This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, June 13, 1995

Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo Biblioteka

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 24 (2363) 1995 BIRŽELIS-JUNE 13 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • NUMERIO KAINA – $1

Trėmimai ir tremtiniai

Antrojo pasaulinio karo raidoje pirmas didysis smūgis lietuvių tautai buvo 1941 metų birželio 14–tosios trėmimai. Okupuotos, atskirtos nuo pasaulio tautos naikinimas Vakaruose buvo mažai kam žinomas arba, jei kiek žinomas, tai savaip aiškinamas.

TRĖMIMŲ smūgį šiek tiek atskleidė surinkta dokumentinė medžiaga ir paskelbta, vokiečiams išstūmus sovietus. Pastariesiems grįžus, apie tautžudystę tik pašnibždomis kalbėta, juoba, kad smūgis buvo pakartotas. Tauta penkis dešimtmečius praktiškai tylėjo tartum tų smūgių nebūtų pajutusi, o pokarinė naujoji karta buvo išmokyta visas tautai padarytas skriaudas kildinti iš vokiškojo fašizmo. Tiesą apie trėmimus skleidė tik į Vakarus pasitraukusi tautos dalis. Jau nuo pat pirmųjų pokario metų birželio 14–toji išeiviams tapo dar viena minėtina diena, įtraukta šalia kitų minėjimų bei švenčių. Nebuvo nė vieno lietuvių telkinio, nė vienos organizacijos, nė vieno laikraščio, kurie pro tą dieną būtų tylomis praėję. Maldos, renginiai, demonstracijos tą dieną jungė visus ir atsuko veidu į tolimuosius Sibiro plotus, kuriuose gausios vergų stovyklos akivaizdžiai liudijo Lenino šalies vergiją. Tolydžio tuo pradėjo įsitikinti ir eilinis naivus vakarietis, liovęsis išeiviams patarti: grįžkit ir išsirinkit geresnę valdžią. Atskirai pradėti trėmimų minėjimai gana greitai susijungė į bendrus visų baltiečių rengiamus minėjimus, kuriais buvo atkreipiamas vis didesnis dėmesys gyvenamoje aplinkoje, kol pagaliau viskas pavirto reikšmingu sąjūdžiu, pavadintu "Juodojo kaspino diena". Į tą sąjūdį jungėsi jau ir kitos sovietų pavergtos tautos. Didesnėse vietovėse trėmimų minėjimų demonstracijos eilę metų nebeapsiėjo be valdžios atstovų, spaudos bei televizijos korespondentų. Tos demonstracijos turėjo aiškų politinį atspalvį. Sovietų Sąjungai griuvus ir pavergtoms tautoms atstačius nepriklausomybes, atsisakyta to plataus masto. Tačiau neatsisakyta minėjimų, nes tautžudystė negali būti ir nebus pamiršta.

NEPAMIRŠTOS turi būti nė trėmimų aukos, tie nekalti tėvynę mylėję žmonės, gyvi sugrįžę į gimtąją šalį ar amžinam poilsiui atgulę Sibiro taigose. Ir tai ne vien dėl to, kad mes juos mylime ir užjaučiame, kad daugelis jų buvo mūsų artimieji, bet ir dėl to, – kas svarbiausia, – kad jie gyvi ar mirę kalba tiesos lūpomis, atskleidžia ne tik buvusio okupanto žiaurumus, bet ir kai kurių savųjų. Ne kerštui, bet istorinei tiesai reikia žinoti, kad trėmimų sąrašus sudarinėjo ne rusai, bet savieji, tardė, kaltino ir teisė savos kompartijos patikėtiniai–teisininkai. Apžvelgiant tą apgailėtiną būklę, žinoma, kiekvieną atvejį tektų atskirai vertinti. Tačiau buvusi tikrovė neturėtų būti pridengiama. Ir jei tai bandoma daryti Lietuvai jau esant laisvai, susiduriama su nepasitikėjimo klausimu. O dar liūdniau, kad iki šiolei Lietuvos valdžia nedaug padarė, kad grįžę tremtiniai savo žemėje pajustų lygiateisiškumą, patirtų nuoširdesnę globą ir bent vidutinę gerovę. Išeivija negali to nematyti. Steigiami specialūs fondai tremtiniams paremti, siunčiama ir pavienių asmenų parama. Tačiau jiems reikia ne vien medžiaginių gėrybių. Reikia tiesaus neiškreipto žodžio. Vien sovietinių dokumentų atskleidimas yra pasityčiojimas iš tiesos ir tikrovės. Užsimojus ką apie tremtinius rašyti, istorijas leisti be gyvų liudininkų žodžio – tai panašu į norą slėpti, kol bus pamiršta. Č.S.

ŠEŠI PLIENO KRYŽIAI šile partizanams, žuvusiems Juodaraistyje. Jie kovojo prieš sovietinę okupaciją, tremiančią tautiečius į Sibiro lagerius. Jiems pagerbti padarytas aukuras – miško altorius. Prie jo – kovų draugai ir partizanų artimieji. Paminklą pagamino meistras ALBINAS LANAUSKAS Nuotr. A. Krutulienės

Rytų ir Vakarų kryžkelėje

Dabartinė Lietuvos užsienio politika, Rusijos siekiai, Vakarų pasyvumas bei nuolaidžiavimas Maskvai, išeivijos užduotis

Prof. VYTAUTAS JAKAVIČIUS, Klaipėda

Ką reiškia Lietuvai būti toje kryžkelėje? Tai, — kaip tiksliai pastebi V. Landsbergis ("Lietuvos aidas", 1995.04.19), — buvimo Rytų ir Vakarų interesų, apetitų, įtakų sankirtos erdvėje problema; tai, — pridėsime mes, — ir mūsų pastangų problema išlikti toje sankirtoje, nepasiduoti istoriniam Rytų spaudimui, tam į pagalbą aktyviai pasitelkiant Vakarus.

Rusijos politika

Dabar karu Čečėnijoje Rusija siekia galutinai įsitvirtinti Kaukaze, o karu Turkmėnijoje — vidurinėje Azijoje. Gruzija ir Armėnija jau promaskvietiškos, ten pagal sutartis dislokuota rusų kariuomenė; išskyrus Turkmėniją, kitos vidurinės Azijos buvusios sovietinės respublikos jau paklusnios Maskvai. Reikia laukti, kad po Čečėnijos ateis eilė vis dar nepakankamai paklusniam naftingajam Azerbaidžanui.

Su Rytais pabaigusi Rusija žymiai aktyviau atsisuks į Vakarus. Ukraina, Maldavija ir ypač Gudija jau pakankamai paklusnios Maskvai. Belieka Baltijos valstybės.

Rusija, nuo XVI š. kovojusi dėl Baltijos jūros, jos neatsisakys. Juolab, kad dabar turi bazę Karaliaučiaus žemėje. Jau dabar Rusija kiekviena proga reiškia savo interesus į Baltijos valstybes, visokeriopai remia įvairias akcijas ir pati jas organizuoja savo naudai.

Pasak Rusijos ambasadoriaus Lietuvoje N. Obiortyševo, gegužės 9 d. proga Lietuvoje gyvenantiems karo veteranams (apie 15.000) iš Maskvos atgabenta 300 kg. Rusijos medalių. Neabejotina, kad tos akcijos medaliais nesibaigs. Čečėnijos pavyzdžiu Rusija paaukos ir savo kareivių gyvybes, kad bet kokia forma sugrąžintų Baltijos valstybes.

Vakarų laikysena

Šių faktų akivaizdoje Vakarai Rusijai aiškiai nuolaidžiauja. Tą nuolaidžiavimą apvainikavo Čečėnijos karo atveju JAV prezidento B. Clinton'o apsilankymas Maskvoje gegužės 9 dieną.

Rusija Vakarams yra specialus partneris, sako V. Landsbergis minėtame straipsnyje — jam galima daugiau negu kitiems. Akivaizdu, kad Rusijos apetitui į Baltijos pakrantes Vakarai daug nesipriešina.

Gaila, kad Vakarai pamiršo anglų lordo Corzon'o 1920 m. siūlymą sukurti sanitarinę sritį (į kurią turėjo įeiti ir Baltijos valstybės), skiriančią Vakarus nuo raudonųjų Rytų.

Ta užmarštis gaji ir dabar. Todėl, atsižvelgiant į Rusijos prieštaravimą (mat "specialus partneris"!), nenorima plėsti Š. Atlanto sąjungos į rytus. O juk sveika logika sako: jeigu nenori susibjaurinti nuo bjaurasties, reikia atsitverti. Taip ir mąstė kilmingasis anglas.

Lietuvos elgsena

Tokių reiškinių fone Lietuvos politiką vairuojanti LDDP, žodžiais nors ir pasisako už glaudesnius ryšius su Vakarais, Maskvai akivaizdžiai nuolaidžiauja: prastai kontroliuojamas Rusijos karinis tranzitas geležinkeliu į Karaliaučių ir iš jo, visiškai nekontroliuojama Lietuvos oro erdvė.

Lietuvos valdžios prorusišką politiką rodo ir toks vidaus gyvenimo faktas: šių metų sausio mėn., švenčiant Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos sukaktį, nei asmeniškai, nei raštu niekas iš centrinės valdžios pareigūnų to neprisiminė; po savaitės, pažymint rusų kariuomenės įžengimą Klaipėdon, vietos rusakalbių džiaugsmui į jų mitingą atvyko ir tą faktą savo kalba pagerbė pats seimo pirmininkas Juršėnas.

Galima numanyti, kaip elgtųsi dabartinė Lietuvos valdžia, jeigu Rusija imtųsi ženklesnių nei medalių dalijimo akcijų prieš mus.

Taigi kryžkelė tarp Rytų ir Vakarų mums iki šiol kelia labai aktualią Lietuvos nepriklausomybės išsaugojimo problemą. Ypač tai ryšku šį pavasarį, kai Rusijos apetitas kyla, Vakarai pasyvūs, o Lietuvą valdanti LDDP Maskvai pataikauja. Dabar svarbūs du dalykai: tautos pastangų išlikti nepriklausomais telkimas Lietuvoje ir išeivijos parama Vakarų pasyvumui įveikti. Tos paramos dabar reikia ne mažiau nei anksčiau Lietuvos vardą garsinant.

Nedarna tarp Baltijos valstybių

Baltijos valstybių santykių problema glaudžiai siejosi su Rytų ir Vakarų kryžkelės problema. Juk šioje kryžkelėje esame kartu su latviais bei estais, ir todėl bendro pavojaus akivaizdoje vienybės svarba turėtų būti suprantama.

Nepriklausomybės kovose 1918-1919 m. lietuviai ir latviai padėjo vieni kitiems. Tarpukaryje 1920-1940 m. Lietuvai sprendžiant savo bylą dėl Vilniaus krašto, Estija laikėsi rezervuotai, o Latvija aiškiai nedraugiškai. (Vyresnės kartos lietuviai tai atsimena). Nepavyko sudaryti Baltijos valstybių karinės sąjungos. Tai padėjo Rusijai po vieną ir pagal tą patį scenarijų praryti visas tris Baltijos valstybes 1940 m.

Dabar istorija kartojasi: "Baltijos kelyje" visi vieningai buvome sukibę rankomis, vieni kitus rėmėme nepriklausomybę atstatant. O dabar, nors ir turime Baltijos tarybą, kalbame apie vienybę, bet pabirome kas sau. Ir juo toliau, juo "gražiau". Šį pavasarį pradėjome peštis. Estija su Latvija dėl žūklės Baltijos jūroje, mes nesurandame kalbos su Latvija dėl jūros sienos. O Rytų kaimynas į tai žiūri su šypsenėle: kur du pešasi, trečias laimi.

Mūsų valstybių istorija rodo, kad tik vieningumas gali padėti mūsų saugumui. Deja, dabartinė Lietuvos valdžia labai vangiai aktyvina Baltijos valstybių santykius. Prisimenant mūsų valdžios palankumą Maskvai, kyla mintis: turbūt sąmoningas tas vangumas.

KANADOS ĮVYKIAI

Kvebekas ir Kanados skola

Ontario provincijos parlamento rinkimus birželio 8 d. triuškinančia dauguma laimėjo Michael Harris vadovaujama konservatorių (PC) partija, gavusi 82 vietas. Liberalai išsikovojo 30 vietų, o naujieji demokratai (NDP) teįstengė surinkti 17 vietų. Vieną vietą laimėjo nepartinis atstovas.

Premjeras Jacques Parizeau ir jo separatistinės Kvebeko partijos vyriausybė jau ruošiasi rudenį įvyksiančiam šios provincijos nepriklausomybės referendumui. Vyriausybės sudarytos specialios komisijos pradėjo svarstyti federacinės Kanados vyriausybės pasidarytą deficitinę biudžeto skolą visų provincijų reikalams. Premjeras J. Parizeau nori žinoti, kokia tos skolos dalis priklausytų iš Kanados pasitraukiančiam nepriklausomam Kvebekui.

Birželio 1 d buvo paskelbtas jau šeštasis skolos pasidalijimo teorinis variantas. Iki referendumo jų numatoma turėti 60. Šeštajame variante projekto autoriai Kanados skolos pasidalijimą siūlo susieti su provincijų gyventojų skaičiumi ir jų investicijomis kitose provincijose. Kadangi Kvebekas dabar turi apie ketvirtadalį visai Kanadai priklausančių gyventojų, jam su investicijų atskaitymais tektų palikti 17,4% visos Kanados skolos. Tokią atsiskaitymo teoriją betgi griauna anksčiau buvusi gerokai mažesnė Kanados vyriausybės skola ir didesnis kvebekiečių skaičius. Pagal šiuos duomenis nepriklausomą gyvenimą Kvebekui tektų pradėti, perėmus iš Kanados apie 160 bilijonų dolerių skolos, kai federacinėje Kanadoje Kvebekui dabar tenka tik 75 bilijonai dolerių. Ir Kanados, ir iš jos tokią didelę dalį perimančio Kvebeko lauktų ilgos ir labai sunkios derybos.

Kanada vis labiau klimpsta Bosnijoje, šiuo metu ten turėdama tūkstančių karių Jungtinių Tautų taikos priežiūros tarnyboje. Ši idėja priklauso Kanados politikui, užsienio reikalų ministeriui ir vėliau netgi ministeriui pirm. L. B. Pearsonui, už ją laimėjusiam Nobelio taikos premiją 1957 m. Dabar jau daug kas spėjo užmiršti vengrų tautos sukilimą 1956 m. Budapešte, jam numalšinti Kremliaus vadovo N. Chruščiovo atsiųstus sovietų tankus. To lemtingo įvykio metais Izraelis su Britanijos ir Prancūzijos parama bandė užimti Egiptui priklausantį Suezo kanalą.

Kanadiečio L. B. Pearsono tada buvo pirmą kartą pasiūlytas karo veiksmų prie Suezo sustabdymas ir taikos priežiūros karių atsiuntimas Jungtinių Tautų vardu. Tada ir prasidėjo Kanados karių siuntinėji-

(Nukelta į 2-rą psl.)

Savaitė Lietuvoje

Tęsiasi derybos su Latvija

Kaip skelbia BNS, gegužės 29 d. Lietuvos užsienio reikalų ministeris Povilas Gylys Rygoje susitiko su Latvijos ministeriu pirmininku Mariu Galiu, prezidentu Gunčiu Ulmaniu ir užsienio reikalų ministeriu Valdžiu Birkavu pasitarti apie vykdymą Lietuvos ir Latvijos prezidentų Maišiagaloje pasirašyto geg. 20-tosios d. memorandumo dėl jūrų sienos nustatymo. Nesusipratimas dėl sienos iškilo, Latvijai pristačius dokumentus tarptautiniam naftos paieškų konkursui Baltijos jūroje, kuriuose ji sau priskyrė Lietuvai priklausančią kontinentinės seklumos dalį.

Užsienio reikalų ministerijos sekretorius bei Lietuvos valstybinės sienos nustatymo komisijos vadovas Rimantas Šidlauskas irgi dalyvavo pasitarime, po kurio P. Gylys pranešė, jog tolesnis Lietuvos ir Latvijos jūrų sienos nustatymo procesas bus grindžiamas Maišiagaloje pasirašytu memorandumu, sukėlusiu didelę įtampą Lietuvoje, nes buvo pasirašytas be Lietuvos derybų delegacijos su Latvija žinios. ELTOS žiniomis, buvo sutarta laikyti jo turinį paslaptyje, tačiau Latvijoje jis buvo paskelbtas. Iš tos valstybės vyriausybinių šaltinių paaiškėjo, kad šalių jūrų siena bus nubrėžta kaip linija, perpus dalijanti abiejų šalių siūlomus variantus.

Posėdžiavo pilietybės komisija

PLB žiniomis, nuo gegužės 29 d. iki birželio 2 d. Vilniuje posėdžiavusi bendra Lietuvos-Pasaulio lietuvių bendruomenės pilietybės komisija, kurią vasario 1 d. savo potvarkiu sudarė prezidentas Algirdas Brazauskas, paruošė esminę pataisą dabartiniam pilietybės įstatymui. Pabrėžiama, jog dabar veikiantis Pilietybės įstatymas Lietuvos pilietybę pripažįsta tik tiems užsienio lietuviams, kurie turėjo Lietuvos pilietybę ir iš Lietuvos išvyko po 1940.VI.15. Pilietybės komisijos paruoštoji pataisa dabartinio įstatymo nepanaikina, tik jį papildo, pilietybę pripažindama iš Lietuvos išvykusiems ir prieš 1940.VI.15. Pataisos tekste rašoma:

"Lietuvos Respublikos piliečiai yra laikomi lietuvių kilmės asmenys, turėję Lietuvos pilietybę pagal 1919 01 09 – 1939 08 08 Lietuvos pilietybės įstatymus ir išvykę iš Lietuvos iki 1940 06 15, gyvenantys kitose valstybėse, nepriklausomai nuo šiuo metu turimos kitos valstybės pilietybės, jų vaikai ir vaikaičiai".

Komisija, kurioje dalyvauja septyniolika užsienio reikalų ir teisingumo ministerijų, prezidentūros pareigūnų, seimo narių bei atstovų iš Australijos, Kanados, Vokietijos, Rusijos ir JAV, stengiasi "dramatiškai ir beveik neatpažįstamai prastinti" pilietybės įgyvendinimo procedūrą ir tvarkos nuostatus. ELTOS žiniomis, visi komisijos siūlymai bei nutarimai bus protokoluojami ir duodami teisininkų patikrinimui. Vasaros pabaigoje komisija vėl susirinks ir bus balsuojama už galutinius sprendimus, kurie bus pateikti prezidentui iki rugsėjo 1 d.

V. Bieliauskas paskirtas patarėju

Kaip rašo "Lietuvos aidas", gegužės 30 d. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas paskyrė JAV lietuvių bendruomenės vykdomąjį vicepirmininką, buv. Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos pirmininką, savo patarėju specialioms programoms. Prof. dr. V. Bieliauskas pastaruoju metu dėstė Vilniaus universiteto psichologijos katedroje. "Respublikoje" skelbiama, kad pasimatyme su prezidentu gegužės 29 d. buvo pasitarta dėl Lietuvos mokslo ir švietimo perspektyvų, "pabrėžta, kad reikia gilinti santarvę, susikalbėjimą ir supratimą tarp visų Lietuvos piliečių, užsienio lietuvių, taip pat tarptautiniuose santykiuose".

Verslininkų konferencija Duisburge

Gegužės 30 d. Duisburge, Vokietijoje, įvyko Lietuvos ir Vokietijos konferencija aptarti verslo ir investicijų galimybes Lietuvoje. Ją surengė Lietuvos investicijų agentūra ir Duisburgo pramonės rūmai. Lietuvos delegacijai vadovavo ministeris pirm. Adolfas Šleževičius, kuris padarė pagrindinį pranešimą. Dalyvavo susisiekimo, ryšių ir informatikos ministeriai, Lietuvos vystymo bei akcinio inovacinio bankų ir 15 Lietuvos firmų vadovai. Atvyko daugiau kaip 50 didelių Vokietijos korporacijų atstovų, kuriuos Duisburgo burmistras J. Krings'as padrąsino Lietuvoje įgyvendinti ilgalaikes programas. Savo pranešime A. Šleževičius pabrėžė, kad Vokietijos dalis Lietuvos užsienio prekyboje sudaro 12.7%; Vokietija yra investavusi 115 milijonų litų vertės kapitalo Lietuvoje (antroji kapitalo didumu), o iki 1995 m. pradžios veikė 755 bendros su Vokietija firmos.

RSJ

Šiame numeryje:

Trėmimai ir tremtiniai
Negali būti ir niekada nebus pamirštos trėmimų aukos
Rytų ir Vakarų kryžkelėje
Lietuvos politikos vairuotojai nuolaidžiauja Maskvai
Pilnutinė demokratija ir Lietuva
Teisės dingsta, kai turtas dalinamas partiečių giminėms
Lietuvos rūpesčiai Kolumbijoje
Bogotos burmistras lietuvis Ant. Mockus priėmė delegacijos narius
Visa Lietuva prie Kryžių kalno
Dėmesio ir nuoširdžios paramos vertas sumanymas
"Šoks šeimyna šokinį"
Toronto "Gintaras" pasidžiaugė savo 40 m. veiklos rezultatais
Svečiuose pas užjūrio brolius
Sibire mus dalinosi kaip vergus, Amerikoje – kaip svečius
Lietuvos architektūra ir dorovė
Sovietinis projektuotojas jautėsi viešpačiu, tveriančiu pasaulį
Gyvenimiškos minties žmogus III
Tautos kultūrai priklauso visa, kas jos žmonių sukurta

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.
Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaitė-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaižutienė. Metinė prenumerata – $40, pusmetinė – $20, rėmėjo – $50, garbės – $60 (Amerikoj – JAV dol.) oro paštu – $115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular $40.00, supporter $50.00, honorary $60.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada.

Auganti grėsmė rytuose

Gudija, būdama nepajėgi nei politiškai, nei ekonomiškai, jau pateko į Rusijos glėbį

ALGIMANTAS EIMANTAS

Neseniai įvykusiu referendumu Gudija didele balsų dauguma nusprendė susijungti su Rusija, įvesti rusų kalbą kaip valstybinę, grąžinti sovietinius simbolius bei ženklus į krašto vėliavą ir į herbą, įgalinti prezidentą paleisti išrinktą parlamentą jo nuožiūra.

Šie referendumo rezultatai išryškina Rusijos įtaką gudų tautai ir rodo rusų norą atgaivinti žlugusią sovietų imperiją.

Neramu Lietuvos respublikai, turinčiai tokį kaimyną, juo labiau, kad Rusijos užsienio reikalų ministeris Kozyrev'as yra grasinęs ginklo jėga ginti rusakalbių teises už Rusijos ribų.

Gudijos prezidentas Lukošenko atvirai agituoja už glaudų bendradarbiavimą su Maskva. Derybose su Lietuva iš jo galima tikėtis Kremliaus pažiūrų atstovavimo. Po minėto referendumo jis jaučiasi daug stipresnėje pozicijoje, nes 75% balsavusių jam pritarė. Dabar jis žino turįs svarų Rusijos užnugarį.

Buvęs kompartijos aparačikas Lukašenko neapkenčia parlamentinės sistemos. Numatoma, kad referendumo įgaliotas jis nedels paleisti parlamentą ir tuo baigti jaunos, nepriklausomos Gudijos valstybės gyvenimą.

Lukošenko per referendumo balsavimus pareiškė: "Slavų vienybė yra svarbiausias mūsų gyvenimo uždavinys. Jei balsuotojai pasisakys už tai, mes sudarysime net glaudesnį politinį junginį už buvusią Sovietų Sąjungą.

Gudija yra labai atsilikusi. Sąjungoje su Rusija jinai ieško išgelbėjimo nuo vispusiškos netvarkos.

Kyla klausimas, ar Rusija, pati pergyvenanti krizę po krizės, bus pakankamai pajėgi užsikrauti sau dar vieną sunkią naštą? O ta našta gali būti per sunki. Gudijos ekonomija yra šimtus kartų blogesnėje būklėje už Maskvos, nors, vakarietišku vertinimu, ir Rusijos ekonomija panaši į skenduolį. Abejotina, ar Rusija turi pakankamų išteklių ir ryžto apsikrauti finansiniais Gudijos vargais.

Nesinorėtų taip pat tikėti, kad prezidentas Lukašenko susijungdamas su Rusija, būtų linkęs prarasti vietą Jungtinėse Tautose, skirtą Gudijai nuo 1945 m. Sąjunga su Rusija betgi to pareikalautų.

Gudija nuo pat pirmų paskelbtos nepriklausomybės dienų 1991 m. klimpo į ekonominius ir politinius pelkynus. Jos vargai augo tūkstanteriopai Sovietų Sąjungai irstant, nes visas jos ekonominis gyvenimas buvo glaudžiai surištas su Kremliumi. Suirutė Maskvoje reiškė chaosą ir Minske.

Pažymėtina, kad Gudijos žmonės neparodė noro tapti savarankiškais. Nepriklausomybė neįžiebė juose tautiškumo, patriotizmo ir valstybingumo kibirkšties, kaip kad įvyko Lietuvoje dar tebesiekiant tokių tikslų. Nuo pat pradžios gudai menkai rėmė tautinio pobūdžio politines partijas.

Šalia referendumo vyko ir rinkimai į Gudijos parlamentą. Tie rinkimai išryškino gudų nuotaikas ir sovietinę įtaką. Pasirodė, kad tautinis gudų sąmoningumas buvo užgniaužtas septyniasdešimties metų rusifikacijos. Daugiau kaip trys ketvirtadaliai krašto piliečių užsiregistravo balsavimui kaip etninių šaknų gudai. Jie ir nusvėrė balsavimus Lukašenko naudai, išbrauktdami parlamento kandidatų pavardes balsavimo lapeliuose, kaip prezidentas reikalavo. Tik 17 iš 260 kandidatų buvo išrinkti, naudojant tokią taktiką.

Referendumo ir parlamento rinkimų rezultatai rodo, kad Maskva paklupdė gudus ir įjungė juos į savo įtakos sferą. Kremlius godžiai žvelgia ir į Lietuvą, bet jo valdovai puikiai žino, kad Lietuvos respublika yra daug kietesnis riešutas. Lietuviams išlaikyti tautiškumą ir valstybingumą yra gyvybinis reikalas, ginamas krauju.

Lietuvos rytų kaimynas yra beveik praradęs savo kalbą. Gudų kalba yra mirštanti, o dingus kalbai miršta ir tauta. Statistika sako, kad tik užkampiuose dar susikalbama senąja gudų šneka, o visur kitur vyrauja rusų kalba. Tai apgailėtinas reiškinys – tautiškai pražūtingas gudams ir politiškai grėsmingas jų kaimynams.

Turner & Porter laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 416 533-7954

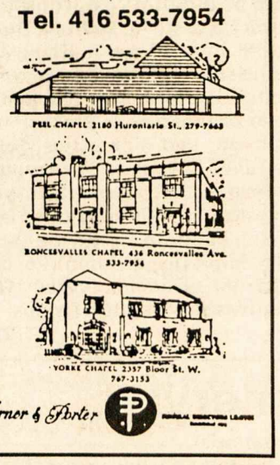

Pilnutinė demokratija ir Lietuva

Ant socialistinių pamatų kuriama dabartinė santvarka dar toli nuo tikros demokratijos. Tai liudija gausūs pagrindinių žmogaus teisių pažeidimai

ADV. POVILAS ŽUMBAKIS,
Čikaga

"Pilnutinė demokratija" yra idealas, kurio kai kurie kraštai intensyviai siekia, bet kurio neįmanoma pilnai įgyvendinti. Tai tikslas, dažnai nesuprantamas, nes daug kam atrodo, kad demokratija jau pasiekiama tuomet, kai valdžia yra renkama.

Jeigu galima aptarti demokratiją kaip laisvų žmonių sugyvenimo sistemą laisvės – atsakomybės ribose, tai pilnutinė demokratija turi užtikrinti tam tikras laisves. Iš atsakingos laisvės kyla atsakomybė, piliečių pagarba kaimynui, įstatymui.

Krašte, pasiekusiame pilną demokratiją, žmogus turi garantuotas teises (tikėjimo, kalbos, judėjimo, nuosavybės, politinės veiklos, bendradarbiavimo ir pan., kylančias ne iš valdžios, net ne iš tautos, o iš žmoguas prigimties – iš Dievo.

Tauta turi teisę apsispręsti, kaip ji bus valdoma, su sąlyga, kaip pagrindinės žmogaus teisės nebus pažeistos. Tautos, tai yra žmonių, sudarančių tautą, sprendimas iškelia sąlygas tiems, kuriems jie patiki tvarkyti bendrus jų reikalus. Suverenitetas gali kilti tik iš tautos, ne iš valdžios, ne iš kokio intelektualinio, karališko, biurokratinio ar kokio kito elito. Per savo laisvai išrinktus atstovus tauta pateikia sąlygas valdžios pareigūnams kaip valdyti kraštą.

Modernių demokratijų kraštuose tokia tautos valios išraiška yra pateikiama konstitucijos forma. Iš numatytos konstitucijos procedūros kyla įstatymai, kurių tikslas turi būti tik tautos gerovė ir žmogaus teisių apsauga.

Pagrindinė valdžios pareiga yra visos tautos ir kiekvieno gyventojo apsauga bei krašto teritorijos gynyba. Tokia apsauga yra reikalinga nuo užsienio ir vidinio pavojaus.

Pavojai iš užsienio yra suprantami aiškiausiai. Ypač daug pavojų gresia mažutei Lietuvai, kurios beveik visi kaimynai yra karine jėga galingesni už ją ir jau ne vieną kartą yra užgrobę jos teritoriją . Visa istorija liudija apie praėjusius pavojus, kurių, be abejonės, galima laukti ir ateityje. Valdžios pareiga yra rūpintis ir užtikrinti gyventojų apsaugą nuo minėtų pavojų.

Pavojai, kylantys iš vidaus, yra taip pat svarbūs, tik ne taip aiškiai matomi ir suprantami. Valdžia privalo apsaugoti žmones nuo fizinio pavojaus (užpuolimų, plėšikavimų ir t.t.) ir nuo žmogaus teisių pažeidimų.

Kitų esminių pareigų valdžia neturi, nebent piliečiai aiškiai suteikia valdžiai tas pareigas – tiesiogiai įsako, kad vykdytų. Čia gali būti įskaitoma visa kita valdžios veikla socialinėje, labdaros ir kultūrinėje veikloje.

Šių dienų Lietuva, pastatyta ant socialistinių pamatų konstitucinės teisės, suteikė valdžiai ypač daug teisių ir galios. Tai buvo klaida, kurią lietuviai kada nors atitaisys. Žinoma, mums, gyvenantiems užsienyje, yra lengva kritikuoti. Daug sunkiau būtų padaryti tai patiems, o dar sunkiau parodyti savo pavyzdžiu, kaip reikia kurti demokratinę valstybę.

Praėjus penkeriems nepriklausomybės (bet ne laisvės metams, nes dar ilgą laiką po nepriklausomybės atgavimo sovietinė kariuomenė buvo užėmusi kraštą) ir trejiems buvusių komunistų valdymo metams, – galime klausti, ar Lietuvoje yra pradėti statyti pilnutinės demokratijos pamatai?

Smūgiai suverenitetui

Jau turime užtenkamai medžiagos apie derybų su Rusija rezultatus ir net pastarosios šalies veiksmus, kad galėtume teigti, jog dabartinė krašto valdžia neatlieka apsauginės tautos pareigos (paskutinieji rusų pavyzdžiai, provokuojantys mūsiškius, pažeisdami oro erdvę, gal aiškiausiai parodo Maskvos įsitikinimą, kad dabartinė valdžia yra pasyvi, neefektinga ir nepasiryžusi ginti krašto interesų).

Vidaus reikaluose nėra geriau. Jeigu prezidentas, nesiskaitydamas su Valstybės konstitucija, gali pakeisti Aukščiausiojo teismo teisėjus, leisti vyriausiajam teisėjui turėti du darbus, tai ne tik prieštarauja konstitucijai, bet ir yra Aukščiausiojo teismo įžeidimas. Atrodo, jog vyriausiojo teisėjo darbas yra toks nereikšmingas, kad jis gali turėti kitas pareigas, netgi kitame krašte!

Prezidentas, nesiskaitydamas su konstitucija, atleidžia iš pareigų vyriausiąjį prokurorą, įstatydamas į jo vietą patikimesnį žmogų ir net nekreipia dėmesio į jokius protestus. Naujos prokuratūros sudėtis sudaroma ne pagal talentą ar nuopelnus, o pagal giminystės ryšius. Į visa tai prezidentas, kurio partija turi visą valdžią savo rankose, žiūri pro pirštus. Turime pripažinti, jog tai daroma su jo sutikimu.

Nesiskaitydamas su konstitucija, prezidentas pažeidžia tautos suverenitetą! O juk suverenitetas yra pagrindinė tautos ir kiekvieno piliečio teisė. Nesilaikydami konstitucijos, valdžia skriaudžia tautą ir nusikalsta žmogaus teisėms.

Kai valdžia pasikviečia svetimtaučius tikrinti Lietuvos teisingumo darbo, kritikuoti, komentuoti ir, faktiškai, prižiūrėti jo vykdymo, yra pažeidžiama ne tik tų teisingumo institucijų ir žmonių, nukenčiančių dėl to, teisės, bet ir yra nesiskaitoma su tautos suverenitetu!

Pažeidžiamos žmogaus teisės

Ir kitos žmogaus teisės dabartinėje Lietuvoje yra pažeidžiamos daugiau, negu gerbiamos.

Viena pagrindinių teisių yra teisė į nuosavybę, kurios valdžia negali atimti. Dabartinė valdžia šios teisės negerbia. Pažeidimų būdų yra daug. Partiečiams vaizduotės skriausti žmones netrūksta. Štai tik pora pavyzdžių.

Valdžia nesugeba apsaugoti gyventojų. Nenori kovoti prieš nusikalstamumą ir netgi aktyviai dalyvauja kriminalinių elementų veikloje ekonominėje srityje. Nėra paslaptis Lietuvoje – ir ne tik ne paslaptis, bet viešas faktas – verslininkai pirmiausia turi sumokėti kriminalinėms gaujoms, o tik tada rūpintis nomenklatūros biurokratų papirkimu. Kitaip negalima pradėti verslo. Jeigu yra išimčių, tai neteko girdėti.

Kai verslininkė viešai pasisako, kad ji mielai moka mokesčius mafijai už "apsaugą", o valdžia į tokius viešus teigimus nekreipia dėmesio, tai gali reikšti tik vieną iš dviejų galimybių: valdžia leidžia kriminaliniam elementui plėšti kraštą, nes pati yra susijusi su tuo elementu, arba ji yra visai neefektinga, negali atlikti pagrindinės savo užduoties – apsaugoti gyventojus nuo vidaus priešų.

Gal dar skaudesnė, bet lygiai vieša ir visiems aiški valdžios veikla, atspindinti krašto turto plėšimą, pervedimas valdžios kontroliuojamo turto į partiečių rankas. Tai daroma visokiais būdais. Tai prasidėjo dar prieš nepriklausomybę, kai aukštieji komunistų vadai ir KGB struktūros pamatė, kad laikai jau keičiasi. Tuomet jie tapo kapitalistai! Tai pasiekė ne sąžiningu darbu, o pasiėmė iš tautos iždo, iš partijos turtų..

Kai turtas yra dalinamas partiečių giminėms draugams ir patiems valdžios žmonėms, tai yra tiesioginis tautos apiplėšimas, nusikaltimas prieš kiekvieną gyventoją, pagrindinės žmogaus teisės į nuosavybę pažeidimas. Kadangi komunistai buvo visą turtą konfiskavę iš žmonių, tai tas valdžios turtas, kurį partiečiai įvairiais būdais šiandien dalinasi, yra tautos ir pavienių jos žmonių nuosavybė.

Kitos teisės pažeidžiamos sistematiškai. Ministeriui pirmininkui užkliuvo Lietuvos tikintieji, kultas. Religinių bendrijų nuosavybė – liaudies (nebent giminės turi pretencijų į kai kuriuos vienuolynų pastatus!). Kai valdžios žmonės dalinasi turtą, gyventojų norai ir teisės neegzistuoja. Jeigu kiti piliečiai reikalauja atgauti sovietų nusavintą turtą, tuoment jau kitas reikalas.

Spaudos laisvė, teisė į privatų susirašinėjimą, kalbą, raštą ir visą eilę kitų pagrindinių teisių yra mindomos senųjų partiečių – pagal senas, įprastas tradicijas.

Aiškiai matyti, jog partiečiai net negalvoja atstatyti demokratijos Lietuvoje. Tai neįmanoma padaryti, pažeidžiant visas pagrindines žmogaus teises. Tad kalbėti apie pilnutinės demokratijos atstatymą su dabartime valdžia yra nerealu.

Atrodo, partiečių tikslas yra kiek galima daugiau prisiplėšti iš krašto iždo, iš užsienio paskolų, sudaryti prekybos mazgų tinklą ir užsitikrinti ateitį sau bei savo vaikams. O kad neprarastų to brangaus turto, reikia kiek galima daugiau išvežti į užsienį. Ar ne todėl yra tokios populiarios kelionės į Maltos salą? Kas ten taip traukia, jeigu ne saugus pinigų "plovimas"?

Įmonių viršūnės mėgsta keliones ir į Londoną. Tik ten, atrodo, jie vyksta oficialiai – "mokytis anglų kalbos"! Kai iš Londono sugrįžta viršininkai, juos pasitinka brangių automobilių palyda, pristatanti juos į ištaigingus butus. Jų algos ir privilegijos pasakiškos, atsižvelgiant į bendrą Lietuvos gyvenimo lygį, net ir pagal tarptautinį lygį. O jų firmos neša tik nuostolius. Draugai, perkantys lėktuvus prezidentui ir patariantys valdžios žmonėms apie užsienio investicijas, yra patenkinti!

Kyla klausimas, ar išvijus dabartinius partiečius iš valdžios, demokratinės partijos sugebės atstatyti demokratiją? Atsakymas toli gražu nėra aiškus, nes paveldės nualintą kraštą.

Galvojant optimistiškai, reikia tikėtis, jog demokratai sugebės pasimokyti iš praeities klaidų ir persiorientuoti, mokės pradėti demokratijos statybos darbą? Bet lengva nebus, ir rezultatai toli gražu nėra užtikrinti.

Visuomet svarbu prisiminti, kad ne centrinis planavimas atgaivins Lietuvos ekonomiką ir pabudins gyventojus iš socialistinės apatijos, bet tik privati iniciatyva. Jeigu demokratai bandys įtikti rinkėjams įvairiomis programomis iš krašto iždo, gali būti laisvės galo pradžia. Norisi tikėti, jog demokratai, pabuvoję laisvuose, demokratiniuose, laisvą rinką turinčiuose kraštuose, suprato, kad jie paveldi sunkų socialistinį bagažą, pilną buvusios sistemos šiukšlių, kurias iššluoti nebus taip lengva. Bet atsikračius jų pradės dygti tikri demokratijos daigai, kurių taip seniai laukia tautos dauguma. (ALRP)

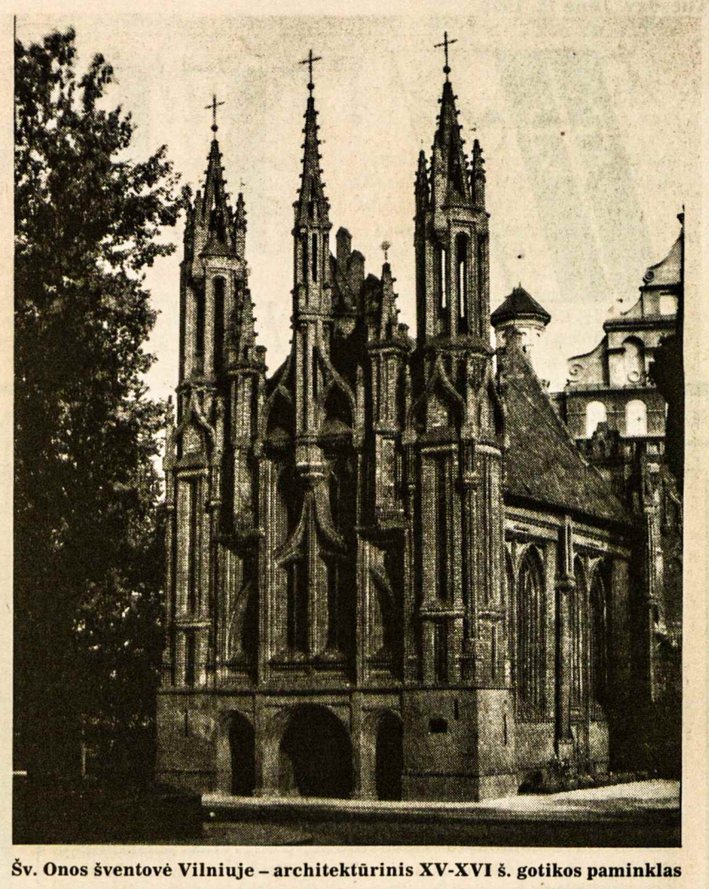

Šv. Onos šventovė Vilniuje – architektūrinis XV-XVI š. gotikos paminklas

Ilgamečiam Tautos fondo darbuotojui
A†A
JUOZUI LEONUI NORVAIŠAI-GIRINIUI
mirus, žmonai VANDAI ir sūnui ŠARŪNUI su šeima, visiems giminėms ir artimiesiems reiškiame gilią užuojautą –
Kanados Tautos fondo valdyba

Kūną žemišką palikus,
Siela skuba į dausas
Ten, kur Dieviška Būtybė
Tikrą laimę jai suras.

A†A
JUOZUI NORVAIŠAI-GIRINIUI
mirus,
liūdesio valandą nuoširdžią užuojautą žmonai VANDAI ir sūnui ŠARŪNUI su šeima bei visiems giminėms Lietuvoje reiškia –
Išganytojo parapijos moterų draugija
ir visi parapijiečiai

A†A
MYKOLUI VAIŠVILAI
mirus,
žmoną ADELĘ, dukrą RŪTĄ, sūnų GEDIMINĄ ir artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –
V. ir P. Melnykai *G. ir D. Rocca*
M. ir J. Gabriai

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

mas į Kipro salą bei kitas karinės įtampos vietas.

Dabartinį Jugoslavijos suskilimą atnešė maršalo B. Tito komunistinio režimo laimėtas II D. karas, bet nesutvarkytas iš kelių dalių sulipdytos Jugoslavijos valdymas. Serbiją iš Belgijos valdantis prez. Slabodan Milosevič, savo kariuomenę buvo apginklavęs dar B. Tito paliktais sovietiniais ginklais. Žiauraus karo veiksmus Bosnijoje pradėjo vietinis jos serbų vadas Radovan Karadzič, norintis pašalinti ten susitelkusius musulmonus. Abiejų šių vyrų tikslas, atrodo, buvo sulipdytą Jugoslaviją pakeisti komunistinės Serbijos imperija. Dabar Serbijai jau yra paskelbta ekonominė blokada. Ji betgi turi pakankamai ginklų remti karingajam Bosnijos serbų vadui R. Karadzičiui. Jam, atrodo, ginklų parūpina ir sovietinės armijos pabiros Rusijoje.

Vakarų pasaulį sukrėtė Bosnijos serbų nesiskaitymas su Jungtinių Tautų taikos tarnybai atsiųstais kariais. Praėjusiomis savaitėmis jų daug buvo nuginkluota ir suimta įkaitais, kad JT remiantys naikintuvai sustabdytų serbų pozicijų bombardavimus Bosnijoje. Vieną JAV naikintuvą Bosnijos serbai numušė priešlėktuvine raketa. Lakūną, išvengusį patekimo į serbų rankas, po kelių dienų surado ir išgelbėjo JAV sraigtasparnis.

Atlanto sąjungos ir Jungtinių Tautų vadai ryžosi nusiųsti Bosnijon didesnes greito veiksmo karių grupes, paruoštas kovai, neturinčias taikos priežiūrai skirto mėlyno šalmo. Jos galės būti panaudotos gelbėti įkaitais paimtiems reguliariems JT taikos priežiūros kariams. Kovos straigtasparnius pažadėjo parūpinti amerikiečiai. Apie 10.000 kovos vyrų bus prijungta prie Britanijos ir Prancūzijos karių. JAV savo kovos davinių neatsiųs. Jų nebus susilaukta ir iš Kanados. Žurnalistas P. Worthingtonas, kuriam teko būti karininku ir su kanadiečiais kariais dalyvauti Korėjos kare, nusiskundžia, kad Kanada jau neturi nė kelių tūkstančių kovai paruoštų karių. Besikeičiančios Kanados vyriausybės visą laiką mažino lėšas karinėm pajėgoms. Jų nelikdavo net pasenusiems ginklams pakeisti naujesniais ir modernesniais.

Nebuvo lėšų ir karių gretoms padidinti. Pasak žurnalisto P. Worthingtono, dabartinėje Kanados kariuomenėje vyrauja karininkai, neturintys eilinių. Esą trim kapitonam tenka tik vienas eilinis. Įdomu kas įvyktų tada, jei Kvebeko separatistai nutartų pasitraukti iš Kanados ginkluotu sukilimu? **V.Kst.**

PADĖKA
A†A
ELZBIETAI KAZICKIENEI
mirus, nuoširdžiai dėkojame kun. Juv. Liaubai, OFM, už maldas laidotuvių koplyčioje, atnašautas Mišias ir palydėjimą į kapines.

Dėkojame už gėles, užprašytas Mišias, aukas įvairioms labdaros organizacijoms Lietuvoje, Kanadoje ir ponioms už pyragus. Mūsų gili padėka visiems, atsilankiusiems koplyčioje ir dalyvavusiems laidotuvėse.

Marija ir Jonas Gimžauskai

PADĖKA
Brangiai tetai
a.a. MARIJAI ŽEMAITIENEI
iškeliavus amžinybėn, nuoširdžiai dėkojame Toronto Prisikėlimo parapijos kunigams už velionės lankymą, už maldas laidotuvių namuose, koncelebracines Mišias bei palydėjimą į kapines.

Dėkojame vargonininkei Danguolei Radtkei už giesmes šventovėje. Ačiū visiems už palydėjimą į amžino poilsio vietą ir užprašytas Mišias. Ačiū šeimininkėms už skanius pietus.

Birutė ir Antanas Bernatt

Lietuvos ir Kolumbijos užsienio reikalų atstovai ALBINAS JANUŠKA ir CAMILO REYES RODRIGUEZ pasirašo kultūrinio bendradarbiavimo sutartį tarp Lietuvos ir Kolumbijos respublikų. Iš kairės: susisiekimo ministeris JONAS BIRŽIŠKIS, energetikos ministeris ALGIMANTAS STASIUKYNAS, ambasadorius dr. VYTAUTAS A. DAMBRAVA, viceministeris ALBINAS JANUŠKA, premjeras ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS, Kolumbijos užs. reik. ministerio pareigas einąs CAMILO REYES RODRIGUEZ, Kolumbijos URM viceministerė Europai, Azijai, Afrikai ir Okeanijai TERESA IVARS

Lietuvos rūpesčiai Kolumbijoje

Premjero A. Šleževičiaus vadovaujama Lietuvos delegacija tarėsi su Kolumbijos vyriausybės pareigūnais kultūriniais ir ekonominiais klausimais

V. UTENIS, Caracas

Į Santa Fe de Bogota lėktuvas nusileido 9 v.r. Premjerą Šleževičių ir delegaciją sutiko Kolumbijos užsienio reikalų ministerio pareigas einąs Camilo Reyes Rodriguez, viceministrė Europai ambasadorė Teresa Ivars, generalinis protokolo direktorius Julio Anibal Riano ir generalinis Europos reikalų direktorius ambasadorius Hernando Piedrahita Currea.

Delagacija apsistojo "Tequendama" viešbutyje. 10.30 v.r. Lietuvos premjeras, padedamas ambasadoriaus dr. Dambravos, padėjo vainiką prie Simono Bolivaro namų ir paminklo, kur delegaciją sutiko valstybės protokolo vadovybė. Čia laukė garbės sargybos, kurios, pagerbus P. Amerikos išlaisvintoją, sugrojo Lietuvos ir Kolumbijos gimnus ir, grojant maršą, išlydėjo garbingąjį svečią.

12 v. Lietuvos premjeras buvo pagerbtas vyr. Bogotos burmistro Antano Mockaus. Po privačių pietų premjeras aplankė kongreso pirmininką Juan G. Angel, kurio sūnus buvo prieš kelias valandas sužeistas nelaimėje. Jis atidėjo porai valandų skrydį, kad galėtų pagerbti Lietuvos atstovą.

Susitikimas su lietuviais

Vakare Kolumbijos prekybininkas Algis Didžiulis su žmona suruošė priėmimą – vakarienę, kur dalyvavo ir būrys Kolumbijos lietuvių. Šią proga valstybės premjeras apdovanojo prieškarinės Lietuvos diplomatą Stasį Sirutį didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino trečiojo laipsnio ordinu. Nors priėmimas turėjo privatų pobūdį, specialų sveikinimo žodį tarė užsienio reikalų ministerio pareigas einąs Camilo Reyes Rodriguez. Sakėsi esąs sujaudintas, matydamas kaip Lietuva moka įvertinti nusipelniusius asmenis, dėkojo už oficialų premjero vizitą ir iškėlė Kolumbijoje gyvenančių lietuvių nuopelnus krašto kultūrai, švietimui, ekonomikai.

Sekančioji diena, balandžio 28, buvo skirta ekonominiams ir prekybiniams pasitarimams.

Pas sostinės burmistrą

Bogotos vyr. burmistras Antanas Mockus pakvietė dalį delegacijos pusryčiams, kurių metu jis pasakojo apie sunkumus, kuriuos jis patiria ne tik tvarkydamas šešių milijonų gyventojų miestą, bet ir pačioje struktūroje, ieškodamas sprendimų su 37 įvairioms partijoms atstovaujančiais miesto tarybos nariais ir su 20 sritinių sostinės burmistrų. Pastarieji bando veikti savarankiškai ir darbo koordinacija nesirūpina.

Iškilus bendradarbiavimo klausimui, jis pasakė, jog Bogotoje kultūrinė ir švietimo programa yra gerai išplėtota, ir toks bendradarbiavimas yra įmanomas, tačiau, įvedant lietuviui lietuvišką elementą yra ir politinė rizika. Antanas Mockus buvo išrinktas asmeninio populiarumo dėka ir jokio partinio užnugario neturi.

Ekonominiai rūpesčiai

Po pusryčių vyko pasitarimai energetikos ir kasyklų ministerijoje su ministerijos ir "Ecopetrol" vadovybe. Pokalbiuose paaiškėjo, kad Kolumbija žada sekti kaimyninės Venezuelos, Brazilijos ir Meksikos pavyzdžiu: tos valstybės ieško naftos rinkų Europoje. Venezuela turi per 20 "joint venture" programų pasaulyje, dvi iš jų Vokietijoje.

Kolumbija iki šiol parduodavo beveik visą eksportuojamą naftos žaliavą JAV, tačiau, žiūrėdama į ateitį, taip pat galvoja apie Europą, todėl pokalbiai su aukštaisiais Lietuvos atstovais turi svarbią reikšmę Kolumbijai. Ji norėtų, kad pirmasis toks dalininkas Europoje būtų Lietuva.

Premjeras Šleževičius ir delegacija aplankė aukso muziejų – vieną iš devynių Kolumbijoje. 33 000 prieškolumbinės epochos aukso dirbinių parodė, kokia turtinga indėnų civilizacija klestėjo šiuose kraštuose.

Kultūrinė sutartis

Svarbus žingsnis Lietuvos ir Kolumbijos santykiuose buvo žengtas delegacijos susitikime su Kolumbijos užsienio reikalų ministerio pareigas einančiuoju Camilo Reyes Rodriguez. Šia proga Kolumbijos ministeris ir Lietuvos URM sekretorius Albinas Januška pasirašė kultūrinio bendradarbiavimo tarp Lietuvos ir Kolumbijos sutartį penkeriems metams su pratęsimu. Numatomas pasikeitimas meno kolektyvais, ryšiai tarp aukštųjų mokyklų, sporto varžybos. Buvo svarstoma galimybė pasirašyti kitas sutartis ir į Lietuvą pasiųsti Kolumbijos verslininkų grupę.

Pas prezidentą

5 v.p.p., Lietuvos premjeras, ministeriai Stasiukynas ir Biržiškis, viceministeris Januška ir ambasadorius dr. V. Dambrava buvo priimti Kolumbijos prezidento Ernesto Samper Pizano. Jo inauguracijoje Lietuvos vyriausybei atstovavo amb. dr. Vytautas Dambrava.

Labai nuoširdžiame pokalbyje Kolumbijos prezidentas aptarė dvišalio bendradarbiavimo klausimus ir tarptautines problemas, labai domėdamasis valstybių integracijos klausimais ir pateikdamas praktiškų siūlymų tolimesniam Lietuvos ir Kolumbijos santykių plėtojimui. Taip pat išreiškė savo pasitenkinimą dėl šimtamilijoninės vertės Klaipėdos terminalo bendros įmonės projekto, vykdant jį drauge su Kolumbijos (Distral) bendrove Lietuvoje.

Vakare Kolumbijos prezidento rūmuose Lietuvos delegacijos garbei buvo surengta iškilminga vakarienė. Be prezidento Pizano, viceprezidento, ministerių, joje dalyvavo Kolumbijos politikos ir verslo vadai, iš viso 47 asmenys, jų tarpe ir lietuvių bendruomenės atstovai. Premjeras pustrečios valandos trukusioje vakarienėje beveik visą laiką kalbėjosi su Kolumbijos prezidentu.

Po vakarienės Lietuvos premjeras pasakė, kad vien tiktai pasikalbėjimas su Kolumbijos prezidentu iškilmingos vakarienės metu pateisino vizitą Kolumbijoje.

Lietuvio ūkyje

Šeštadienis buvo praleistas Laimos ir Algio Didžiulių ūkyje. Čia taip pat atvyko ir labai konkretiems pasitarimams energetikos ir kasyklų ministeris dr. Jorge Eduardo Cock Londono, su kuriuo buvo aptartos "joint venture" galimybės Mažeikiuose, aprūpinant naftos perdirbimo įmonę pusiau lengva, įmonei tinkama naftos žaliava. Dalyvavo ir Bogotos lietuviai.

Sekmadienį p.p. Didžiuliai pakvietė delegaciją atsisveikinimo pietums. Lietuvos premjeras džiaugėsi savo misiją pilnai atlikęs. Drauge su Didžiuliu buvo pakeltas tostas už programą ruošusį Lietuvos ambasadorių.

Skirtingais keliais

Vakare delegacija išvyko per Londoną į Vilnių. Pasiliko tiktai Lietuvos URM sekretorius Albinas Januška ir ambasadorius dr. Vytautas Dambrava, kurie pirmadienį skrido į Santo Domingo. Gegužės 2 d A. Januška pasirašė diplomatinių santykių užmezgimo protokolą tarp Lietuvos ir Dominikos respublikų.

Išvakarėse Lietuvos kandidatas garbės konsulo pareigoms Wilhelm ir Sonia Brower svečių garbei surengė iškilmingą vakarienę. Išvykstant buvo surengta spaudos konferencija.

Baigiant būtina paminėti Venezuelos spaudą, kuri nepaprastai gyvai domėjosi Lietuvos delegacijos vizitu ir jį labai plačiai aprašė.

Ligi šiol spaudoje pasirodė per 80 straipsnių ir 60 nuotraukų. Tai rekordinis skaičius. Neatsiliko ir televizija be radijas.

GIRTINAS SUMANYMAS

Visa Lietuva prie Kryžių kalno

Kun. K. J. AMBRASAS

Juozas Janonis "XXI amžiuje" (1995. 04. 26 — "Kryžiaus kelias į Kryžių kalną") ir Kostas Pranaitis "Apžvalgoje" ("Kryžių kelias į Kryžių kalną", nr. 14, 1995.04.07-13) trumpai parašė apie Lietuvos kultūros fondo (LKF) surengtą spaudos konferenciją, kur kalbėta apie sumanymą įrengti už Šiaulių Kryžiaus kelią prie Kryžių kalno.

Kadangi ši vieta taip plačiai buvo išgarsinta per Šv. Tėvo viešnagę ir po jos kelissyk Popiežius apie ją taip labai palankiai kalbėjo, — pasaulio bendruomenei padarė didelį įspūdį. Todėl pagirtina mintis, kad čionai maldininkus ir visus lankytojus pasitiktų Kristaus kančios kelias, įrengtas kai kur netgi pasaulio didmiesčiuose — Maniloje, Montrealyje ir kitur.

Norint sėkmingai įgyvendinti šį kilnų sumanymą, reikėtų įtraukti kuo daugiau geros valios, energingų ir išmanių žmonių tiek pačioje Lietuvoje, tiek ir užsienyje. Juolab — gal pasisektų kuo greičiau paskelbti šios iniciatyvinės kultūros, meno, dvasininkijos, mokslo atstovų grupės, kurios globėjas yra vysk. Sigitas Tamkevičius, kreipimąsi, jos adresą, sąskaitos numerį ir kitus reikalingus tokiam organizaciniam darbui duomenis, kad supratingi ir dosnūs aukotojai galėtų savo įnašais pradėti šią kiekvieno lietuvio širdžiai brangią sąskaitą.

Šis iš ąžuolo iškaltas 14 stočių monumentalus ansamblis turėtų virsti tiek istorinės Popiežiaus kelionės įamžinimu, tiek simboliniu istorinio Lietuvos kančių kelio įprasminimu, tiek ir unikaliu lietuvių meno kūriniu, kurio žemiškuoju globėju reikėtų pakviesti patį popiežių — Joną-Paulių II. Jis gal ne tik dvasiškai sutiktų atstovauti žemiškajai šio monumento statybai ir globai, o dangiškuosius globėjus kievienai kelio stočiai pasirinkti tuos 14, kurių beatifikacijos bylos yra parengtos ar numatomos rengti (arkiv. M. Reinį, arkivysk. T. Matulionį, vysk. V. Borisevičių ir kt.).

Vyriausio kraštovaizdžio architekto galėtų prireikti tiktai tada, kai suvažiavę ar sukviesti liaudies menininkai (ir gal profesionalūs skulptoriai) patys, išsirinkę iš savo tarpo vadovą, susitartų dėl dydžių ir kitų detalių projekto, kurį galbūt pasidarytų irgi patys, tik jį vėliau leistų peržiūrėti vyr. projekto vykdytojui.

Būsimąjį kryžiaus kelią galima būtų įrengti keliais tarpsniais. Pirmasis — tebūna apmokėtinais ar savanoriškais pagrindais (gal surastų net iš 14 didžiausių Lietuvos miestų ar apylinkių) arba tam kviestų iš Lietuvoje gyvenančių skulptorių ir liaudies meistrų.

Kai, sakysime, artimiausiu metu kokiame nors šių meistrų kviestiniame seminare bus pagamintos visos 14 skulptūrų ar skulptūrinių grupių, tada prasidėtų antrasis tarpsnis: šias stotis taip išdėstyti tame 700 metrų plote, kad jos eitų per visą miniatiūrinį Lietuvos maketą, kurio kiekvieno rajono (apskrities) atstovai, suvažiavę prie Kryžių kalno, savanoriškai galėtų savo jėgomis ir lėšomis, vadovaujami Lietuvos rajonų (apskričių) architektų, iš anksto numatytame ir tiksliai išmatuotame plote išradingai įrengti miniatiurinę savo apylinkę. Čia galėtų pakliūti visi bažnytkaimiai svarbesni gamtos, meno, istoriniai ir kiti paminklai, kokių panašių maketų jau turi kai kurios šalys bet dar niekas neturi tokio, kad su juo religiškai būtų susijusi su visa šalies geografija — meniškai ir originaliai būtų įprasminta Kristaus kančia! Tokiam kolektyviniam darbui būtų labai pravartu suburti mokyklų jaunimą, ypač ateitininkus, skautus ir pan.

Paskiau tame Lietuvos makete galėtų būti sukurtas gamtinis reljefas: upės, ežerai, miškai ir pan. Ypač originalus, puošnus ir gana savitas turėtų būti bene pats paskutinysis tarpsnis — visos šios kryžiaus kelių teritorijos ir pačios širdies — kryžių kalno, kuris būsimajame makete galėtų atsidurti Vilniaus vietoje, o įrėminimas, apipavidalinimas (sakysim, viduramžiška akmenų siena ar paprasčiausi, kaip Zervynų kaime, pinučiai, įdomi gyvatvorė ar senoviški aukštaičių žiogriai!). Geriausia, kad Lietuvos sostinės maketas būtų įrengtas atskirai, gal net po stiklu ir kitokių matmenų, o ant paties kalno Popiežiui padarytoji pakyla turėtų būti įstiklinta.

Visas iki galo projektas galėtų būti baigtas prieš 2000 metus, kuriuos deramai ragina sutikti ir Šv. Tėvas Jonas-Paulius II. Pravartu apie šį sumanymą ir jau toliau apie jo vykdymą kuo dažniau ir kuo plačiau supažindinti tiek Lietuvoje, tiek ir užsienyje gyvenančius lietuvius, kurie įvairiomis progomis galėtų būti įtraukti į šį visos tautos jėgų, dėmesio ir paramos reikalingą darbą. Derėtų daugeliui pamąstyti, kaip sėkmingiau, kūrybiškiau ir vieningiau prisidėti prie šio darbo.

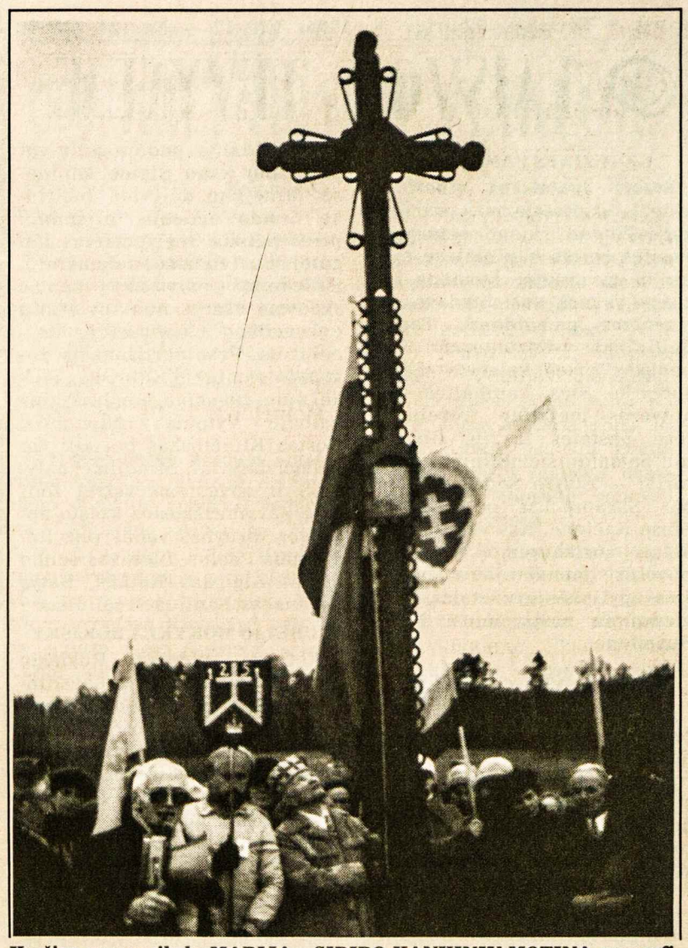

Kryžius su paveikslu MARIJA – SIBIRO KANKINIŲ MOTINA geografiniame Europos centre netoli Vilniaus Šventinimo iškilmėje 1994.XI.12. Kalba kun. PRANAS GAVĖNAS (prie mikrofono) Nuotr. Alf. Vitkausko

Venezuelos užsienio reikalų ministerijoje: Lietuvos premjeras ADOLFAS ŠLEŽEVIČIUS ir užsienio reikalų ministeris dr. MIGUEL ANGEL BURELLI RIVAS pasirašo dvišalę investicijų skatinimo ir jų apsaugos sutartį

Karaliaučiaus sritis - įtampos židinys

Lietuvos vienybės (Baltic Unity) organizacijos

PAREIŠKIMAS

Šiais metais minima 50-ties metų vieno žiauriausių mūsų žemyno karų – II-ojo pasaulinio karo pabaiga, kuris žymiai pakeitė kai kurių Europos valstybių sienas. Tačiau svarbiausia šio karo padarinių problema – Karaliaučiaus krašto statusas, jo ateitis, liko neišspręsti iki šiol. Šis kraštas Rusijai niekuomet nepriklausė ir yra tik pastarojo karo laikinis grobis, šiuo metu tapęs militaristiniu įtampos Europoje židiniu.

Sutinkamai su Potsdamo konferencijos susitarimais valstybės, II-ojo pasaulinio karo nugalėtojos, Karaliaučiaus krašto statusą (praėjus 50 metų nuo karo pabaigos) turi nuspręsti taikos konferencijoje. Todėl kelia susirūpinimai tai, kad pasitikdami šią sukaktį nugalėtojų bei kitų Europos valstybių vadovai, apie būtinumą sukviesti tokią konferenciją net neužsimena (Karaliaučiaus krašto istorinė raida bei problemos buvo analizuojamos mokslinėje konferencijoje Kaune 1994 m. lapkričio 26 d. VDU).

Maža to, gryna provokacija galima pavadinti Rusijos valdžios toleravimą liberalų-demokratų vadovo V.Žirinovskio bei komunistų partijos vadovo G. Ziuganovo vizitą į Karaliaučiaus kraštą minėtos sukakties išvakarėse, jų ekstreministines, karingas kalbas susitikimuose su šio krašto seimo nariais, pasienio bei vidaus kariuomene. Tokie veiksmai neprisideda prie santykių gerinimo, todėl tikime, kad į tai atkreips dėmesį Rusijos demokratinės jėgos.

Siekdami pašalinti šį militaristinį įtampos židinį Europos centre pareiškiame:

1. Iš Karaliaučiaus krašto Rusijos kariuomenė turi būti išvesta kiek galint greičiau.
2. Šis kraštas galėtų tapti laisva ekonomine zona.
3. Pritariame JAV kongresmano Christopher'io Cox'o siūlymams kongreso atstovų rūmams, kad Karaliaučiaus krašto administravimas būtų perduotas tarptautinėms organizacijoms, tačiau, sprendžiant šio krašto integravimosi galimybes, būtina vadovautis istorinės praeities argumentais ir faktais.

Lietuvos vienybės (Baltic Unity) organizacijos valdyba Lietuvoje

Sutton GROUP

Jei norite pirkti ar parduoti namą prašome kreiptis šiais telefonais: darbo - 905 896-3333 (24 val.); namų 905-524-3899; FAX 905-848-5327.

Adresas: 1528 Dundas St. West, Mississauga, Ontario L5C 1E4.

Raimundas Pacevičius

Tarpininkavimo mokestis (komisas) nuo 4.5%

LAISVOJE TĖVYNĖJE

GEGUŽINĖS PAMALDOS

Stasys Jonauskas "Lietuvos aido" skaitytojams praneša, kad Skuodo rajono senosiose Pašilės kaimo kapinaitėse apylinkių gyventojai kievieną gegužės vakarą susirinkdavo gegužinėms pamaldoms. Tautodailininkas Kazimieras Krapauskas prieš kelerius metus sutvarkė šias kapinaites, jas aptvėręs metaline tvorele ir jose pastatęs kryžių. Gegužinių pamaldų šiemetiniai iniciatoriai — Elvyra Šemetienė, Jonas Šarapnickas ir giedotoja Stasė Račienė. Kas vakarą malda ir susikaupimo valandėle buvo prisimenami jau mirusieji šios apylinkės gyventojai, ypač giedojimu pasižymėjusi Nastė Bušmienė.

ŽYDŲ JEŠYVA TELŠIUOSE

Lietuvos vyriausybė nutarė grąžinti S. Alperavičiaus vadovaujamai Lietuvos žydų bendruomenei buvusios ješyvos pastatą Telšiuose. Ši religinė žydų mokykla rabinams ruošti prieš II D. karą buvo garsi institucija viso pasaulio žydams.

PAMINKLINIS AKMUO

Vilniaus Lukiškių aikštėje gegužės 21 d. buvo atidengtas paminklinis akmuo Nežinomajam partizanui. Ši iškilmė pradėta pamaldomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Mišias atnašavo Lukiškių kalėjimo kapelionas kun. Pranas Sabaliauskas. Pamoksle jis priminė penkis dešimtmečius trukusią kovą už Lietuvos laisvę, ragino pasimelsti už visus tos kovos dalyvius, moteris ir vyrus, joje netekusius gyvybės ir sveikatos. Pamaldų dalyviai iš Vilniaus arkikatedros bazilikos Gedimino prospektu atžygiavo Lukiškių aikštėn ir susirinko prie pašventinimo laukiančio paminklinio akmens Lietuvos nežinomam partizanui. Kun. P. Sabaliauskas nusiskundė, kad tarp susirinkusiųjų labai mažai jaunimo. Iškilmės dalyviai prisiminė jau pamoksle nuskambėjusius jo žodžius: "Lietuvai atgavus laisvę, daugelis pradėjo žiūrėti į Rytus, ilgėtis ankstesnių laikų, kai visi galėdavo ligi soties vogti. Dabar, kai nebeliko ko vogti, vieni kitus pradėjome prievartauti, smaugti..." Lietuvos operos ir baleto teatre vilniečių laukė vakaras "Laisvės amžina ugnis" su "Lietuvos" dainų ir šokių ansambliu, Lietuvos operos ir baleto teatro orkestru, priesalyje surengta paroda Lietuvos laisvės kovoms prisiminti. "Vilniaus" kino teatre buvo rodomi dokumentiniai filmai "Baladė apie Daumantą" ir "Requiem", skirtas Tauro apygardos vadui Faustui.

KALNIŠKĖS MŪŠIO SUKAKTIS

Gegužės 13 d. buvo prisimintas ir paminėtas Lietuvos partizanų Kalniškės mūšio penkiasdešimtmetis dabartiniame Lazdijų rajone. Minėjimo dieną Simno gatvėmis žygiavo dabartinės Lietuvos šauliai ir savanoriai. Simno šventovėje Mišias už Kalniškės miške žuvusius partizanus koncelebravo Lietuvos kariuomenės kapelionas mons. Alfonsas Svarinskas ir Lazdijų dekanas kun. Gvidonas Dovidaitis, padėję gėlių ant partizanų kapų Simno kapinėse. Minėjimo dalyviai, susirinkę Simno aikštėje, prisiminė prieš penkis dešimtmečius ten gulėjusius žiauriai nukankintų, išniekintų partizanų kūnus, skausmo ašaras nuo sovietinių enkavedistų slėpusius jų artimuosius. Prie partizanams pastatyto paminklo Kalniškės miške apie žuvusius bendražygius kalbėjo Vytautas Adomaitis, Kostas Kliučinskas bei kiti šio mūšio dalyviai. Minėjime dalyvavo ir žuvusiems skirtą žodį tarė Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos vadas plk. ltn. Alvydas Pocius, Lietuvos seimo nariai Algirdas Katkus, Balys Gajauskas, Saulius Pečeliūnas.

TŪBELIO MOKYKLA ROKIŠKY

Ketvirtoji vidurinė Rokiškio mokykla dabar jau yra pavadinta Lietuvos ilgamečio ministerio ir premjero Juozo Tūbelio (1882-1939) vardu. Šiai mokyklai taipgi buvo siūlyta suteikti liaudies švietėjo kun. Jono Katelės (1831-1908) arba poeto Pauliaus Širvio (1920-1979) vardą. Rokiškio rajono taryba pasirinko Ilgalaukiuose gimusio Juozo Tūbelio vardą, paveikta jo dukros "Šeimos" žurnale 1994 m. rugsėjo mėnesį paskelbto straipsnio "Norečiau, kad nors viena gatvė vadintųsi tėvelio vardu".

GEDIMINO PILIES BOKŠTAS

Vilniaus aukštutinės pilies vakarinis bokštas dažniausiai yra vadinamas Gedimino pilies bokštu. Lino Kontrimo pranešimu "Lietuvos aide", Gedimino bokštas bus uždarytas iki š. m. liepos 1 d. Mat gegužės 3 d. buvo pradėtas jo atnaujinimas. Visus remonto darbus organizuoja Vilniaus pilių vadovybė. Remiantis L. Kontrimo pranešimu, Gedimino bokšte bus pakeistas vėliavos kotas, sutvarkyta apžvalgos aikštelė, atnaujintos vidinės patalpos. Remontas kainuos apie 394.000 litų. Bus tvarkoma ir kalno teritorija, 18.000 litų reikės Aukštutinės pilies rūmų stogui. "Lietuvos aido" reporteris Linas Kontrimas rašo: "Lietuvos nacionalinio muziejaus direktorė Birutė Kulnytė sakė, kad muziejininkai po remonto pakeis ekspoziciją. Joje bus daugiau grafinės medžiagos apie kalno išvaizdą įvairiais laikais, naujas pilių maketas. 'Bokšte ekspozicija turėtų būti kuo mažesnė, juk svarbiausia apžvalgos aikštelė', — sakė B. Kulnytė. Ji patikino, kad vykstant remonto darbams vėliava nuo bokšto niekur nedings, o bus pritvirtinta prie laikino stovo. Lietuvos vyriausybės balandžio 21 d. nutarimu Aukštutinės pilies rūmai ir vakarinis bokštas perduoti Lietuvos nacionaliniam muziejui. Iki tol muziejaus rūmus ir bokštą nuomojo. B. Kulnytė sakė, kad perdavus šiuos objektus Nacionaliniam muziejui, formuojasi kompleksas, 'tad gal pavyks sukurti tikrą Lietuvos nacionalinį muziejų'. Muziejaus direktorė viliasi, kad kada nors bus atstatyti Aukštutinės pilies rūmai ir juose bus įrengta ekspozicija apie gynybinę pilį, o vakarinis bokštas liks miesto apžvalgos aikštelė".

V. Kst.

Šiuo paminkliniu akmeniu Lukiškių aikštėje Vilniuje įamžintas nežinomo Lietuvos partizano ir laisvės kovotojo atminimas

Viktoro Kapočiaus nuotrauka "Gimtajame krašte"

Kaip pagelbėti?

Žinovų ir patyrusiųjų požiūriai į labdaros klausimus

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ

"Pagalbos Lietuvai" konferencija įvyko 1995 m. gegužės 13-14 d.d. Čikagoje, šv. Kazimiero seserų vienuolyno auditorijoje. Dalyvavo 104 asmenys, atstovaujantys 28 labdaros orgjoms. Konferenciją surengė JAV LB socialinių reikalų taryba, sudariusi renginio komitetą: J. Budrienė (pirm.), B. Jasaitienė, S. Kuprys, J. Lendraitis, dr. Vyt. Narutis, A. Petry, dr. L. Sidrys ir A. Steponavičienė.

Prieš konferenciją susipažinimo vakare, apie Baltijos-Amerikos terapijos ir chirurgijos klinikos Vilniuje darbus kalbėjo dr. K. Leavitt, T. Jaroch ir kt.

Konferenciją atidarė JAV LB socialinių reikalų tarybos pirm. B. Jasaitienė ir vadovauti pakvietė J. Budrienę. Invokaciją sukalbėjo evangelikų-liuteronų vysk. H. Dumpys. Sveikino Lietuvos garbės gen. kons. V. Kleiza, šv. Kazimiero seselių vyresnioji M. Kuzmickus, Lietuvių fondo t-bos pirm. M. Remienė ir JAV LB krašto v-bos pirm. R. Narušienė.

Kalbėjo dr. V. Narutis ir J. Lendraitis tema "Labdaros organizacijos modelis" ir Gr. Liautaud, "Lietuvos vaikų vilties" k-to pirmininkė, "Lėšų telkimas kitataučių tarpe".

Buvo sudaryti 6 diskusiniai būreliai, posėdžiavę iki pietų. Medicininės paramos būreliui vadovavo R. S. Boris, pagalba vaikams/šeimoms – D. Veitaitė-Nedhardt, pagalba studentams – dr. A. Žygas, pagalba našlaičiams. – J. Dorr, pagalba invalidams – A. Steponavičienė, pagalba seneliams – ses. M. Bareikaitė.

Popiet išklausytos dvi paskaitos: "Darbo jėgų pritraukimas" (kun. A. Saulaitis, SJ) ir "Ryšiai su JAV valdžios įstaigomis" (A. Banionytė).

Po paskaitų diskusiniai būreliai tęsė toliau savo darbą iki vakarienės. Vėliau kalbėjo R. Švobienė, iš Lietuvos "Valstiečių laikraščio" fondo "Kaimo vaikai" koordinatorė tema "Žvilgsnis iš Lietuvos".

Po kiekvienos paskaitos kalbėtojai atsakinėjo į klausimus. Sekmadienį, gegužės 14 d., Švč. Mergelės Marijos Gimimo šventovėje dalyviai išklausė Mišias, kurias atnašavo ir pamokslą pasakė klebonas kun. Jonas Kuzinskas.

Baigiamajame posėdyje išklausytos visų diskusinių būrelių išvados, kurias pateikė dr. A. Prunskienė (našlaičių), R.-T.S. Boris (medicinos), D. Veitaitė-Neidhardt (vaikų/šeimų), V. Kamantas (studentų), A. Steponavičienė (invalidų), ses. M. Bareikaitė (senelių). Visi jie atsakinėjo į klausimus. Po to kalbėjo dr. L. Sidrys ir J. Budrienė tema "Ateities perspektyvos". Konferencija baigta Tautos himnu.

Konferencijai sklandžiai vadovavo J. Budrienė. Dalyvius pietumis ir vakariene pavaišino "Seklyčia". Konferencija buvo įrašyta į garsajuostes (Petras Petrutis) ir vaizdajuostę (Vida Kuprytė). Buvo išleistas konferencijos žinynas su informacija apie įvairias labdaros organizacijas.

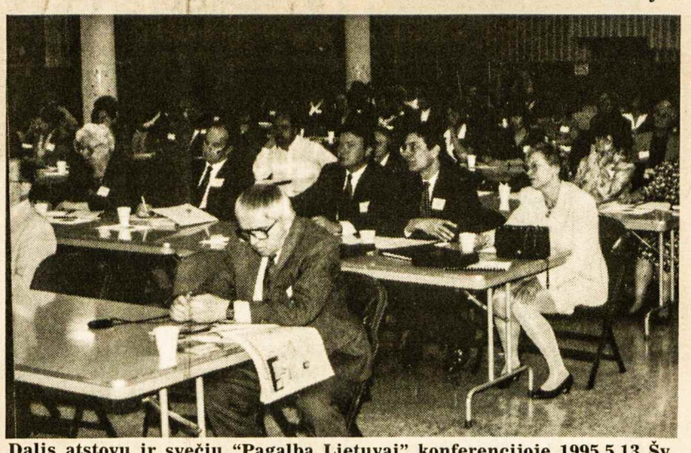

Dalis atstovų ir svečių "Pagalba Lietuvai" konferencijoje 1995.5.13 Šv. Kazimiero vienuolyno auditorijoje, Čikagoje

Nuotr. G. Valentukonio

Paieškojimas

Jonas Šakalys ieško savo pusbrolio **Jono Urbanavičiaus (John Urban)**, gimusio 1918 m., ar pusseserės **Rūtos.** Jų tėvas Juozas Urbanavičius iki 1945 metų gyveno Čikagoje, kur ir mirė. Žinantys ką nors apie juos prašomi atsiliepti adresu: J. Šakalys, I. Kanto alėja 18-27, 2003 Vilnius, Lietuva.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

JAV LB krašto valdyba Čikagoje įvykusiam posėdyje patvirtino naują žurnalo "Lituanus" fondo direktorių tarybą 1995-96 m. kadencijai. Fondo direktorių valdybą sudarė pirm. Regis Vedegys, sekr. Silvija Kučėnaitė-Foti, ižd. Jonas Kučėnas, nariai Julius Lintakas ir dr. A. Marchertas. Direktorių tarybon pagal statuto taisykles automatiškai be rinkimų įsijungė naujoji JAV krašto valdybos pirm. Regina Narušienė. Direktorių taryboje dar vienerių metų kadencijai liko dr. V. Kelertas, "Lituanus" žurnalo red. dr. A. Klimas, Arvydas Tamulis, dr. M. Vygantas ir dr. J. Zdanys.

Šv. Petro lietuvių parapija Detroite, 1996 m. turėjusi minėti deimantinę veiklos sukaktį, šios šventės nesulaukė. Gegužės 21 d. jos veikla buvo užbaigta iškilmingomis Mišiomis, kurias koncelebravo pensijon išeinantis klebonas kun. Kazimieras Butkus, vysk. B. Harringtonas ir kun. D. Hanchonas iš Šv. Gabrielio šventovės. Paskutinį kartą šioje uždaromoje šventovėje skambėjo parapijiečių giedamos lietuviškos giesmės, paskutinis lietuviškas klebono kun. K. Butkaus pamokslas ir jo padėka parapijiečiams. Visi džiaugėsi, kad Detroito arkivyskupija uždaromos šventovės vidaus įrenginius — altorius, vitražus, statulas, vargonus ir suolus leido išvežti Lietuvon. Mat ten jų jau laukia Alytuje statoma šventovė.

Vokietija

VLB tarybos metinėje sesijoje š. m. kovo 11 d. dalyvavo visi jos nariai Vasario šešioliktosios gimnazijai priklausančiose patalpose. Tarybos pirm. Marija Dambriūnaitė-Šmitienė pasveikino dalyvius, primindama antrąja Lietuvos nepriklausomybės šventės dalimi tapusią Kovo vienuoliktąją, kuri dabar gražiai papildo Vasario šešioliktąją. Ji taipgi pabrėžė Kovo vienuoliktosios pirmąjį penkmetį, liudijantį nepriklausomybę atgavusios Lietuvos tvirtėjančius žingsnius. VLB valdybos pirm. Arminas Lipšys džiaugėsi vėl didėjančiu šios organizacijos narių skaičiumi. Naujų narių įsijungimas į VLB ypač pastebimas Romuvos, Salzgitterio ir Hamburgo apylinkėse. Jis ir sekr. Elena Tesnau taipgi kalbėjo apie 1994 m. vasarą Anykščiuose įvykusį PLB ir atskirų valstybių LB vadovų suvažiavimą, susitikimą su Lietuvos prez. Algirdu Brazausku. Finansinį VLB valdybos pranešimą padarėižd. Antanas Šiugždinis, pateikdamas 1994 m. apyskaitą ir balansą. Tais metais VLB valdyba turėjo 112.979,29 DM pajamų ir beveik tiek pat išlaidų. Likutį ižde sudarė tik 14,80 DM. Antanas Šiugždinis,, kuris yra ir Fondo Vasario šešioliktosios gimnazijai remti iždininkas, apyskaitoje pabrėžė, kad šiemetinės fondo pajamos yra 45.000 DM mažesnės už pernykštes. Jas tenka papildyti testamentiniais palikimais. VLB tarybos sesijoje buvo išrinkta ta pati ligšiolinė valdyba — pirm. Arminas Lipšys, vicepirm. Vincas Bartusevičius, sekr. Elena Tesnau, ižd. Antanas Šiugždinis ir narys Andrius Šmitas.

Australija

Australijos lietuvių katalikų federacijos Melburne leidžiamą savaitraštį "Tėviškės aidai" pastaraisiais metais redagavo dr. Aurelija Sadauskienė. Kun. dr. Prano Dauknio pranešimu, ją, "daugiau grįžusią prie mokslo", dabar pakeitė federacijos valdybos pirm. Edvardas Šidlauskas. Jis su žmona Marija Mieliauskaite-Šidlauskiene yra dainavęs choruose, dalyvavęs Melburno saviveiklinio teatro "Aušra" veikloje kaip aktorius ir režisierius. Šiame skyriuje jau esame rašę apie išeivijos vysk. Pauliaus Baltakio, OFM, pasiūlytą katalikų "Tėviškės aidų" ir ALB "Mūsų pastogės" savaitraščių sujungimą į vieną. Šiam pasiūlymui pritaria ir "Mūsų pastogėje" atsiliepęs Viktoras Martišius. Esą dviem lietuviškiems savaitraščiams Australijoje nėra pakankamo skaičiaus skaitytojų ir bendradarbių. Teisinga yra ir vysk. P. Baltakio, OFM, pastaba, kad dabar tarp abiejų savaitraščių jau nebėra anksčiau pasitaikiusios trinties. Belieka pranešti, kad kovo 1 d. "Mūsų pastogę" leidžianti ALB spaudos sąjungos valdyba pakeitė savo sudėtį. Leidėjų valdybą dabar sudaro: pirm. V. Potašius, vicepirm. V. Šliogeris, nariai prof. V. Doniela, A. Laukaitis ir K. Protas.

Veikėjų trūkumą jau spėjo pajusti Melburno lieuviai ALB apylinkės naujosios valdybos rinkimuose. Tokiu atveju dabar dažnai pasirenkama vienintelė patogi išeitis. Neatsiradus pakankamai kandidatų naujai valdybai, aklamacijos skėčiu pridengtais vieningais šauksmais ir plojimais paliekama ta pati valdyba. Retesnė, bet rimtesnė problema iškyla tada, kai po aklamacijos skėčiu nepavyksta įtempti visų kadenciją užbaigusios valdybos narių. ALB Melburno apylinkės valdybos šiemetinius rinkimus teko paskelbti ir atlikti antrą kartą gegužės 7 d. Lietuvių namuose. Trumpame "Mūsų pastogės" pranešime rašoma, kad ji buvo išrinkta gegužės 7 d. pakartotinai įvykusiuose rinkimuose, o gegužės 15 d. pasiskirstė pareigomis. Tą valdybą sudarė: pirm. dr. Kazys Zdanius, vicepirm. Raimondas Samsonas, sekr. Lilija Kozlovskienė, ižd. Zigmas Augaitis, renginių vadovas Romas Saženis ir kandidatas Paulius Mičiulis.

Edmonton, Alberta

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS KLB šios apylinkės valdybos pirmininko dr. V. Kadžio iniciatyva buvo surengtas gegužės 6 d. Jo metu svečias iš Toronto KLB krašto valdybos pirm. A. K. Vaičiūnas Kanados lietuvių bendruomenės vardu padėkojo už pasiaukojimą lietuvybės labui. Padėkos lapais apdovanoti: Adomas ir Filomena Kantautai, valdybos pirmininkas dr. V. Kadis, A. Dudaravičius, dr. F. Klemka. Dėkojame A. K. Vaičiūnui už apdovanojimus ir mūsų apylinkės aplankymą. **D.E.**

Dutton, Ontario

PAGERBDAMI a.a. JUOZĄ RASTAPKEVIČIŲ, mirusį 1995 gegužės 9 d., *Tremtinių grįžimo fondui"* aukojo: $20 – L. Mockus, K. A. Ratavičius, K. G. Gaputis, B. E. Vyšniauskas, A. Kudirka, J. C. Kuras, R. P. Kuras, T. A. Žebertavičius; $10 – S. Paketūras, J. O. Statkevičius, O. V. Naruševičius, H. Jasinskas, J. G. Ciperis.

Aukas rinko G. Gaputienė ir A. Ratavičienė. Velionies šeimai, rinkėjoms ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja šio fondo globėja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

Otterville, Ontario

PAGERBDAMI KATRYNĄ IR JUOZĄ JAUNEIKAS, švenčiančius savo auksinę vedybų sukaktį, *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $50 – L. D. Stukai; $40 – A. J. Stukai; $20 – A. K. Ratavičius; $15 – L. J. Lukšai; $10 – O. J. Statkevičiai, A. Klemka.

Aukas atsiuntė A. Ratavičienė. Sukaktuvininkams ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja šio fondo globėja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

PARCEL EXPRESS Inc.
2100 Bloor St. W., Suite 6A
Toronto, Ontario M6S 4Y7
LIETUVOS skyrius MARGUTIS
Telefonas (416) 604-2538
DIRBAME: pirmadieniais-penktadieniais 9 v.r.– 6 v.v.
šeštadieniais 9 v.r.– 4 v.p.p.
Garantuojame greitą, pigų ir patikimą SIUNTINIŲ, AUTOMOBILIŲ ir US DOLERIŲ persiuntimą Jūsų giminėms ir draugams LIETUVOJE
MŪSŲ KAINOS TORONTE:
Persiuntimas laivu:
1 kubinė pėda arba 1 kg $6,95 plius $10 pristatymas
Persiuntimas lėktuvu:
1 kg $3.49 plius $10 pristatymas
Pervedimas JAV Dol.: 4% plius $14 pristatymas
Mūsų atstovas Vilniuje priima siuntinius ir juos pristato adresatams bet kurioje Lietuvos vietoje.
Siuntiniai nemuituojami. Kiekvienas siuntinys nemokamai apdraudžiamas $ 60.00 sumai.
Pageidaujant nemokamai paimame siuntinius iš Jūsų namų.
Siuntinių svorio neribojame.
Kelių siuntinių iki 50kg bendru svoriu pristatymas tuo pačiu adresu - $ 10.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemės Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121 ar (705) 445-5640
namų tel. (705) 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –
"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125
Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		PASKOLAS	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	4.75%	Asmenines nuo	13.00%
santaupas	3.50%	nekiln. turto 1 m.	8.25%
kasd. pal. taupymo sąsk.	3.00%		
INDĖLIAI:		Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki $2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki $25.000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki $60,000 sumos draudimu.	
90 dienų indėlius	6.25%		
180 dienų indėlius	6.25%		
1 m. term.indėlius	6.50%		
2 m. term.indėlius	6.50%		
3 m. term.indėlius	6.50%		
4 m. term.indėlius	6.50%		
5 m. term.indėlius	6.75%		
RRSP ir RRIF			
(Variable)	3.50%		
1 m.ind.	6.50%		
2 m.ind.	6.50%		
3 m.ind.	6.50%		
4 m.ind.	6.50%		
5 m.ind.	6.75%		

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"
Lougheed's Limited šeima ir tarnautojai
"Žmonės, kurie atjaučia kitus"
Sudbury Ontario

KĘSTAS
Projektuoju ir gaminu paminklus,
darau skulptūras, portretus, bareljefus iš įvairių medžiagų (granito, vario, plieno, molio, medžio) pagal užsakovo pageidavimus.
Skambinti telefonu 905 643-4990 Kęstučiui Keparučiui.
Adresas: 1053 Barton St. E., Winona, Ontario L8E 5H1

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!
Iki šiol šis fondas išleido per 1,100,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.
Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).
Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.
Testamentines ir kitas aukas siųsti:
Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.
FONDO TIKSLAS – LIETUVYBĖS IŠLAIKYMAS

Iš sukaktuvinės torontiškio "Gintaro" šventės Anapilio salėje Mississaugoje, kur buvo atšvęsta 40 metų veiklos sukaktis

Nuotr. D. Pranaitienės

"Šoks šeimyna šokinį"

Sukaktuvinis torontiškio "Gintaro" koncertas didžiojoje Anapilio salėje, Mississaugoje

G. BREICHMANIENĖ

Toronto "Gintaras" 1995 m. gegužės 27 d. gražiai atšventė savo darbo keturiasdešimtmetį koncertu Anapilio salėje, Mississaugoje. Kiekvieną pavasarį "Gintaras" savo tų metų pabaigą atšvenčia koncertu, kuriam pasirenka vis skirtingą pavadinimą – temą. Šių metų koncertas praėjo 1994 m. vasarą Vilniuje įvykusios dainų šventės nuotaikoje. Beveik dvi savaites praleidus Vilniuje, besiruošiant šokių dienai, berepetuojant ir draugaujant su Lietuvos jaunimu, ne tik mokytojams, bet ir šokėjams liko daug malonių prisiminimų, kuriuos jie norėjo parodyti ir mūsų visuomenei.

Jau Kaune dainų šventės atidarymo metu pastebėjau, kad jaunos mergaitės gana kukliu apdaru apsirengusios, savo galvas buvo papuošusios iš rugiagėlių, ramunių, varpų ir rūtų nupintais vainikėliais. Atrodė skirtinga, gražu, originalu. Jos man priminė senoviško kaimo piemenaites, kurios, parugėje atsisėdusios, pina sau vainikėlius ir dainuoja. Vilniuje tiek dainų tiek ir šokių šventės dienomis tokių jaunų mergaičių su natūraliais laukuose pintais vinikėliais buvo labai daug. Sukaktuvinio koncerto metu "Gintaro" vaikų grupių mergaitės buvo pasipuošusios ramunių vainikėliais, o antroje koncerto dalyje kai kuriems šokiams ir vyresniųjų grupių merginos dėvėjo ramunių vainikėlius. Mums tai naujovė.

Koncertą pradėjo scenoje stovintys pirmieji veteranai, o salės grindų plotą užpildė studentų, jaunių ir vaikų grupių šokėjai. Savo trumpame žodyje Juozas Karasiejus apžvelgė "Gintaro" pradžią, palygindamas su viena gile, kurią pasodino prieš 40 m., o dabar štai "Gintaras" išaugo į stiprų ąžuolą, kuris jungia 180 narių. Tai "Gintaro" šeima. Vėliau man teko sužinoti, kad ta "gilė" – pirmieji likę aktyvūs veteranai – Irena ir Leonas Baziliauskai, Rita ir Mikas Slapšiai, Angelė ir Sigitas Kazlauskai ir Juozas Karasiejus.

Koncertą pradėjo visas ansamblis J. Gudavičiaus šokiu ir daina "Pasodinom ąžuolą", kuris labai tiko atidarymui. Visą pirmąją programos dalį atliko pradedančių jaunesniųjų ir vyresniųjų vaikų grupės. Kad vaikai galėtų persigrupuoti ir pasiruošti sekančiam šokiui, tarpus užpildė dainininkai ir kaimo kapela (vadovas T. Pabrėža). Dainavo jie kaip mano atmintyje dainuodavo kaimo jaunimas – vienas vyras pradėdavo ir vesdavo (Gintaras Karasiejus), o kiti pritardavo. Laimingi torontiečiai turėdami Dalią Viskontienę. Jos ranka jautėsi, nors ji ir nedirigavo.

Vaikai paliko labai gerą įspūdį. Visi tvarkingi, drausmingi, gražiai pasipuošę, gerai paruošti. Jeigu kas ieškojo klaidų, tai sunku buvo jų rasti. Vaikų šokiai – tai rateliai, žaidimai, o vyresniesiems – kiek sudėtingesni vaikų šokiai. Vaikai, kurių galėjo būti apie 60, tai "Gintaro" ateitis. Todėl jiems buvo paskirta visa pirmoji koncerto dalis, o gausiai susirinkę žiūrovai labai šiltai juos priėmė, kiekvieną šokį palydėdami audringu plojimu. Daug sunkesnės choreografijos 4 šokius (T. Kalibataitės "Mainytinį", J. Lingio "Landytinį", "Siaudelę" ir "Geltonuosius linelius") atliko jaunių grupė.

Pirmosios dalies pabaigai veteranai, studentai ir vaikai pašoko kartu D. Radvilavičienės "Šoks šeimyna šokinį". Šoko "seneliai", jų vaikai ir vaikaičiai. Kiekviena grupė pasirodė atskirai ir vėl visi kartu. Šokis labai paprastas, bet savo paprastumu gražus, prasmingas ir labai tinkantis ne tik Lietuvoje, bet ir mūsų išeivijos sambūriams, nes jie ir susideda iš veteranų, jų vaikų ir vaikaičių. Šokis labai įspūdingas, ir Lietuvoje visas didžiulis stadionas buvo užpildytas šeimų ratelių. Ypač puikiai atrodė močiutės – nuometuotos, su šimtaklosčiais sijonais ir įvairiaspalvėmis tulpėmis kaišytomis prijuostėmis. "Gintaras" pirmą kartą parodė tą šokį mūsų publikai. Šis šokis yra įtrauktas į programą dešimtosios tautinių šokių šventės, kuri turi įvykti 1996 m. liepos mėn. Čikagoje.

Antroje programos dalyje parinkti šokiai buvo sunkesni, figūros sudėtingesnės, o jų autoriai – Lietuvos mokytojai profesionalai, visą savo gyvenimą pašventę taut. šokių kūrybai, ieškojimui, apipavidalinimui, stengiantis nenutolti nuo liaudies motyvo, nuo Lietuvos kaimo dvasios. Tai šokiai J. Lingio, T. Kalibataitės, A. Krivaitienės, E. Morkūnienės, R. Tamučio, J. Gudavičiaus ir kitų.

Visą antrąją koncerto dalį

Toronto gintarietės sukaktuviniame 40 m. veiklos koncerte 1995 m. gegužės 27 d. Anapilio salėje

atliko studentų grupės šokėjai ir dainininkai kartu. Padainavo keletą sutartinių ir porą dainų žemaitiškai. Paruošė Dalia Viskontienė. Studentai pašoko 10 šokių, baigdami šio vakaro programą jau lyg ir tradiciniu "Gintarui" "Aštuonnyčiu".

Studentų grupės šokėjai, ypač merginos, šoka puikiai. Graži laikysena, kūno judesiai, net ir vaidybinis elementas ryškus. Merginos lengvos, lieknos, judesiai išbaigti. Rita Karasiejienė įdėjo daug darbo ne tik paruošdama šokėjus, bet ir telkdama "Gintaro" šokėjus, derindama visą programą. Tokį būrį jaunimo išvesti į sceną ir gražiai pristatyti nėra lengva.

Baigmei R. J. Karasiejai pasirinko Lietuvoje labai populiarią G. Savinienės dainą "Lietuva". Žodžiai Justino Marcinkevičiaus – "Tai gražiai gražiai mane augino . . ." Dainos muzika švelni, žodžiai gražūs, sentimentalūs, patriotiški. Šios dainos nuotaikoje visi programos dalyviai vėl užpildė sceną ir salės grindų plotą. Mažuosius įvedė jų mokytojos. Sekė mokytojų pagerbimas ir gausūs sveikinimai žodžiu bei raštu.

(Nukelta į 9-tą psl.)

Los Angeles dramos sambūriui 40 metų

ALGIRDAS GUSTAITIS

Po Antrojo pasaulinio karo į Ameriką atvykusių tremtinių eilės ryškiai sumažėjo. Metų eiga kerta neseniai buvusius veikliuosius iš visų pusių. Griūva žurnalų, laikraščių redakcijos, leidyklos, organizacijos, parapijos. Neatlaiko paramstymai, kvietimai, aukos, maldos. O Los Angeles Dramos sambūris 1995 m. balandžio 29 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje atšventė savo veiklos 40 metų sukaktį.

Pakilime įvairiaspalvės dižiulės gėlės, pritaikintai pieštos juostos, plakatai. Dėmesingai išklausėme Vinco Dovydaičio kalbos. Visi žinome, kad jis su žmona Ema Dovydaitiene yra pagrindiniai šio teatro vadovai. Jo tartomis mintimis čia ir pasinaudoju.

Labai džiaugėsi matydamas atsilankiusius rėmėjus, mecenatus, iš toliau atvykusius svečius. Režisavo, veikalus statė ištisa eilė mums brangių asmenų: Stepas Makarevičius 1949, Antanas Audronis 1952, Juozas Bertulis 1953, Elena Tumienė 1954.

Los Angeles Dramos sambūrio steigėjas Juozas Kaributas – aktorius, režisierius su teatru dirbo 1954-1962. Gasparas Velička – 1958-1962. Ilgiausiai režisavo, net 19 metų, Dalila Mackelienė 1962-1981, Danutė Barauskaitė-Mažeikienė 1982-1983, Petras Maželis nuo 1984, Algimantas Žemaitaitis nuo 1991. Jei nebūtume turėję šių režisierių, tai nė vaidintojų nebūtų reikėję. Ačiū jiems už pasiaukojimą ir kantrybę. Ypač dėkojo nuolatiniams vaidintojams ir naujai įsijungusiems.

Teatro gyvavimas visais laikais nebuvo lengvas, ypač tremtyje, išeivijoje. Žinome, eilė lietuviškų teatrų užsidarė. Mes išsilaikėme, nes jūs visi pasiaukojote, lietuviško teatro išlaikymą pastatėte aukščiau savo asmeninių reikalų. Jūs radote laiko ilgoms, varginančioms repeticijoms. Jūsų meilė teatrui, vieningumas pasiekė gražių rezultatų.

Los Angeles Dramos sambūris statė tiktai lietuvių autorių kūrinius. Parodėme 54 lietuviškus veikalus, visą eilę mažesnių pasirodymų lietuviškai veiklai paremti. Juos rodėme didesniuose lietuvių telkiniuose Amerikoje ir Kanadoje. Su režisiere Dalila Mackialiene, net su dviem veikalais, aplankėme tolimąją Australiją, vaidinome Melburne ir Sydnyje. Mus visur sutiko su lietuvišku vaišingumu ir nuoširdumu.

Lietuvoje 1989 m. rudenį Vilniaus akademinis teatras mus pakvietė pradėti teatro sezoną. Parodėme Birutės Pūkelevičiūtės "Žmonės ir beržai" Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje. Visur buvome sutikti su gėlėmis ir dovanomis. Tai nepamirštamos istorinės kelionės.

Dalyvavome devyniuose Teatrų festivaliuose Čikagoje ir Toronte. Visur turėjome gerą pasisekimą, visuose buvome pažymėti ne vien kaip Sambūris, bet ir kaip režisieriai, aktoriai, dekoratoriai, aprangos kūrėjai.

Mus rėmė ir remia Lietuvių fondas, Lietuvių bendruomenės Kultūros taryba ir jūs, mieli vaidinimų lankytojai. Jūsų aukos mums buvo didelis moralinis stiprinimas. Šiai sukakčiai paminėti po tūkstantį dolerių aukojo dr. Zigmas Brinkis, Stasė Bajelienė, advokatas Charles Kairys, Kostas Naudžius, Arc Machines Inc. savininkai Mindaugas Gedgaudas ir Liudas Reivydas. Visų rėmėjų dėka išleidome 40-ties metų veiklos Metraštį. Ten rasite plačiau apie mūsų veiklą.

Labai dėkojo spaudos žmonėms, kurie per 40 metų rėmė savo rašiniais, straipsniais. Didelį darbą atliko to leidinio redaktorius Algis Raulinaitis. Iškviesti kalbėjo visi atsilankiusieji LADS režisieriai. Kiekvienas, kiekviena jų tarė savuosius atsiminimus, reikšmingesnius pergyvenimus, įspūdžius.

Dramos sambūris savo veiklos 1954-1994 m. sukakties proga išleido gražų, vertingą 56 puslapių leidinį. Viršelį puošia dail. V. K. Jonyno sukurta LADS emblema, kurią viršeliui oritaikė Rasa Matulaitytė. Leidiniui medžiagą rinko Ema Dovydaitienė. Spaustuvei paruošė Aleksandras Pakalniškis, jn., spausdino "Draugas" Čikagoje. Jame rašo Bronys Raila, Bernardas Brazdžionis, Alė Rūta, Danutė Mitkienė, Vincas Dovydaitis. Leidinyje yra 65 nuotraukos ir vienas braižinys.

Los Angeles dramos sambūris 1995 m. balandžio 29 d. Šv. Kazimiero parapijos salėje šventė 40-ties gyvavimo metų sukaktį. Iš kairės: rež. PETRAS MAŽELIS, MARIJA KAIRIENĖ, JANINA ČEKANAUSKIENĖ, Lietuvos garbės konsulas VYTAUTAS ČEKANAUSKAS, stovi VINCAS DOVYDAITIS

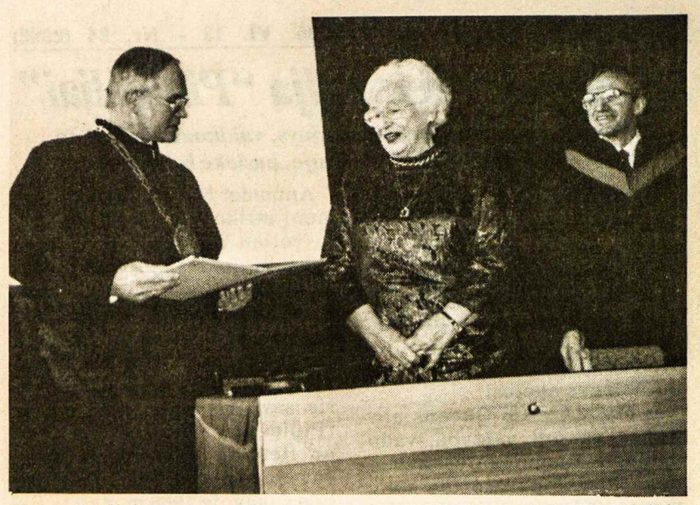

Kauno Medicinos akademijos rektorius dr. VILIUS GRABAUSKAS įteikia garbės profesorės diplomą Kanados lietuvei IRENAI LUKOŠEVIČIENEI, ilgesnį laiką dėsčiusiai toje akademijoje. Jos kairėje – Slaugos fakulteto dekanas doc. A. ŠEŠKEVIČIUS

Pagerbta Kanados lietuvė

Kauno Medicinos akademija suteikė IRENAI LUKOŠEVIČIENEI garbės profesorės vardą

JANĖ MEŠKAUSKAITĖ,
Kaunas

1995 m. gegužės 10 d. Kauno Medicinos akademijoje buvo įteiktas garbės profesorės diplomas atvykusiai iš Kanados lietuvei poniai Irenai Lukoševičienei. Tai pirmoji tokia kregždė Lietuvoje.

Į akademijos aktų salę rinkosi žmonės su gražiausių gėlių puokštėm. Atėjo akademijos profesoriai, docentai, habilituoti daktarai, dėstytojai, studentai, o taip pat p. I. Lukoševičienės giminės bei artimieji.

Įžengė salėn akademijos rektorius prof. Vilius Grabauskas ir senato nariai, apsirengę togomis.

Akademijos rektorius prof. Vilius Grabauskas atidarė iškilmingą senato posėdį ir pasakė kalbą, kurioje supažindino salės dalyvius su akademijos veiklos nauja kryptimi, su mokymo proceso programų pakeitimu į tokias, kurios priimtos viso pasaulio aukštosiose mokyklose ir apie Irenos Lukoševičienės didelį indėlį šiame darbe.

Sovietiniais laikais Kauno Medicinos institute svarbiausi dalykai buvo marksizmas, leninizmas ir visuomeniniai mokslai. Juos silpnai mokėdamas galėjai ir netapti gydytoju. Dabar vietoje jų jau įvesti nauji dalykai, būtini mediko darbui. Tai ligonio slauga, bendravimas su ligoniais bei jų šeimom ir pan.

Rektorius nuoširdžiai padėkojo p. Irenai Lukoševičienei už jos žinias, kurias ji per 18 mėnesių kruopštaus darbo perdavė akademijos studentams bei dėstytojams, ir paruošė programą tolimesnei veiklai. Taip pat išreiškė padėką Kanados vyriausybei ir CESO – visuomeninių paslaugų tarnybai už suteiktą finansinę paramą. Po to, visiems plojant, buvo įteiktas garbės profesorės diplomas dabar jau profesorei I. Lukoševičienei ir uždėta toga. Kalbas pasakė "Caritas" atstovai, buvusieji studentai, kolegos, svečiai. Susidarė ilga eilė sveikintojų ir profesorė I. Lukoševičienė buvo tiesiog apkrauta gražiausių gėlių puokštėmis.

Brangiausias ir įspūdingiausias pasveikinimas buvo profesorės vaikų ir vaikaičių faksu atsiųstas iš Kanados, kuriame pasakyta: "Devynios širdelės, paliktos Kanadoje, tą džiaugsmo valandą plaka kartu su Jumis". Tai buvo jaudinantis momentas. Po to prof. Irena Lukoševičienė pasakė kalbą. Padėkojo rektoriui, senato nariams ir visiems dalyviams už suteiktą pagarbą ir šilumą, už jos darbo įvertinimą.

Mums, paprastiems žmonėms, tai dvigubas džiaugsmas. Pirma, tai asmeninis. Mes džiaugiamės, kad mūsų medikai bus geresni specialistai; tai mūsų ateitis, mūsų sveikata. Džiaugiamės, kad mūsų tautietė nepalūžo, ištvėrė visus sunkumus, pasiekė mokslo aukštumas ir išlaikė širdyje meilę tėvynei.

Antra, tai reiškia, kad Lietuva, nors pamažu, bet laisvėja. Žengtas dar vienas žingsnelis nepriklausomybės link. Rodos, neseniai lietuviai išeiviai negalėjo atvažiuoti aplankyti savo tėvų ar artimųjų. Jie buvo sekami KGB. Negalėjo laisvai važinėti po Lietuvą, o kad išeiviui būtų leista laisvai mokyti jaunimą, tai ir minties tokios negalėjo būti. Štai dabar, netgi profesorės vardas suteiktas nepasiklausus nei Maskvos, nei ministerių tarybos.

Optical Studio
OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)
Tel. 416 535-6252
Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

NORDLAND EXPRESS

Nemokamas siuntinių paėmimas
Toronte ir apylinkėse susitarus tel. **535-5000**
Hamiltone ir apylinkėse kiekvieną pirmadienį susitarus tel. **1-800-561-3113**
(Tuščias dėžes galite nusipirkti "Talka" kredito kooperatyve, 830 Main St. East)
Wasagoje, Collingwoode, Barrie kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**
Windsore, Londone, Delhi kiekvieną antrąjį mėnesio sekmadienį, skambinti tel. **1-800-561-3113**
St. Catharines, Wellande, Niagaroje kiekvieną trečiąjį mėnesio sekmadienį skambinti tel. **1-800-561-3113**

Už pietinės Ontario provincijos ribų
Mes jums siūlome naudotis greitu ir nebrangiu U.P.S. (United Parcel Service) patarnavimu siunčiant savo siuntinius į mūsų sandėlius.

Telefono apylinkių numeriai:	Skambinkite U.P.S.
416, 519, 705	1-800-668-7100
613, 514	1-800-465-2876
403, 604	1-800-665-2781

Kainos
Laivu iš Toronto siuntiniai išvežami kas antrą trečiadienį. Siuntinio kainos yra **$7.50** už kubinę pėdą, plius $15 pristatymas, bet kur Lietuvoje (iki 55 kg arba 120 svarų).
Lėktuvu iš Toronto siuntiniai išvežami kiekvieną šeštadienį 10 v.r. Kaina už kg **$4.75** plius $15 už pristatymą bet kur Lietuvoje.

Standartiniai maisto siuntiniai
Nordland Express siūlo jums įvairaus maisto siuntinius, pristatomus per dvi savaites. Skambinkinte mums dėl kainoraščių.
Nordland Express 1650 Bloor Street West, Toronto, Canada M6P 4A8.
Darbo valandos: 9 val. ryto iki 6 val. vakaro visomis dienomis, išskyrus sekmadienius.
Skyrius: 164 Willowdale Avenue, North York, Ontario
(9 val. ryto iki 6 val. vak. nuo pirmadienio iki penktadienio).

DABAR ***perkelkite JAV ar Kanados dolerius į Lietuvą čekiu ar pinigine perlaida***

Nordland Express perduoda pinigus – greitai ir saugiai – tiesiai gavėjui ir gauna iš jo perdavimo patvirtinimą. Perkėlimo mokestis – tik 4% plius $15 už pristatymą.

	JAV dol.	Kan. dol.
Perkėlimo suma	.....	.....
Perkėlimo mokestis - 4%	.....	.....
Pristatymas	....12.00.	....15.00.
Viso	_____	_____

Siuntėjas: ..... Gavėjas : .....
.....
.....
Tel: ..... Tel: .....

Išrašykite čekį ar piniginę perlaidą ***Nordland Express*** vardu ir siųskite:
Nordland Express, 1650 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 4A8.
Daugiau informacijų gausite paskambinę **tel. (416) 535-5000, FAX (416) 535-5001.**

Keliaujanti komedija "Pinigėliai"

Sofijos Čiurlionienės sceninis kūrinys, vaidintas jau keliose vietovėse Kanadoje ir Amerikoje, pasiekė ir Niujorką

VITALIS ŽUKAUSKAS

Praėjo gerokai pavasarių, vasarų, spalvingų rudens ir šaltos žiemos dienų be jokio vaidinimo Kultūros židinyje Bruklyne. Tiesa, lankėsi ansambliai, ir vietiniai, ir iš Lietuvos, bet jau senokai nebuvo. O vaidinimų žmonės ilgėjosi.

Ir štai JAV LB Queens apylinkės naujoji valdyba, vadovaujama Ramutės Česnavičienės, pateikė pavasarinę staigmeną: 1995 m. gegužės 7 d., Kultūros židinyje, Bruklyne, 4 v.p.p., Hamiltono lietuvių dramos grupės "Aukuras" ir Šiaulių dramos teatro bus suvaidinta Sofijos Kymantaitės-Čiurlionienės komedija "Pinigėliai".

Tai ankstyvos lietuviškosios dramaturgijos kūrinys. Autorė priklauso prie to laikotarpio dramaturgų – F. Gužučio, G. Lansbergio-Žemkalnio, A. Petliuko-Pundzevičiaus ir kitų, kurie dėjo pamatus lietuviškajam scenos menui.

1919 m. grįžęs iš Rusijos aktorius-režisierius Kastantas Glinskis įsteigė Vilniaus teatro studiją. Dėl tebevykstančių pokario neramumų studija perkelta Kaunan, o vėliau net Jurbarkan.

S. Čiurlionienė, įvertindama K. Glinskio teatrinę veiklą Petrapilyje, dabartinį darbą su studija paskyrė savo 3 v. 4 pav. komediją:

"Vilniaus teatro studijai, p. K. Glinskio vedamai, aukoju 'Pinigėlių' komediją su gilia padėka už nuoširdų studijos pasidarbavimą šį dalyką pirmą kartą į sceną įvedant 1919 m. lapkričio mėnesy Kaune. S. Čiurlionienė".

Anuomet Normantienės vaidmenį atliko Zuzana Arlauskaitė (vėliau Mikšienė). Jinai buvo valstybinio dramos teatro, Mūsų teatro, Kauno jaunimo teatro aktorė. Išeivijoje vadovavo Ingolstadt'o dramos mėgėjų grupei, o Amerikoje – Detroito scenos mėgėjų sambūriui, kuris savo repertuare turėjo ir "Pinigėlius". Su jais keliavo po lietuvių telkinius ir dalyvavo pirmajame Teatrų festivalyje Čikagoje 1968 m.

Bruklyno vaidintojų trupė taip pat yra vaidinusi "Pinigėlius", o dramos mėgėjų rateliai įvairiose Lietuvos vietovėse dažnai parodydavo šią komediją.

Ar atvyks?

Vaidinimo rengėjams bei vykdytojoms Vidai Jankauskienei ir dr. Marijai Žukauskienei kėlė nemažai rūpesčių susidaręs nesklandumas dėl įvažiavimo į JAV vizų. Pranešus imigracijos įstaigoms, kad atvyksta profesionalai aktoriai, iškilo "Actors Equity" kliuviniai. Buvo nuogąstaujama, kad gali grupė visai neatvykti. Todėl net bilietai nebuvo iš anksto platinami ir reklama kiek šlubavo. Mat jau buvo pasitaikęs panašus atvejis, kai pagarsinus renginį nebuvo gautos vizos. Teko griebtis skubių pakeitimų, kad nebūtų apvilta publika.

Teko ilgokai pavargti, kol viskas teigiamai išsisprendė. Pagaliau, gegužės 7 d., pagal susitarimą, gastrolieriai iš Montrealio, kur gegužės 6 d. turėjo spektaklį apie 12-1 v.p.p bus Bruklyne.

S. Čiurlionienės "Pinigėliai" Niujorke. Mamerto Raudonausko vaidmenyje – JUOZAS BINDOKAS (Š), Julijonos Raudonauskienės – MARIJA KALVAITIENĖ (H)
Nuotr. Vyt. Maželio

"Pinigėliai" Niujorke. Iš kairės: Julijona Raudonauskienė – MARIJA KALVAITIENĖ (H), Marcelė Normantienė – ELENA KUDABIENĖ (H), Mamertas Raudonauskis – JUOZAS BINDOKAS (Š), Petras Karaitis – EDUARDAS PAULIUKONIS (Š)
Nuotr. Vyt. Maželio

Pasiruošta su priėmimu, bet vis dar nėra žinios, kur jie yra? Laikrodis tiksi, nebe toli 3 valanda, bet jų dar nėra! Publika renkasi, bet ar us vaidinimas? Ir taip belūkuriuojant įvažiuoja artistai ir, aišku, bus vaidinimas.

Vaidyba

Per valandą, kaip ir dera profesionalams, nors po gana ilgos ir varginančios kelionės, buvo pilnai pasiruošta vaidinimui.

Muzikai grojant, uždanga prasiskleidė. Klojiminės scenos išvaizda: be dekoracijų, be butaforinės pagalbos vaizduojančios turtingos, sergančios našlės butą – kelios kėdės ir stalas turėjo nusakyti veiksmo laiką, aplinką. Deja... viskas buvo palikta žiūrovo vaizduotei.

Prasidėjęs veiksmas, aktorių vaidyba bendraujant su partneriais, žodžio per rampą permetimas leido įsijungti į patį veikalo turinį.

Komedijos turinys aktualus ir šiandien. Tiek čia, tiek Lietuvoje. Turto – palikimo reikalai ir rūpesčiai priveda prie piktumų, nesantaikos ar net ir tragiškų pasekmių.

Šypsnį kelia Normantienės turto – palikimo siekantieji giminaičiai-varžovai. Jie dėl didesnio kąsnio, dėl jos sveikatos būklės nebesutaria. Charakteriai ir jų apranga yra ryškiai "nutapyti" komedijiniam spektakliui.

Aktoriai, ypač šauliškiai, tvirti savo vietose, o hamiltoniškiai turėjo pasitemti – derintis prie jų, kad spektaklis būtų vientisas ir lygus. Tai jiems pavyko.

Režisierė R. Steponavičiūtė šią 3 veiksmų 4 paveikslų komediją suvedė į dvi dalis, ir tai laba išmaningai. Pagrindinė veikalo idėja nenukentėjo, o gal net labiau išryškėjo atsisakius pašalinių trukymų. Seną mūsų dramaturgijos gyvenimišką komediją pateikė lengvai, su šypsniu.

Vaidino penki kanadiečiai-hamiltoniškiai ir keturi šiauliečiai, kuriems po vaidinimo buvo įteikta po rožę. Šiaulių dramos teatro direktorius R. Songaila gastrolių rengėjoms V. Jankauskienei ir dr. M. Žukauskienei įteikė Lietuvos Kultūros ministerijos padėkos raštus.

Lietuvos architektūra ir dorovė

Sovietmečio palikimas ir dabartis

MARTYNAS PURVINAS,
MARIJA PURVINIENĖ, Kaunas

Lietuvos architektų sąjungos vadovas spaudai ("Paroda architekto atminimui" — "Lietuvos aidas", 1995.04.15, p. 2) nurodė vieno iškiliausių mūsų krašto architektų geriausius kūrinius. To sąrašo pradžią čia pateikiame, sklausteliuose pridėdami savus paaiškinimus.

Tie gerieji darbai:

— "Maskvos" kinoteatras (įbruktas į Vilniaus senamiestį greta Šv. Kazimiero šventovės);

— Santuokų rūmai (pastatyti Vilniaus evangelikų liuteronų kapinėse ant senųjų miestiečių palaikų);

— paminklas partizanams Vilniuje (sovietiniams kovotojams ir pokario aktyvistams buvo pastatytas Vilniaus evangelikų reformatų kapinių vietoje, išrausiant tą plotą — pašalintas nepriklausomybę atstačius);

— civilinės metrikacijos biuras Anykščiuose (iš kapinių koplyčios perstatyti santuokų rūmai su pokylių sale).

Lyg ir keistokai atrodo tie geriausi Lietuvos architektūros laimėjimai, pamąsčius apie jų savotiškumą. Negalima ir tam vienam architektui priekaištauti, nes panašiai sovietmečiu darbavosi daug kitų, labiau išgarsintų ir mažiau žinomų architektų.

Antai, Kaune Šv. Gertrūdos šventovę turėjo užgožti partijos komiteto pastatas, taip pat statytas senovinėse kapinėse. Viekšniuose senose kapinėse greta šventovės pastatyta visa mokyklos sodyba su mokinių bendrabučiais. Nugriautos Priekulės šventovės vietoje jau Atgimimo metais buvo suprojektuotas valdžios pastatas. Kauno Domininkonų šventovę perdirbant į kinoteatrą, išvietės buvo įrengtos altoriaus vietoje. Taip pat pasielgta ir Klaipėdoje su nugriauta Šv. Jono šventove. Išgriovus Klaipėdos lietuvininkų šventovę, ten buvo įrengtas restoranas.

Šį sąrašą dar galima tęsti ir tęsti. O kur dar moraliai menkesni sovietinės architektūros akibrokštai — senamiesčių niokojimas, daugybės senųjų pastatų nevykęs perstatymas ar sunaikinimas! Tai vis tamsioji sovietmečio pusė, apie kurią šiandien nebemadinga kalbėti.

Verčiau kalbama apie tuometinį Lietuvos kultūros suklestėjimą, reikšmingus architektų kūrybinius pasiekimus.

"Objektyviai mąstantieji" primena, kad visame pasaulyje XX amžiuje siautė modernizmo viesulas, siekimas atsinaujinti ir sumenkinti pabodusį senovės palikimą. Tad lyg ir Lietuva sekė civilizuotų šalių pėdomis, jos projektuotojams uoliai naikinant kultūros paveldą "šviesios" ateities vardan.

Mes tame bare įžvelgiame nemenkus skirtumus tarp Lietuvos ir Vakarų šalių. Bolševizmą tenka laikyti kraštutine modernistinio sąjūdžio dalimi, savo totalistiniu režimu visai pakeitusiu valstybės ir žmonių santykius. Jei Vakaruose nuo pernelyg aštrių modernistinių eksperimentų (pvz. siūlyto esminio Paryžiaus centro perdirbimo) gelbėjo privati nuosavybė, natūrali visuomenės inercija bei siekimas pelningiau naudoti lėšas, tai Sovietų Sąjungoje buvo įmanoma beveik viskas — pakreipti upes, perstatyti ar likviduoti ištisus miestus. Tokie užmojai nebuvo įmanomi net nacių Vokietijoje, varžomoje savininkų teisių ir praeities gerbimo. Tad sovietinis projektuotojas galėjo jaustis beveik viešpačiu, tveriančiu naują pasaulį.

Tačiau tą didžiulę galią ribojo griežti suvaržymai. Aibes lėšų bei išteklių valdžia dosniai skirdavo tam, kas būdavo reikalinga ir naudinga sovietiniam režimui. Užtat nereikalingi ar tai santvarkai žalingi dalykai buvo negalimi. Tai pajusdavo ir projektuotojai — architektai Lietuvoje: būdavo itin remiami režimui naudingi projektai bei jų įgyvendinimas. Šiandien noriai giriantis, kad sugebėta apsukriai darbuotis sovietų panosėje, vis nutylima, kiek daug buvo nuveikta ir anų labui.

Palaipsnės resovietizacijos metais jau tenka priminti, kad Lietuva buvo okupuota svetimos valstybės, siekusios primesti savo valią, savaip perdirbti užimtą kraštą. Atitinkamai kreipta ir projektuotojų architektų veikla — skatinta naikinti tautiškumo žymes bei praeities palikimą kaip pavojingus liudininkus.

Pokariu į Lietuvą buvo atsiųstas reikiamai nuteiktų architektų "pastiprinimas" iš Sovietijos. Kartu su jais didesniais akibrokštais (šventovių niokojimu, Kauno Karo muziejaus sodelio perdirbimu) užsiimdavo vietos išsišokėliai. Daug kas bandydavo likti nuošalyje, nesitepdami rankų tokiais darbais.

Tačiau metams bėgant padėtis Lietuvos architektūroje keitėsi panašiai, kaip A. Baranausko sakmėje apie Anykščių šilelio likimą. Tie pirmieji sovietmečio išsišokėliai ugdė savus talkininkus, patikimus pasekėjus. Veiksminga buvo ir sovietinės valdžios politika: dirbantys reikiama linkme galėjo kopti karjeros laiptais, gaudami vis daugiau privilegijų, galop laureatų ir profesorių vardus. Nesusipratėliai atsidurdavo gyvenimo užkaboriuose.

Būta ir kur kas gudresnių būdų Lietuvos architektūrai kreipti reikiama linkme. Sovietmečiu itin skatintas architektų "kūrybiškumas" kaip vertingiausia profesinė savybė. Tas "kūrybiškumas" aiškintas kaip veik visiška architekto laisvė, jo sugebėjimas nepaisyti prietarų ar dogmų (be abejonės, nemaištaujant prieš sovietinio režimo rėmus). "Kūrėjas" buvo lyg sovietinis antžmogis, griaunantis nevykusio senojo pasaulio liekanas ir statantis daug geresnį pasaulį.

Sumaniai skatinta architektų puikybė bei ambicija. Kas nors, nugriovęs vaizdingus senus pastatus ir jų vietoje suprojektavęs kokias "dėžes", būdavo liaupsinamas kaip labai kūrybingas žmogus, pranokęs praėjusių amžių architektus.

Buvo skleidžiami abejotini modernizmo šūkiai. Antai, pasakymas, kad "kiekviena karta savo kūryboje turi išreikšti savo laikmetį", tapo patogia paskata senamiesčių griovėjams (esą būtina ir juose palikti dabartinės epochos pėdsakus).

(Nukelta į 7-tą psl.)

Svečiuose pas užjūrio brolius

Kelionė su dainuojančia partizanų grupe "Šilas"

ANTANINA GARMUTĖ

Sulaukėme savo valandos. Svajonė išsipildė. Skrendame į Ameriką! Po galingo "boingo" sparnais plyti didžiulis, saulės nutviekstas Atlantas, o mes vis dar netikime... Išsipildymu. Trapia tremtinio, partizano-varguolio laime.

Mes — tai aštuonetas, buvę Tauro ir Dainavos apygardų partizanai, ryšininkai, vėliau dalinęsi rupia Sibiro lagerių politkalinio ir tremtinio duona. Keturios moterys. Keturi vyrai. Visi esame Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) nariai. Visi jau nebe jauni. Kaip toje dainoje "atlikę pareigą Tėvynei", praėję Tautos kančių golgotas Rytuose, sugalvojome pasižmonėti Vakarų pasaulyje. Pas likimo brolius ir seses. Pasivadinome Lietuvos dainuojančių partizanų grupe "Šilas". Nuo pat Atgimimo laikų Lietuvoje, o dabar už Atlanto — dainuosim. Deklamuosim. Kalbėsim. Tremtinių Lietuvai "ošim".

Grupės dalyviai

"Šilo" vadovė — Marija Liorentaitė-Gražulienė, g. 1928 m., kaimo mokytoja, kilusi iš Marijampolės rajono, Igliškėlių apylinkės. Slapyvardis — Narsuolė. Mūšyje sužeista ir nuteista mirties bausme, kuri vėliau buvo pakeista 25 m. lagerio. Politkalinė.

"Šile" dainuoja: Ona Marčiulynaitė-Dailidienė, g. 1931 m., partizano sesuo ir ryšininkė. Politkalinė. Kilusi iš Prienų rajono, Balbieriškio apylinkės, Ringėnų km. Bronė Marčiulynaitė-Galinaitienė, g. 1933 m., partizano sesuo ir ryšininkė. Politkalinė. Juozas Skaržinskas, g. 1927 m., partizanas slapyvardžiu Dramblys. Sužeistas, nuteistas, lageriuose kentėjo 26 metus. Į Lietuvą grįžo 1974 m. Stalius. Kryžių meistras. Krašto apsaugos savanoris, majoras. Juozas Šarkauskas, g. 1927 m., kilęs iš Alytaus rajono, Butrimonių apylinkės. Partizanų ryšininkas, vėliau partizanas slapyvardžiu Rugys. Politkalinys. Klemensas Tamaliūnas, g. 1929 m. Marijampolės rajone, Veiverių apylinkėje. Partizanas Kazlų Rūdos miškuose, slapyvaradis – Kardas. Sužeistas pateko į nelaisvę. Politkalinys. Vytautas Balsys, g. 1923 m. Kauno rajone, Zapyškio apylinkėje. Partizanas nuo 1944 m. iki 1948 m. Sužeistas, nuteistas, sovietiniuose lageriuose kalėjo 16 metų. Ir aš — "Šilo" dalyvė ir kelionės organizatorė — Antanina Garmutė, g. 1934 m. Kauno rajone, Piliuonos km. Keturiolikmetė suimta, Rytų Sibiro, Irkutsko srities tremtinė.

Kodėl užjūrin?

Kas paskatino mus į šią kelionę, nesunku suprasti: vos Tėvynei atgavus laisvę, plūste plūdo į užjūrius įvairaus plauko kolaborantai, buvę nomenklatūrininkai, neretai ir genocido vykdytojai. Visi jie lindo į svetimus kailius, dėjosi nukentėjusiais nuo sovietų. Užjūriuose skleidė melą, iškreiptai vaizdavo tikrovę ir savo nuodingais svaičiojimais stengėsi, kad žmonės nebesusiorientuotų Lietuvos gyvenimo skauduliuose. Vyko į užsienius ir įžymūs valstybės vyrai. Ir plėšikai. Ir vagys. Artistai. Aferistai. Uždarbiautojai. Geležinė uždanga nukrito visiems.

Nė vienai iš šių grupių mes nepriklausėme. Todėl ir mūsų kelionė į tolimus kraštus nebuvo rožėmis klota. Būdama LPKTS kultūros komisijos pirmininke, aš bene dvejus metus įrodinėjau atitinkamoms organizacijoms Lietuvoje ir užsienyje tokių susitikimų svarbą. Rytų ir Vakarų tremtiniams būtina iš arčiau pabendrauti! Deja, susidomėjimo nebuvo. "Nėrą pinigų".

Pagaliau grynai per asmeninius kontaktus ir įrodžius, jog važiuos tik maža grupelė žmonių, ledai pajudėjo. Mano geros bičiulės, tremtinės Rasos Šmerauskienės dėdė čikagietis dr. Petras Kisielius, kurį taip pat pažinojau, ryžosi rizikingam žingsniui. Iš savo asmeninių santaupų daktaras nupirko visiems "Šilo" dalyviams lėktuvo bilietus į abi puses. Jeigu mūsų koncertai-susitikimai pavyks ir atneš pelną, jis atsiims savo pinigus. O jeigu ne, paaukos juos, kaip sakoma, "Dievui ant garbės". Rizika — ne muzika, liaudiškai kalbant.

Taigi, — "kas nerizikuoja — negeria šampano", daktare Petrai?

Skrendame

Skrisdami "boingu" ir mes, šiliečiai, atsargiai ragaujame jeigu ne šampaną, tai konjaką ir likerį, kuriuos paslaugiai išnešioja simpatiški patarnautojai. O po lėktuvo sparnais, tarsi gyvi sutūpę, vienodai, monotoniškai dūzgia varikliai. Televizoriaus ekrane geltona rodyklė lenkta trajektorija slenka Islandijos link.

Nerimas nepalieka širdies. Kaip pavyks kelionė? Kaip ten mums seksis? Ir bene didžiausias klaustukas: kaip fiziškai ištvers mūsų sveikatos? Ar tai nebus dar vienas partizanų žygis... Tiesiogine prasme. Vyrams gelia buvusias žaizdas. Marija ir aš vargstame su aukštu kraujospūdžiu. Seseris Marčiulynaites nuo lagerių kankina reumatas. Juozas Skaržinskas vargsta su skrandžiu ir peršauta koja. Vytautui Balsiui — kaip per tardymus — kartkartėmis tarsi geležinis lankas suspaudžia galvą. O štai Juozas Šarkauskas karingiausiai nusiteikęs — jis tiesiog iš kardiologinės ligoninės reanimacinės palatos. Prieš išvykstant turėjo širdies priepuolį.

— Mirsiu, — sako jis, — bet prieš tai Ameriką pamatysiu!

Panašiai galvojame mes visi. Pavergtoje Lietuvoje mūsų daliai teko ešelonai į Sibirą. Niekas už mus nenuvažiavo. Laisvoje — į kitą planetos pusę. Ir į čia niekas nenuvažiuos. Didžiojoje Likimo knygoje mums įrašyta ir ši kelionė. Padėk, Dieve! Partizanai, pirmyn!

Vandenyno platybėse iškyla laisvės žemės — Islandijos — panorama. Ryški krantų grafika. Sniegu spindintys užgesusių vulkanų krateriai. Kaip išskleisti baltų gulbių sparnai. Gražu. Ir šilta širdyje, kai žinai, jog čia gyvena drąsiausieji pasaulyje žmonės, patys pirmieji pripažinę atgautą Lietuvos nepriklausomybę. Amžina jiems garbė ir lietuvių meilė!

Grenlandija. Ledynų kraštas. Negyva šalčių žemė. Turbūt, rusai, jei galėtų, ir ten savo "liaudies priešus" ištremtų. Negali. Rankos per trumpos.

Artėjame prie Hudsono įlankos. (Proga prisiminti geografiją). Apačioje plyti apsnigti Kanados miškų masyvai. Pagaliau pasirodo Didieji Šiaurės Amerikos ežerai. Lėktuvas suka ratus, pasvyra į šoną ir, tarsi nusilenkęs žemei, priglaudusiai mūsų tėvynainius, nusileidžia Čikagos O'Haros orauostyje. Beje, viename iš didžiausių pasaulyje.

Juozas Skaržinskas išsitraukia plakatėlį su užrašu "Šilas". Kad sutinkantys lengviau atpažintų. Tarėmės — jie bus su trispalve. Čia muitinės tarnautojai mus truputį pavaiko, kad įsitikintų, jog esame ne "meksikiečių šeima", atvykusi nuolatos apsigyventi Amerikoje! Kol į mūsų pusę, šiapus barjero, įpuola energingas tautietis. Jis viską išaiškina. Ir vedasi mus prie šaunaus būrelio su trispalve. Šypsenos. Gėlės. Iš karto širdis atlėgo: atvykome pas savus!

Po Čikagos dangum

Čikagoje kvepia pavasariu. Gaivus kovo vėjas. Saulė. Perregimos žydrumos tolybėse budi dangoraižiai. Mūsų pagrindinė globėja ir koncertų organizatorė Marija Remienė, elegantiška, maloni ir energinga JAV LB veikėja, Lietuvių fondo pirmininkė su keleto automobilių palyda pristato mus tiesiog į lietuviškąją "Seklyčią", esančią Šv. Antano šventovės pašonėje, netoli Marquette parko. Čia lietuviškai jauku ir šilta. Susipažįstame su Socialinių reikalų tarybos pirmininke Birute Jasaitiene ir "Margučio" radijo laidos vedėju Petru Petručiu. Pastarasis nedelsdamas kalbina: dalinamės dar karštais įspūdžiais. Spragsi foto aparatai. Garuoja pietūs.

Lietuvių jaunimo centre Čikagoje. Iš kairės: ANTANINA GARMUTĖ, MARIJA REMIENĖ, rašytoja JULIJA ŠVABAITĖ-GYLIENĖ

Nakvynės pas tautiečius

Ir vėl... iškyla praeitis. Kai atvežė į Sibirą, tenykščiai dalinosi mus. Kaip vergus. Dabar gi, atvykusius į Ameriką, mus vėl dalinasi. Kaip svečius. Koks didelis skirtumas!

V. Balsys ir K. Tamaliūnas apgyvendinami svečių kambaryje. Čia pat, "Seklyčioje". Greta jų — kambariai mažųjų "Lietuvos vaikų vilties" organizacijos ligonėlių, atvežtų gydymui iš Lietuvos. Čia jiems — išsigelbėjimo sala, Amerika.

Kitus šiliečius kas sau išsivežiojo tautiečiai. Manęs pasiimti atvažiavo Vytautas ir Stasė Paulioniai. Jis — buvęs Marijampolės teisėjas, Čikagoje vertęsis namų pardavimu. Ji — Kauno "Aušros" gimnazijos auklėtinė, baigusi Vytauto Didžiojo universitete chemiją. Emigracijoje dirbusi mokytoja, o vėliau farmacininke. Pensininkai.

— Išėjusi į pensiją maniau, kad laiko marias turėsiu, – aiškina ponia Stasė. — O dabar — kiek darbų, — ir visur skubam, nespėjam.

Ir kaip suspėt, jei visuomeniniai darbai — lyg dirvonuojantys arimai, gulantys ant jų kartos pečių. Vieni atvažiuoja iš Lietuvos — jais rūpinkis: suteik pastogę, maitink, vežiok, padėk. Tuos išleidai — kiti prisistato. Užburtas ratas. Ne vien tai. Gimines Lietuvoje pastoviai gelbėk. Visokiausių aukų vajuose ir renginiuose dalyvauk. Gauni pinigus. Išleidi. Teka jie kaip vanduo upėje. Ponia Stasė rami ir santūri:

— Lietuva mūsų mintyse. Visą gyvenimą. O dabar toji Lietuva — tikras misijų kraštas...

— Aš žmones vertinu, — sako ponas Vytautas, — pagal tai, ką jie gero padaro Lietuvai. Gyvenime reikia viską apskaičiuoti. Numatyti. Įvertinti. Tiksliai.

Kalba mano šeimininkai be užuolankų, nevyniodami žodžių į vatą. Ir man nežada aukso kalnų. (O kam jų reikia?). "Štai čia viskas yra. Padėta. Pasiimsi. Niekas nešokinės".

O iš tikrųjų, rūpinasi kiekvienam žingsnyje. Kasdien suplanuojame laisvą laiką. Kur nors vykstame — į miestą, Balzeko muziejų. Maitinimas — tik keptų karvelių trūksta, kurie, berods, ulba po kraigu. Apšokinėti labiau neįmanoma.

(Bus daugiau)

Gyvenimiškos minties žmogus III

Žymusis filosofas dr. JUOZAS GIRNIUS — jo pažiūros į išeivijos kultūrinius ryšius su Lietuva sovietmečiu ir į tautinę kultūrą

Prof. KĘSTUTIS SKRUPSKELIS

Dr. J. Girnius visą laiką rinko žinias apie kultūrinį Lietuvos gyvenimą, ypač jame ieškodamas krikščioniškos galvosenos ženklų. Daug Lietuvos kultūrininkų lankėsi Girnių bute Bostone. Visus juos jis priimdavo draugiškai, iš visų jų rinkdamas žinias apie Lietuvos filosofus, rašytojus, menininkus. Tikriausiai pas jį apsilankė ir vienas kitas saugumietis, norėdamas išsiaiškinti, kas leidžia *Katalikų Bažnyčios kroniką*, kaip išeivijos knygos patenka Lietuvon, kaip Lietuvoje rašyti rankraščiai pasiekia išeiviją.

Nežinau kiek plačiai jis buvo išplėtęs savo pogrindinius ryšius, bet žinau, kad su atsidėjimu medžiodavo vykstančius į Lietuvą, įduodavo jiems knygų ir su dideliu pasipiktinimu prisimindavo tuos, kurie pabijodavo ir knygų siuntos atsisakydavo. Džiaugdavosi, kad pogrindžio spaudoje skelbiamuose saugumiečių konfiskuotų knygų sąrašuose būdavo minimi ir jo veikalai.

Vienas iš pirmųjų velionis pasisakė už kultūrinius ryšius su kraštu, užimdamas šiuo išeiviją taip erzinusiu klausimu poziciją, kuri jį skyrė nuo kitų jam artimų žmonių. Dabar, kai atsiranda balsų, tvirtinančių, kad tik keli bendraminčiai drąsuoliai, nepabijoję visuotinio pasmerkimo, ieškojo ryšių su Lietuva, verta pastebėti, kad *Aidai* šiam klausimui skyrė daug dėmesio ir principinę savo poziciją išdėstė 1966 metais paskelbtame Girniaus straipsnyje "Antikomunizmo prasmės klausimu". Įtraukdamas šį savo rašinių sąrašan, jis prisiminė Australijoje išspausdintą atvirą laišką, pagal kurį Girnius "nesipiktindamas JAV išeivių pasimatymu su VU rektoriumi J. Kubiliumi, atstovauja tik 3% išeivių". Šiek tiek vėliau *Aidai* nedviprasmiškai pasmerkė "patriotinį ekstremizmą", kuriam kiekvienas ryšys su Lietuva jau nusižengimas tautinei drausmei: "Okupanto užskleistos geležinės uždangos nedvigubinkime savo pačių geležine uždanga" (1969 m. vasaris p. 86).

Nesibijojo *Aidai* ir polemikos su redaktoriui artimais Lietuvių fronto bičiuliais. Kai *Į laisvę* redakcija užpuolė kelis lietuvius mokslininkus už dalyvavimą kraštotyrinėje ekspedicijoje Lietuvoje, Girnius atsakė: "Kaip apskritai kraštotyrinis darbas nereiškia jokio tautos išdavimo, nors ir kokiose aplinkybėse jį dirbant, taip jokio tautinei drausmei nusižengimo nepadarė" ekspedicijoje dalyvavę. Be pagrindo jiems "padaryta moralinė skriauda, prikišant tautinės drausmės laužymą" (1969 m. vasaris, p. 87).

Nebuvo apsieita be priekaištų *Aidų* redaktoriui. Pacituosiu, autoriaus pavardės neminėdamas, kelis vieno kritiško laiško, išspausdinto *Aiduose*, sakinius: "Juozas Girnius, kažkodėl bandydamas įrodyti neįrodoma, pateisinti nepateisinama, buvo priverstas griebtis intelektualinės akrobatikos, lėkštoko sofizmo, penelyg aiškaus prieštaravimo sau pačiam, net žodžio reikšmės nebojimo" (1972 m., p. 66).

Kaip ten bebūtų su lėkštoku sofizmu, *Aidų* užimtą poziciją atspindi jau anksčiau skelbtas Girniaus pažiūras. Cituoju 1961-ais išleistą veikalą *Tauta ir tautinė ištikimybė:* "Krašte likusieji mokslininkai ir kiti kūrėjai turi nemažesnę teisę būti vertinami su visu objektyviu teisingumu, kaip ir čia besireiškiantieji. Ir viskuo, kas iš tiesų turi vertės, tenka nuoširdžiai džiaugtis. Tai džiaugimasis ne okupantų, o savo tautos kūrybine gyvybe. Palaikyti gyvą ryšį su tauta krašte nieku būdu nereiškia su jos pavergėju 'koegzistuoti" (p. 109).

Reikalaudamas gyvo kultūrinio ryšio tarp išeivijos ir krašto, jis rėmėsi savo "tautinės kultūros" sąvoka, kurios plėtotei skyrė eilę rašinių. Jau minėtas 1942 metų straipsnis "Rūpesčiai dėl literatūros tautiškumo". Prie jo galima jungti straipsnius "Tautinio auklėjimo problema tremties mokykloje" (*Aidai,* 1948); "Tautinė kultūra — tautos gyvybės pagrindas" (*Aidai,* 1956); "Meno tautiškumo klausimu" (*Aidai,* 1973).

Iš jų aišku, kad pagal Girnių kiekviena kultūra yra tautinė kultūra. Žmonijos kultūrinės galimybės yra per plačios, jų yra per daug, kad šios galimybės išsitektų vienoje formoje. Todėl visai natūraliai išsivysto daug kultūrų ir yra neišvengiama, kad žemėje tuo pačiu metu klestėtų kultūrų įvairovė. Tautinių kultūrų susiliejimas į vieną, bendrą žmonijos kultūrą būtų nuostolingas dalykas. Cituoju: "Jeigu kosmopolitizmo idealas ir būtų įmanomas įvykdyti, nėra ko juo žavėtis: jo įvykdymas ne praturtintų žmoniją, o nuskurdintų. Jau nurodydami tautų egzistencijos pagrindą žmogiškoje prigimtyje, pastebėjome, kad šios pastarosios visą turtingumą išskleidžia tik tautų įvairybė" (*Tauta ir tautinė ištikimybė,* p. 213).

Bet kas padaro kultūrą tautine? Kodėl vieną kūrinį laikome lietuvišku, o kitą ne? Kas paženklina daiktus ir mus įgalina juos priskirti atitinkamai tautai? Tai iš tiesų sunkūs klausimai, kuriem tikslių ir užbaigtų atsakymų gal iš viso nėra.

Rokiškio dvaro rūmai – vietos muziejus **Nuotr. H. Paulausko**

Savo laiku buvo daug kalbama apie tautinį charakterį. Lyg kiekviena tauta turėtų pastovų, savitų bruožų rinkinį, kuris ją skirtų nuo visų kitų tautų. Dažnai sakoma, kad italai romantiški, šveicarai ramūs bei tvarkingi, vokiečiai puikiai organizuoti ir su stipriais imperialistiniais polinkiais, amerikiečiai praktiški, rusai viduje prieštaringi. Ir kiekvienai tautai turint unikalų savo charakterį, pagal tai galėtume atskirti vienos tautos kūrybą nuo kitos. Šalkauskis, lietuvius matydamas ant dviejų pasaulių ribos, juose ieškojo sintetinio charakterio, jungiančio įvairias Rytų ir Vakarų pasaulių savybes.

Girniaus raštuose yra užuominų tautinio charakterio kryptimi. Pavyzdžiui, jis tvirtina, kad kiekviena tauta turi savo ypatingą — niekur kitur nepakartotą — kultūrinį pašaukimą: "Ne tik apskritai kultūra yra susieta su tautine individualybe, bet ir kiekviena tauta žmonijos visumoje turi specifinį uždavinį, kurį tik ji savo ypatingais gabumais ir istorine situacija gali atlikti" (*Tauta ir tautinė ištikimybė,* p. 110).

Tačiau kitais atvejais jis nebekalba apie tautos ypatingus gabumus, bet pabrėžia kultūros tęstinumą, jos kūrėjų vienas su kitu santykiavimą. Cituoju 1973 metais *Aiduose* paskelbtą straipsnį "Ko ieškome lietuvio dailininko darbuose?": "Todėl, manau, tiksliau kalbėti tik apie *tautos meną,* tautiškumo neribojant jokia atskira kryptimi ar stiliumi". "Priklauso tautos menui visa, kas jos dailininkų sukurta" (1973, p. 117).

Ką minėtame straipsnyje jis sako apie meną, galima pasakyti apie kultūrą apskritai: tautos kultūrai priklauso visa, kas jos žmonių yra sukurta. Lietuvių kultūros neženklina jokios savotiškos ypatybės plaukiančios iš tautos charakterio.

Lietuvių kultūrai priklauso visa, ką lietuviai yra sukūrę. Šią formulę tačiau reikia praplėsti, tvirtinant, kad tautos kultūra nėra paprasta atliktų darbų visuma, bet gyva tradicija. Tautos kūrėjai kuria vienas kitą įtakodami ir savo tautos gyvenimo veikiami. Cituoju minėtą *Aidų* straipsnį: "Tautos menui priklauso visa, kas jos narių sukurta, vis vien, tėvynėje ar svetur. Tačiau *tikrai į tautos meną įeina tik ta kūryba, kuri pasiekia tėvynę,* nes tik ten ji tampa tautiniu lobiu, tik ji tampa ir istoriniu veiksniu tautos dvasinėje egzistencijoje. Nieko daug nereikš mūsų svetur sukurtieji kūriniai, jei jie liks išmėtyti visuose pasviečiuose".

Ir todėl, nuo pat ginčo dėl kultūrinio bendradarbiavimo pradžios Girnius pasisakė už gyvus kultūrinius ryšius su kraštu. Plėtojant jo mintį, galima tvirtinti, kad išeivijos kūriniai priklauso lietuvių kultūrai tik tiek, kiek jie santykiauja su kūrėjais Lietuvoje. Neatsiradus gyviem santykiam, tektų kalbėti apie savitą išeivijos kultūrą ir savitą išeivių tautą.

Todėl visai nuosekliai tiek asmeninių pokalbių metu, tiek savo raštuose, jis kreipė dėmesį į kartų kaitą. Lietuvių tauta ne vien tik kuria savitą kultūrą, bet ir pati yra tos kultūros formuojama. Cituoju: "Visi minėtieji veiksniai (bendra kilmė, kalba, gyvenimo būdas, istorinis likimas), skirdami vieną grupę nuo kitų ir ją iš vidaus siedami, yra reikšmingi tautai susiformuoti. Tačiau nė vienas iš jų nėra absoliučiai būtinas, nes kiekvieno iš jų gali stokoti tai ar kitai tautai" (*Tauta ir tautinė ištikimybė,* p. 78). Todėl *"Kultūra yra tautos 'forma',* atseit tasai pradas, kuris sukuria tautą kaip tautą, nes ji materialinius tautos elementus sulydo į vieną visumą ir tuo būdu suformuoja tautinę individualybę. *Vidinė tautos vienybė remiasi jos kultūrine vienybe*" (t.p., p. 79). Esant tokiai būklei tauta išnyktų, jeigu pasitraukiančioji karta nerastų jokio atgarsio jaunesniųjų tarpe, nerastų nei pratęsėjų, nei papildytojų, nei prieš ją keliančių maištą.

Lietuvos diplomato a.a. PETRO KLIMO sūnus taip pat PETRAS KLIMAS – vienas lietuvių visuomenės veikėjų Paryžiuje **Nuotr. H. Paulausko**

Lietuvos architektūra ir dorovė

(Atkelta iš 6-to psl.)

Pilkame sovietmečio gyvenime tokia nežabota kūryba (kad ir Dekalogo reikalavimus peržengianti) daug kam buvo masinanti. Gera būdavo ir liaupsių klausytis, valdžios privilegijomis naudotis. Tad nemenka dalis architektų ir darbuodavosi išsijuosę, skubėdami įsiamžinti, vis naujų paskatinimų susilaukti. Lyginant su tomis gėrybėmis, ką gi bereiškė kokios "senienos" ar "prietarai".

Tas "kūrybingas" šėlimas kiek priminė pokarinių stribų džiaugsmus: Anie mėgdavo kapinėse šaudyti į dailesnius paminklus ar sprogdinti juos. Koks "objektyviai mąstantis" vertintojas galėtų ir tame įžvelgti labai kūrybingą "hapeningą" ar "akciją" — juk kokia šventojo statulėlė ar apsamanojęs paminklas tada taip įspūdingai, taip estetiškai pažirdavo skeveldromis, lyg šventiniu fejerverku.

Iš visų tų "skeveldrų" — Lietuvos architektų užsimojimų gal daugiausia pelnydavo okupacinis sovietinis režimas. Jei naujieji statiniai būdavo daugiau pavykę, atsirasdavo proga dar ir dar kartą pabrėžti, kad sovietinė santvarka pati pažangiausia, o jos architektų kūriniai patys geriausi, "pūvantiems Vakarams" nepasiekiami.

Režimui praversdavo ir nevykę projektai kokiame senamiestyje: taip pačių Lietuvos žmonių rankomis būdavo sumenkinamas tautos paveldas, vis mažėdavo nereikalingų Lietuvos praeities liudininkų. Tokia buvo nauda iš to "grynojo meno" ir "kūrybiškumo" — juk architektų darbai būdavo įkūnijami visų akivaizdoje ir likdavo dešimtmečiams, skirtingai nuo kokio sovietinio propagandisto knygelės, kurios nesunku atsikratyti.

Pasikeitus laikams daug kam, nebe vien atrinktiesiems, atsirado galimybė pamatyti, kaip darbuojasi Vakarų architektai, kaip iš tiesų atrodo jų kūriniai. Deja, greta anų įspūdingų reginių nublanko daugelis sovietinės architektūros Lietuvoje "laimėjimų", anuomet taip liaupsintų. Gal anos liaupsės, menka konkurencija ir gabesniems mūsų krašto architektams pakišo kojų anuomet? Per daug giriami, jie neskubėjo tobulėti. Išėjo panašiai kaip su daugeliu sovietiškų gaminių, anuomet šlovintų, o dabar mažai kam reikalingų atviresniame pasaulyje.

Nenorime vien tik peikti visko, kas buvo projektuojama anuomet. Buvo išties gabių architektų, sovietmečio gundymus atlaikiusių žmonių, vykusių kūrinių. Galima tik džiaugtis dalies anuometinių projektuotojų kūrybine energija, kai jie, it krepšinio žaidime, norėdavo pasirodyti geriau už maskvėnus ir taip palaikydami tautinę savimonę. Deja, nebetekus aiškių dorovinių gairių tie geri norai nesyk ir pragaran nuvesdavo. Būta ir daugiau gerų dalykų, sąmoningo ir nesąmoningo prieštaravimo sovietizacijai. Tačiau dešimtmečiais Lietuvos architektūrą vaizdavus vien rožine spalva, dabar jau derėtų blaiviau vertinti ir negražią jos pusę — anuometinės konjuktūrinės "kūrybos" ir krikščioniškosios dorovės akivaizdų nesutapimą.

Deja, per dešimtmečius išugdyti įpročiai ir požiūriai daugeliui nebeleidžia rimčiau atsiversti. Sovietmečiui nusipelnę veikėjai pagal savo supratimą tebevaldo ištisus barus, savaip ugdo vis naujus pasekėjų būrius. Net ir nuoširdžiai dešinėn pasukusiems Lietuvos žurnalistams ir redaktoriams sovietmečio architektūra tebeatrodo vien didžiųjų laimėjimų pavyzdžiu. Tad ir nebėra kam pakeisti sovietmečiu sukurtos visuomenės nuomonės. Nebėra kam aiškinti, kad Lietuva buvo sovietizuojama ne vien trėmimais ir kolchozais, bet ir neretai dviprasmiais architektų darbais — lyg kokiu Trojos arkliu, atitekusiu mūsų kraštui.

Vakaras tėviškėje

Ateina vakaras,
Sparnais prigląudžia
Gandralizdy
Gandrai vaikus,
Rasotą tylą
Pamiške nuaudžia,
Ramybė grįžta
Į namus.

Atklydusi vėsa
Duris uždaro,
Pakvimpa dūmais
Vienkiemiai iš tolo,
Ištirpsta sutemoj
Jų žalios skaros,
Arkliai rupšnoja
Kylantį atolą.

Ir kryžiaus ženklas
Nakčiai nusileidžia,
Palaiminęs rytojaus
Dieną šviesią,
Rimties šešėliu
Palytėjęs veidą,
Pratęsęs amžino
Šventumo giesmę.

Jau nebus . . .

Mano vakaras bus
Ir užges,
Mano dienos
Ir vasaros šiltos.
Tik mintis,
Apkabinus erdves,
Nuskubės amžinybėn
Nušvitusiais tiltais.

Įsižiebs ir nutils
Įvairiausi jausmai,
Atminty dovanų
Jie sudūžta
Lyg neklaužados mūsų
Padykę vaikai
Vis palieka
Išaugtąją gūžtą.

Nuskubės
Amžinybėn gija
Ir raudonas siūlelis
Nutruks.
Kasdienybės skausme,
Mintyje
Vakarų
Jau nebus . . .

Valerija Vilčinskienė, Lietuva

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Čikagietė dail. Magdalena Stankūnienė, vilkaviškietė, lankiusi Marijampolės gimnaziją, 1994 m. vasarą viešėjo Lietuvoje, kai Marijampolės vaikų dailės mokykla ruošėsi minėti veiklos keturiasdešimtmetį. Pagerbdama savo mirusio vyro Jono Stankūno atminimą, geriausiems mokiniams ji įsteigė keturias premijas: $400, $200 ir dvi po $100.

Čikagoje darbą pradėjo atgaivinta Amerikos lietuvių dailiojo meno draugija, angliškai vadinama Lithuanian American Fine Arts Association. Jos išrinktą naują tarybą sudarė pirm. Juozas Mieliulis, nariai Algimantas Kezys ir Arvydas Reneckis; valdybą — pirm. Nora Aušrienė, sekr. Karilė Vaitkutė ir ižd. Petras Blekys. Draugijon įsijungė ir JAV, ir iš Lietuvos atvykę tautiečiai, mylintys bei kuriantys meną. Draugija planuoja skaitytojams Lietuvoje išleisti Dano Lapkaus redaguotą knygą "Amerikos lietuviai dailininkai ir jų kūryba".

Kalifornietis Bronys Raila, žurnalistiką skraidinęs ne tik raidėmis spaudoje bei atsiminimų knygose, bet ir gyvuoju žodžiu radijo bangomis, turėdamas jau aštuoniasdešimt šešerius metus, dabar jon sugrįžo "Rašalo ašaromis". Taip vadinasi šiemet Vilniuje leidyklos "Žurnalistika" išleista jo atsiminimų knyga. Šiam leidiniui mūsų žurnalistikos veteraną Br. Railą prišnekino atsakomuoju redaktoriumi pasirašęs Lietuvos žurnalistas Domas Šniukas. Jis, atrodo, tikėjosi, kad "Rašalo ašaros" jaunuosius žurnalistus atgimusioje Lietuvoje supažindins su profesiniu lietuviškuoju žurnalizmu ir jo tarpukario metais. Dabar betgi paaiškėjo, kad pusė Lietuvos žurnalistų sąjungos narių lemtingąją 1944 m. vasarą pasitraukė į Vakarus, o ketvirtadalis atsidūrė Sibire. Išeivijoje pasilikę žurnalistai profesiniam lietuviško žurnalizmo darbui neturėjo sąlygų.

Įvadiniame leidinio žodyje Br. Raila pasakoja: "Lietuvių žurnalistikos teorijos dėstymų šiame rinkinyje bus labai nedaug, vos viena kita užuomina ar sugestija, kaip rašyti straipsnį ar kokį atsiminimo epizodą iš praeities. Labiau rūpėjo, mano būdui bei stiliui labiau pritiko įvairiaip pavaizduoti savo paties žurnalistinio pokario darbuotę užsieniuose, tą aplinką, nuotaikas, sąlygas, minties ir jausmo virpesius, kas dar nebuvo sudėta į kitas mano knygas. Beje, čia kiek minėjau tas pačias temas ar 'kitas knygas', tai panaudojau dabar jau pasimirusių autorių straipsnius: du prof. Stasio Žymanto, vieną prof. Algirdo Juliaus Greimo. Visą 'pastatą' apytiksliai surenčiau iš keturių dalių. Deja, tiksliai ir griežtai metodiškai suskirstyti daugelį skirtingų rašinių man nebuvo įmanoma. Mat dažnai būta susikirtimų, susimaišymo, pasikartojimų ar motyvų, kurie būtų tikę dėti į bet kurį skyrių. Kitaip negalėjau — skaitytoją prašau už tai atleisti. Norėčiau tikėti, kad čia sutelktoji mano žurnalistinės patirties ir išgyvenimų medžiaga gal bus kiek naudinga papildyti vaizdinį apie lietuviškos žurnalistikos vaidmenį ir likimą per pastaruosius penketą dešimtmečių užsienyje. Įvairiopos to žurnalizmo apraiškos, darbuotė ir kūryba čia buvo daug platesnė ir, man rodos, gerokai reikšmingesnė, negu apie tai galėjo būti žinoma, kai Lietuva nuo užsienio buvo atsiskyrusi itin stora 'geležine uždanga' . . ."

Autoriaus Br. Railos minėtas keturias "Rašalo ašarų" dalis sudaro: "Laikraščiai ir mūsų margas gyvenimas", "Kai kurie žurnalai, knygos, kolegos", "Laikraštinės kalbos klausimai" ir "Šis tas asmeniška". Prie turinio pridedama autorių Br. Railą ir jo knygą garsinanti pastaba: "Iškilaus lietuvių žurnalisto ir literatūros kritiko, gyvenančio Los Angeles, JAV, įvairaus žanro kūrinių rinkinys. Pateikiama plati ir įdomi tarpukario Lietuvos ir pokario Amerikos lietuvių spaudos panorama, žurnalistų organizacijų veikla, analizuojama publicistikos problematika, žanrų ir kūrybinio meistriškumo, kalbos kultūros klausimai". Leidinio redaktorė — Asta Stirbytė, techninis redaktorius — Domas Šniukas, viršelis — Rimanto Dichavičiaus, tiražas — 2.000 egz. Išleido kietais viršeliais "Žurnalistikos" leidykla Vilniuje, spausdino "Aušros" spaustuvė Kaune.

Maironio gimtajame Pasandravyje, Raseinių rajone, iškilmingai paminėtos Tilžėje išleisto "Pavasario balsų" rinkinio šimtosios pasirodymo metinės. Minėjime dalyvavo mūsų didžiojo dainiaus talento gerbėjai iš visos Lietuvos. Jis buvo susietas su prasidedančiu "Poezijos pavasariu". Savo eilėraščius skaitė Alma Karosaitė, Jonas Mačiukevičius, Rimantas Klusas bei kiti poetai. Maironio tekstu sukurtas dainas atliko Petro Bingelio vadovaujamas Kauno choras.

Prienų krašto muziejus steigiamas buvusiuose Prienų "Žaibo" gimnazijos mokytojo elektros inž. Cezario Pšemeneckio namuose. Atremontuotuose kambariuose jau įrengiamos parodos, muziejaus lankytojus supažindinsiančios su poetu Justinu Marcinkevičiumi, rašytoju Vytautu Bubniu, tragiškai žuvusiu ar KGB nužudytu kalbininku Jonu Kazlausku, gudų adakemiku dail. Nikodemu Silvanavičiumi, fotomenininku Mariumi Baranausku bei kitais šio krašto žmonėmis.

Prof. dr. Petras Katilius, Kauno Vytauto Didžiojo ir Vilniaus universitetuose dirbęs matematikas, mirė gegužės 15 d. Velionis, gimęs 1903 m. balandžio 7 d. Katiliškiuose, Marijampolės rajone, geometro specialybę įsigijo Kauno universitete. Gavęs W. Humboldto fondo stipendiją, matematikos studijas gilino Vokietijoje, Heidelbergo universitete pas žymųjį geometrijos prof. H. Liebemanną, įsigydamas gamtos mokslų doktoratą. Iki 1940 m. pedagoginį darbą dirbo Vytauto Didžiojo universitete, o tada — Vilniaus universitete, ten iš Kauno persikėlęs su gamtos matematikos fakultetu. Vilniaus universitete velionis 1944-60 m. vadovavo geometrijos, 1960-82 m. — geometrijos ir aukštosios matematikos, 1980-82 m. — geometrijos ir topologijos katedroms. Nuo 1961 m. jam taipgi teko būti žurnalo "Lietuvos matematikos rinkinys" redaktoriumi. Prof. dr. P. Kubilius yra parašęs pagrindinius universitetinius geometrijos vadovėlius "Analizinės geometrijos paskaitos" (1932), "Analizinė geometrija" (1940), "Diferencialinė geometrija" (1961), "Geometrijos pagrindai" (1966). Velionis yra laimėjęs sovietinamos Lietuvos respublikinę premiją 1971 m. Nepriklausomai Lietuvai jis paliko kelias kartas išaugintų matematikų.

Aukštaičių krašto dailės darbų paroda, skatinama "Žiemgalos" draugijos, Lietuvos dailininkų sąjungos Šiaulių ir Panevėžio skyrių, truputį pavėluotai buvo surengta Panevėžio dailės galerijoje. Tokias savo krašto dailės parodas rengia ir žemaičiai, dzūkai, suvalkiečiai. Tokių parodų dalyvio sąvoka nėra griežtai apibrėžta. Apie aukštaičių krašto parodą Vida Bielskytė "Lietuvos aide" rašo: "Šioje parodoje rodoma kūryba 42 dailininkų, ne tik čia gimusių, bet ir gyvenusių ar dirbusių. Ypač trūko tėtušio Justino Vienožinskio. Koks jis šioje tokių skirtingų menininkų kūrybos ekspozicijoje? Trumpai pasakyti sunkoka. Gal būtų galima, anot Arvydo Šaltenio, paieškoti aukštaičio savasties, ar ji yra? Ar ji dar įžiūrima per laiko, civilizacijos ir TV apnašas? Dviejuose galerijos aukštuose rodyta tapyba ir skulptūra, atgabenta iš Vilniaus, Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejų, taip pat mūsų amžininkų kūryba. Parodoje pateikta J. Mackevičiaus, P. Puzino, V. Kairiūkščio, K. Sklėriaus, P. Kiaulėno, L. Katino tapyba, J. Zikaro, K. Uliansko, B. Bučo skulptūra ir dvi nuotaikingos S. Ušinsko marionetės primena tų kūrėjų darbais papuoštas krašto bažnyčias. Retrospektyvos fone kuklesnė mūsų dienų tapyba ir skulptūra, nes jai pristigo vietos, nors ir sutilpo kelių kartų kūryba. Galima buvo pasigėrėti šių metų jubiliatų A. Petrulio ir K. Naruševičiaus, iš JAV į Vilnių gyventi sugrįžusio K. Žoromskio, B. Jacevičiūtės, P. Stausko, S. Jusionio, A. V. ir R. J. Trušių, viduriniosios kartos dailininkų G. Vitartaitės, A. Šaltenio, E. Taločkienės tapyba, K. Bogdano, G. Jokūbonio, G. Karaliaus, V. Šerio, V. Žirgulio, A. Pajuodžio, A. Vytėno skulptūra. Ne vieną šios parodos dalyvį su Panevėžiu sieja gimnazijos metai, garsioji meno kuopa, čia rengtos parodos ar palikti darbai . . ."**V. Kst.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.; šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradieniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	6.25%
180-364 d. term. ind.	6.375%
1 metų term. indėlius	6.375%
2 metų term. indėlius	6.50%
3 metų term. indėlius	6.50%
4 metų term. indėlius	6.75%
5 metų term. indėlius	6.75%
1 metų GIC-mėn.palūk.	6.25%
1 metų GIC-met. palūk.	6.50%
2 metų GIC-met. palūk.	6.75%
3 metų GIC-met. palūk.	6.75%
4 metų GIC-met. palūk.	6.90%
5 metų GIC-met. palūk.	7.00%
RRSP, RRIF ir OHOSP	4.25%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	6.50%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	6.75%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	6.75%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	6.90%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	7.00%
Taupomąją sąskaitą	3.75%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.50%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki	2.25%
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	4.00%

IMA UŽ:	
Asmenines paskolas nuo	8.50%
Sutarties paskolas nuo	8.50%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	9.00%
2 metų	9.25%
3 metų	9.50%
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	7.50%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 58 milijonus dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

BVL ELECTRICAL ENGINEERING Licence E-2392

Taisau senas ir įvedu naujas:

• ELEKTROS INSTALIACIJAS • VĖSINIMO SISTEMAS

Taisau visų rūšių

• ŠALDYTUVUS • SKALBIMO MAŠINAS • ELEKTRINES PLYTELES • DŽIOVINTUVUS • KITUS BUITINIUS ĮRENGIMUS

Skambinti **Vytui tel. 200-8960** arba **236-9071**, Toronte.

Greitas – sąžiningas – pigus patarnavimas. Visi darbai garantuoti pagal susitarimą.

LEDAS REFRIGERATION

AIR CONDITIONING & HEATING

Taisau ir įvedu

• Centrines šildymo ir A/C sistemas • Skalbimo mašinas, džiovintuvus
• Oro drėkintuvus (Humidifiers) • Indų plovimo mašinas, viryklas
• Šaldymo sistemas, šaldytuvus

Atlieku dujų, vandentiekio (plumbing), elektros darbus.

Skambinti **R. Jareckui**

tel. 416-370-3539Toronte

(Nemokamai atvažiuoju įkainoti).

DRAUDA "ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 416-251-4864, 416-251-4025, 416-251-4824

Namų: 905-277-0814

2334 Lakeshore Boulevard West, antras aukštas

Toronto, Ontario M8V 1B6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA ▪ 35 METŲ PATIRTIS ▪ ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ ▪

Countrywide

WESTSIDE REALTY INC.

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

290 North Queen Street, Suite 112,

Toronto, Ontario M9C 5L2

Tel. 416 767-9000 **Fax 416 620-8015**

DRAUDA

Gyvybės – verslo – namų – automobilių – sveikatos – kelionių – pensijų (RRSP, RRIF)

Greitas ir tikslus patarnavimas. Skambinkite

JUOZUI EIMIUI RAMUI

tel. 239-7733

namų 766-5857 FAX 234-5187

CHOLKAN INSURANCE BROKERS LIMITED

3836 BLOOR ST. W., ETOBICOKE, ONTARIO M9B 1L1

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

SPORTAS

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gdns., Toronto, Ont. M6S 4R5; tel. 416 766-5367

Įvairios žinios

"1996 Atlanta" vasaros olimpiniuose žaidimuose, pagal LTOK vasaros olimpinių sporto šakų komisijos pirmininko S. Šaparnio paruoštą olimpiečių kandidatų sąrašą, numatomai dalyvaus 11 lengvaatlečių, trys džiudo atstovai, du graikų–romėnų imtynininkai, viena stendinio šaudymo atstovė, dvi stalo tenisininkės, du šuol. penkiakovininkai, trys boksininkai, trys plaukikai, 5 irkluotojai, 13 dviračių sporte, B/K irklavime du, vienas laisvose imtynėse ir viena meninėje gimnastikoje. Iš viso kandidatų sąraše yra 56 sportininkai (31 vyras ir 25 moteys). Kandidatų sąrašas padidės, jei krepšininkai įveiks kvalifikacines normas Europos atrankoje į olimpiadą. Olimpiniai žaidimai 1996 m. prasideda liepos 19 ir tęsis iki rugpjūčio 4. Numatoma 10000 sportininkų iš 200 kraštų. Bus varžomasi 524 rungtyse. Bilietai bus gana brangūs ir pragyvenimas taip pat. Jau dabar užsakomos vietos viešbučiuose net 250 mylių atstume nuo Atlantos miesto. Lietuvių sportininkų ir visuomenės atstovavimu olimpiadoje rūpinasi dr. Remigijus Gaška (iš Teksas), oficialus Lietuvos atstovas prie olimpiados rengimo komiteto.

* * *

Vincas Sercevičius Lietuvoje buvo prisimintas ir pagerbtas 70 metų amžiaus sukakties proga. Vyresniosios kartos sporto mėgėjams šis buvęs gabus krepšininkas, treneris, taip pat 29 metus išdirbęs Medicinos institute KMA katedroje, yra prisimintinas ir daugiau negu sportininkas. 1951 m. jis drauge su žinomais sporto meistrais – S. Butautu, J. Lagunevičium, K. Petkevičium, K. Tendzegolskiu, A. Nemcevičium, Z. Sabuliu tapo SSSR čempionais.

Garsaus trenerio Aleksandro Gomelskio manymu, neatsitiktinai Kaune išaugo ir Arvydas Sabonis, kurio žaidimui pagrindus padėjo V. Sercevičius. Jie abu panašūs techniškumu, įvairumu, žaidimo maniera, nors Arvydas gimęs žymiai vėliau, niekad nematė savo trenerio žaidimo.

Pagerbimo iškilmės vyko Kauno sporto muziejuje. Susilaukta daug sveikinimų, apdovanotas medaliumi "Už nuopelnus Lietuvos sportui". Sveikino ir Arvydo Sabonio vaikų krepšinio mokyklos direktorius R. Šalūga.

* * *

Lietuviai berniukai iki 16 metų amžiaus, žaidžiantys mokyklų komandose varžybinį krepšinį ir turintys noro vykti į Pasaulio lietuvių sporto žaidynes Lietuvoje 1995 liepos 30 – birželio 5 d.d. dėl informacijos prašomi kreiptis į sudaromos komandos varžyboms Lietuvoje trenerį ir jaunučių išvykos organizatorių Stepą Ignatavičių telefonais: (416)233–1375, arba (416)618–17–18.

* * *

Tarptautinis olimpinis komitetas (IOC) pranešė Lietuvos tautiniam olimpiniam komitetui LTOK, kad 1996 Atlantos olimpiadoje Lietuvos žurnalistams yra paskirtos 4 vietos ir viena fotografui. Iš viso olimpiadoje dirbs 5000 profesionalių spaudos žmonių. **Sig. K.**

Toronto "Vyčio" klubo jaunuolių krepšinio komanda ŠALFASS turnyre Hamiltone 1995 m. balandžio 29 d. Pirmoj eilėj iš kairės: Jonas Baliūnas, Taras Chornomaz, Andrius Michelak, Adomas Ramanauskas ir Stepas Klimas; antroj eilėj: Paulius Marijošius, Rimas Kaknevičius (treneris), Kristupas Kaknevičius, Tomas Zaleskis, Marius Turūta, Simonas Ramanauskas Ntr. V. Staškevičiaus

LIETUVA LAUKIA PARAMOS

Atgavusi nepriklausomybę mūsų tėvynė, nuskurdinta ilgos sovietinės okupacijos, reikalinga ekonominės pagalbos.

AUKOKIME JAI PER TAUTOS FONDĄ.

Mūsų aukos, testamentiniai palikimai padės įtvirtinti atgautą nepriklausomybę ir pakelti krašto gerovę. Aukas bei palikimus siųskime Tautos fondo atstovybei Kanadoje šiuo adresu:

TAUTOS FONDAS, 310 Rathburn Road, Etobicoke, Ontario M9B 2L8

KILIMŲ IR BALDŲ VALYMAS

EURO *CLEAN*

Greitas patarnavimas, prieinamos kainos, dezinfekcija ir "Stainguard".

SKAMBINKITE VIDMANTUI ŠILININKUI TORONTE

TEL. **456-0717** ARBA **402-7976**

BALTIC CONSTRUCTION

Remontas ir nauja statyba gyvenamųjų namų, parduotuvių, restoranų, įstaigų ir vasarnamių

• staliaus darbai • vidaus sienų įdėjimas • dažymas • elektros įvedimai • vandentiekio sistemos įvedimas • stogai • įvairūs cemento darbai • kiemų sutvarkymas • prieplaukos • garažai • tvoros • židiniai • virtuvės, vonios remontas ir apdaila • rūsių įrengimas • šildymo ir vėsinimo sistemų įvedimas • plytelių įdėjimas • pataisymai ir pritaikymai pagal invalidų ir senelių poreikius • nuosavybių priežiūra. • **18 metų patirtis** • **Nemokamas įkainavimas** • **Speciali kaina rudens ir žiemos laikotarpiui. Skambinti Pauliui Stanevičiui tel. (416) 604-1871 Toronte.**

SKAITYTOJAI PASISAKO

"NUO DUSIOS IKI TIBERIO"

Tokiu pavadinimu prel. Ladas Tulaba, buvęs Šv. Kazimiero kolegijos rektorius, išleisdino savo atsiminimus.

Popiežiškoji Šv. Kazimiero kolegija pareiškia, kad ji nėra prisidėjusi prie prel. L. Tulabos atsiminimų surašymo ir paskelbimo. Nors atsiminimai apima laikus, kada autorius buvo kolegijos rektorius, dabartinė vadovybė atsieja bet kokią savo atsakomybę.

Prel. Alg. Bartkus,
rektorius

NETIKSLUMAI

Leono Baltušio straipsnyje "Tremties muzikas ir literatas" "TŽ" 1994 m. 49 nr. radome keletą netikslumų. Norėdamas pareklamuoti Lietuvoje gyvenančio Ant. Paulavičiaus paruoštą spaudai knygą "Iš mirties pareinu", įterpė ir savo 1940 m. klasę Anykščiuose.

L. Baltušis rašo: "Turėjome ir 3 komjaunuolius. Atsimenu Petrą Skardžių, sėdėjusį visai prie A. Baltakio, ir Vytautą Raubą". Tai tik du?

Vytauto tėvas buvo Lietuvos kariuomenės majoras. Dėdė (tėvo brolis) Lietuvos karo aviacijos leitenantas lakūnas. (Liet. enciklopedija, Vytautas Rauba, XXIV t. 535 psl.). Abu broliai Vytautas ir Jonas Raubos buvo Lietuvos kariuomenės savanoriai-kūrėjai. Vytauto motina L. Karosaitė buvo mokytoja. Kitas dėdė (motinos brolis) plk. lt. Antanas Karosas 1940 m. gruodžio 7 d. buvo suimtas darbe ir išvežtas į Sov. Sąjungą.

Vytautą, besitraukiantį į Vakarus su tėvais ir seserimi Saule, vokiečiai paėmė į kariuomenę. Prie Dancigo apsupime pateko į rusų nelaisvę. Jie grąžino jį atgal į Lietuvą, kur, pakirstas džiovos, mirė. Nebuvo 10-čiai metų išsiųstas į Sibirą, kaip L. Baltušis rašo.

L. Baltušis toliau rašo: "Klasėje buvo ir mergaičių. Kanadoje žinau gyvenant tik vieną Emilija Karosienę ir JAV – V. Yčienę."

Su L. Baltušiu nebuvau vienoje klasėje. Buvau viena klase aukščiau.

V. Yčienės 1940 m. visai nebuvo Anykščiuose. Ji, pasibaigus 1940 mokslo metams, iš Šilalės, kur gyveno ir mokėsi, atvažiavo į Anykščius aplankyti savo tetos Darijos Karosienės ir pusbrolio Donato. Jai beviešint Anykščiuose, per pirmuosius išvežimus, išvežė jos tėvelius ir brolį į Sibirą. Likusi viena ir pasiliko gyventi savo tetos globoje Anykščiuose, kur ir mokėsi – baigė Anykščių gimnazijos I-ją laidą 1944 m.

Artėjant karo audroms su teta ir pusbroliu pasitraukė į Vakarus. Ji gyvena Toronte, o ne JAV. Po 55 metų Leono Baltušio prisimintas seniai miręs Vytautas Rauba nebuvo komjaunuolis.

E. J. Karosai,
Edmonton, Alta.

Ateitininkų žinios

Moksleivių ateitininkų sąjunga rengia vasaros stovyklą jaunimui Dainavoje nuo sekmadienio, birželio 25 iki sekmadienio liepos 9. Norintys registruotis prašomi skambinti Danai Grajauskaitei, tel. 416 534-8544. **Inf.**

Skautų veikla

• "Romuvos" stovyklai nuo liepos 31 iki rugpjūčio 12 d. reikalingas vandens prižiūrėtojas (life guard). Suinteresuoti prašomi skambinti "Rambyno" t. tuntininkui s. M. Rusinui tel. 905 848-0320 arba rašyti, 442 Valeyfield Dr. Mississauga, Ont. L5A 1K9 ir susitarti dėl atlyginimo.

• Talka į "Romuvos" stovyklavietę organizuojama birželio 24-25 d.d Artėjant stovyklavimui reikia atlikti nemažai įvairių, pataisymų bei kitų paruošiamų darbų. Kviečiami tėveliai ir visi kiti, kurie galėtų prisidėti prie šios talkos. Skambinti darbo k-to pirmininkui dr. A. Pacevičiui tel. 519 853-3652 arba aukščiau nurodytomis dienomis vykti tiesiog į "Romuvą".

• Gegužės 31 d. vyko skautų-čių registracija į "Romuvos" stovyklą. Užsiregistravo nemažas skaičius. Nespėjusiems registracija pratęsiama iki birželio 30 d. **M.**

Parduodant ar perkant nekilnojamo turto nuosavybę, visais atvejais prašau kreiptis į mane, skambinant bet kuriuo metu.

TEODORAS STANULIS

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A9
(2 blokai į vakarus nuo Lietuvių namų)

tel. **416 769-1616,** namų tel. **416 231-4937,** nešioj. tel. **416 802-1029,** FAX **416 769-1524.**

EGLINTON-CALEDONIA rajone parduodamas atskiras 3 vienetų-butų namas. Idealus viengungiui išnuomojant 2 butus už $1500 mėnesiui. Įmokėjimas $10,950.

BLOOR-DORVAL-INDIAN RD. rajone parduodamas atskiras 6 kambarių namas. Visai prie požeminio traukinio stoties, krautuvių. Prašo $219,000.

SĄŽININGAS, GREITAS IR GARANTUOTAI MALONUS VISAPUSIŠKAS PATARNAVIMAS VISAIS PARDAVIMO-PIRKIMO REIKALAIS. NEMOKAMAS NAMŲ ĮVERTINIMAS

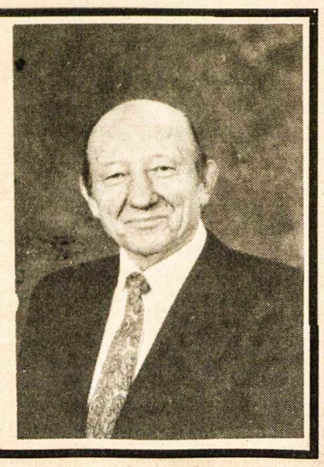

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	
6.13% už 90-179 dienų term. indėlius	
6.13% už 180-364 dienų term. indėlius	
6.13% už 1 m. term. indėlius	
6.25% už 2 m. term. indėlius	
6.25% už 3 m. term. indėlius	
6.25% už 4 m. term. indėlius	
6.50% už 5 m. term. indėlius	
6.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
6.25% už 1 m. GIC invest. pažym.	
6.50% už 2 m. GIC invest. pažym.	
6.50% už 3 m. GIC invest. pažym.	
6.50% už 4 m. GIC invest. pažym.	
6.75% už 5 m. GIC invest. pažym.	
4.25% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
6.25% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
6.50% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
6.75% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
6.90% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.	
6.75% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.	
4.00% už OHOSP (variable rate)	
3.75% už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
4.50% kasd. pal čekių sąsk. virš 10.000	
5.00% už Amerikos dol. 1 m. GIC	
4.00% už Amerikos dol.kasd.pal.sąsk. (US dol.Sav.Acc.).	

IMA:	
už asmenines paskolas nuo	8.50%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages): su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	8.00%
2 metų	8.00%
3 metų	8.25%
4 metų	8.37%
5 metų (fixed rate)	8.50%
su keičiamu nuošimčiu 1, 2 ar 3 metų (variable rate)	7.50%

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

Nuošimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 101 milijoną dolerių

MasterCard *Kredito kortelė*

*Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santaupų dydį iki **$2,000** ir asmeninių paskolų drauda iki **$30.000.** Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių (traveler's cheques) patarnavimas.*

*Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage) drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus (Wire Transfer) į **LIETUVĄ** ir į kitus kraštus.*

KASOS VALANDOS:

- **Pirmad., antrad. ir trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.**
- **Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.-8 v.v.**
- **Šeštadieniais nuo 9 v.r.-1 v.p.p.**

BŪSTINĖ: Lietuvių namai –
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6
Telefonas 416 532-1149

SPAUSTUVĖ PRINTING NET

Atliekame visus paruošimo ir spausdinimo darbus.
Prieinamos kainos, aukšta kokybė.
TEL. (416) 252-6741
66 Mimico Ave. Toronto Ont.
Savininkas Jurgis Kuliešius

'SAMOGITIA'

Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įrišа knygas bei žurnalus.
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8. Tel.(905) 625-2412

Tony Genys **Sutton GROUP**

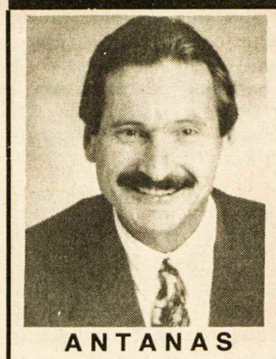

ANTANAS GENYS

PAŽADU JUMS
24 valandų
tarnybines paslaugas, greitą dėmesį, sąžiningumą, išsamią informaciją.

Prašau skambinti šiandien
tel. **416 236-6000**
pirkimo ar pardavimo klausimais

sutton group – assurance realty inc. realtor
5415 Dundas St. West, Suite 300, Etobicoke, Ont. M9B 1B5

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St., Oshawa, Ont. L1G 4N2

Tel. 1-905-436-9903 FAX 1-905-728-5745

ALGIS ar STEFA MEDELIAI

Visos paslaugos atsikviečiant jūsų gimines iš Lietuvos. **Kreipkitės visomis savaitės dienomis, išskyrus trečiadienius. Reikalui esant atvažiuojame į namus. Per 7 darbo dienas jūsų giminėms Lietuvoje tiesiai į rankas perduodam amerikietiškus dolerius.**

KELIONĖS Į LIETUVĄ

visuomet geriausiomis kainomis per Amsterdamą, Berlyną, Frankfurtą, Helsinkį, Kopenhagą, Londoną, Paryžių, Prahą, Varšuvą arba per kitus jūsų pageidaujamus miestus ir įvairias oro linijas. Didelis pasirinkimas. *Labai greitai parvežam viešnagei jūsų gimines iš Lietuvos.*

DĖMESIO! NUPIGINTA:

VILNIUS – $819 plius mokesčiai.

Rugsėjo 9, grįžimas rugsėjo 17, 23 ir 30 d.d.

KELIONĖS Į VISUS KITUS KRAŠTUS.

TEIRAUKITĖS APIE ĮVAIRIUS BILIETŲ IŠPARDAVIMUS.

Dėl smulkesnės informacijos kreipkitės trečiadieniais nuo 11 v.r. iki 5 v.p.p. į Algį Medelį asmeniškai arba kasdien nuo 10 v.r. iki 6 v.v. į Mariją (angliškai, rusiškai arba lenkiškai).

UNITY TRAVEL, 1558 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A4
Tel. 416-538-6570
FAX 416-538-9657
ALGIS MEDELIS

Jauniausios torontiškio "Gintaro" šokėjos, dalyvavusios metinėje ansamblio šventėje Nuotr. D. Pranaitienės

"Šoks šeimyna šokinį"

(Atkelta iš 5-to psl.)

Šios sukakties proga išleistas leidinukas – programa. Čia apžvelgta trumpai keturių dešimtmečių veiklos svarbesnieji bruožai. Taip pat išvardinti visi mokytojai, padėjėjai, kapelos nariai ir vadovai. Jiems priklauso didžiausia padėka.

Gausus ir tėvų komitetas (10 narių), su pirmininke Dalia Valadkiene. Tai daugiausia jau Kanadoje užaugusieji jauni tėvai, kurių atžalos ir jie patys priklauso "Gintaro" šeimai. Patys jauniausieji šokėjai – net ketvirtoji karta.

Mes, vyresnieji, žiūrėdami į juos, džiaugiamės, kad mūsų darbas nebuvo veltui. Stipresnieji ansambliai iš savo narių išsiaugina naujų mokytojų, kurie žino, kas lietuviška, kas sektina ir nuo ko reikia atsisakyti. Mus skatino dirbti prarastos Tėvynės ilgesys ir pareigos jausmas. Žiūrėdama į "Gintaro" koncertą, galvojau: kol jaunuosius mokytojus tas pats pareigos jausmas ragins dirbti, kol bus pasišventusių vadovų ir šokančio jaunimo, tol mūsų ansambliai gyvuos. "Gintaras" turi labai daug gražaus, drausmingo jaunimo ir juos remiančių tėvų, tad jis dar ilgai gyvuos.

Rita Karasiejienė padėkojo visiems rėmėjams, o ypač visoms mokytojoms ir jų padėjėjoms. Ji išskyrė 10 metų su vaikais dirbusią Liucę Kaminskienę ir 15 metų dirbančią Ramoną Yčienę, jas iškviesdama į sceną ir apdovanodama.

Publika labai šiltai priėmė ilgoką, bet gražų koncertą, o "Gintaras" pakvietė visus pasivaišinti šampanu. Nuolatiniai "Gintaro" rėmėjai veteranai Angelė ir Sigitas Kazlauskai į sceną įstūmė didžiulį sukaktuvinį pyragą. Sugiedojus "Gintarui" ilgiausių metų, sekė linksmoji dalis.

Šį sukaktuvinį koncertą ilgai prisimins dalyviai, nes jis buvo skirtingas, gerai išplanuotas, puikiai pristatytas ir gražiai atliktas vis besišypsančių šokėjų.

Torontiškio "Gintaro" veteranai – dr. SIGITAS ir dr. ANGELĖ KAZLAUSKAI, dalyvavę sukaktuvinėje ansamblio šventėje

PADĖKA

TORONTO LIETUVIŲ JAUNIMO ANSAMBLIO "GINTARAS" koncertas "Šoks šeimyna šokinį" 1995 m. gegužės 27 d. praėjo sėkmingai, sulaukęs plataus visuomenės dėmesio ir gausių dalyvių.

Nuoširdžiai dėkojame: aukotojams, rėmėjams ir tėveliams, prisidėjusiems prie loterijos pasisekimo. Laimėtojai: I premiją – 2 bilietai kelionei į Kopenhagą (į ten ir atgal), dovana Pedersen World Tours ir Medelis Consulting – laimėjo Pola Tumpa; II premiją – $200 pirkiniams, dovana Melanie-Lyne Eaton's Centre – Ed. Stanulis; III premiją – masažo terapija (Craniosacral) 1 v., R. Girdauskaitės – Jonas Povilaitis.

"Gintaro" tėvų komitetas

Įsteigta nauja korporacija

Anapilio sodybos korporacijos narių metinis susirinkimas įvyko š.m. gegužės 17 d. parapijos salėje. Susirinkimui pirmininkavo korporacijos valdybos pirm. J. Andrulis, sekretoriavo A. Aušrotaitė-Šimonėlienė.

Susirinkimas pradėtas kleb. kun. J. Staškaus sukalbėta malda, kurioje prisiminti mirę korporacijos nariai. Pranešimus padarė korporacijos ir kapinių komisijos pirmininkai J. Andrulis ir Pr. Linkevičius, iždininkai V. Valiulis ir D. Keršienė, revizijos komisijos pirm. V. Aušrotas.

Praėjusią vasarą buvo iš naujo asfaltuota Anapilio autoaikštė, kainavusi $250,000. Žmonės suaukojo apie $50.000, likusias išlaidas padengė korporacijos valdybos ir kapinių komisijos iždai. Ypač nuoširdžios padėkos susilaukia lietuvių finansinės institucijos ir pavieniai asmenys, prisidėję prie šio sodybai taip reikalingo darbo įvykdymo.

Ta pačia proga buvo asfaltuotas ir paskutinis kapinių kelias. Gerojo Ganytojo misijoje Vasagoje, Ont. su pagalba vietinio komiteto taipogi buvo sutvarkyta autoaikštelė. Anapilio pirmojo aukšto balkone įdėtas naujas kilimas.

Pagal išplanavimą Šv. Jono lietuvių kapinėse yra 9150 kapaviečių. Iki susirinkimo parduotos 5053 kapavietės. Kapinėse palaidoti 2597 asmenys.

Kapines puošia neperseniai kleb. kun. J. Staškaus rūpesčiu prie koplyčios įsteigta kryžių kalvelė. Jau pastatyta gražių lietuviškų kryžių.

Buvę meniški dail. T. Valiaus koplyčios vartai iškelti koplyčios viršuje. Koplyčioje numatyta įsteigti naujus uždarus metalinius vartus.

Anapilio sodyboje įsteigta nauja korporacija **"Anapilis Christian Community Centre"**. Ji atsirado todėl, kad norėta gauti iš Ontario valdžios leidimą išduoti pakvitavimus atleidimui nuo pajamų mokesčių. Tokio leidimo Anapilio korporacija, būdama siauresnės apimties, negalėjo gauti. Naujosios korporacijos vardu leidimas jau gautas, ir visi aukotojai korporacijai ir kapinėms gali pasinaudoti valdžios teikiamomis lengvatomis.

Anapilio korporacijos nariai tapo ir naujos organizacijos nariais. Susirinkime Anapilio korporacijos valdybos nariai buvo išrinkti ir naujos korporacijos nariais. Tokiu būdu Anapilio sodyboje veiks dvi organizacijos, atlikdamos atitinkamas užduotis, viena papildydama kitą.

Šiame susirinkime svarstytas senelių namų statybos klausimas. Žmonėse nuo seno yra likusi mintis, kad Anapilio sodybos pastatus turėtų papildyti senelių namai. Buvo įvairių nuomonių ir siūlymų. Svarbiausias reikalas – lėšos. Jų Anapilio korporacija nėra sutaupiusi. Po muziejaus statybos, autoaikštės atnaujinimo ir kitų reikalingų pagerinimų bei pataisymų korporacija dar turi daugiau kaip pusę mil. dolerių skolos. Statyba neįmanoma, jei neatsiras asmenų, norinčių prisidėti nemažomis investicijomis.

Susirinkime buvo sudaryta senelių namų klausimui nagrinėti komisija, kurios užduotis – ištirti padėtį ir pateikti konkrečių pasiūlymų.

Rotacine tvarka į korporacijos valdybą perrinkti dr. J. Sungaila, dr. A. Valiulis, kapinių komisiją – D. Keršienė, revizijos komisijon išrinkta P. Saplienė. **Dl.**

Aukojo "Tėviškės žiburiams"

$150 — J. V. Margis; **$60** — V. Juzėnas; **$50** — N.N., A. Aukštikalnis; **$45** — J. Vizgirda; **$30** — Los Angeles dramos sambūris; **$25** — A. Palčiauskas, A. Rauba; **$20** — S. Kiršinas, M. Mickevičius, dr. V. Gundorinas; **$10** — T. Aleliūnas, J. Kojelis, J. Gaižutis, K. Saudargas, J. Šergalis, A. Baltakys, F. Jonaitis, E. Kvederienė, L. Vaičiūnas, K. Polikaitis, A. Liutkus, J. Zabulionis; **$5** — J. Bulota, M. Lietuvninkas, P. Žymantas, B. Jasevičius, J. Kaseliūnas, A. Pocevičius.

Garbės prenumeratą atsiuntė:

$60 — V. Jocas, M. Jurėnas, S. Paulaitis, A. Rauba, J. Prasauskas, S. Juozapavičius, J. Rukšienė, V. Šlenys, M. Pužauskas, V. Trumpa, A. Žebertavičius, kun. V. Valkavičius, K. Dubauskas, kun. I. Mikalauskas, Z. B. Tumosa, P. Dronseika, A. Karnius, J. Gliauda, J. Dabrowski.

Už dvejus metus garbės prenumeratą atsiuntė: L. Daunius.

Rėmėjo prenumeratą atsiuntė:

$50 — A. Augustinavičius, kun. V. Kriščiunevičius, B. Martinaitis, J. Paršeliūnas, A. Garbenis, V. Anelauskas, Tėvai jėzuitai, A. Valius, mons. A. Bartkus, J. V. Margis, dr. S. Dubickas, A. Kalūza, E. Miliauskas, V. Paulionis, A. Šiškus, V. Keršys, A. Gvazdaitis, V. Beniušis, prel. V. Balčiūnas, S. Jaškus, G. Laurinaitytė, J. Šimkus, D. Stukas, K. J. Grigaitis, D. Bendikas, K. Bačanskas, A. Aukštikalnis, A. Jamdolis, S. Poderys, V. Pikelis, A. Supronas, A. Sudeikis, J. Mikonis, K. Šileika, A. Stonkus, S. Augaitis, A. Druseikis, V. Kuprys, J. Petrikonis, V. Žalnieriūnas, I. Vaičiulionis, A. I. Savickas, A. Staugaitis, A. Šeškus, M. Miceika, G. Ciparis, A. Gaidauskas-Scott, B. Gudinskas, H. Zitikas, P. Žulys, P. V. Vygantas, D. Chazanavičius, V. Grušys, S. Dzikas, A. Dudaravičius, V. Mažeika, V. Ripskis, J. Zabulionis, S. Žilevičius, M. Timmerman, J. Vaškas, P. Tunkūnas.

Nuoširdus ačiū už paramą lietuviškai spaudai. Dėkojame garbės bei rėmėjo prenumeratoriams ir visiems, kurie, siųsdami reguliarią prenumeratą, prideda ir auką.

Registruota masažo terapeutė
Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.
20 High Park Blvd., Toronte.
Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 416 536-5437
Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydomąjį masažą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja
Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.
1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)
Mississauga, Ontario L5G 3H7 Tel.: (905) 271-7171
Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais
1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus) Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai
Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.
Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.
Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)
2373 Bloor Street West (Prie Jane St.)
Telefonas 416 763-5677

Šeimos gydytojas,
dr. Aleksandras Spudas
šiuo metu priima naujus pacientus.
1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)
Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6
Tel. 416 751-0082

Dr. Gina J. Gincauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

SOLD
COLDWELL BANKER
RESIDENTIAL REAL ESTATE
Expect the best.
DAIVA DALINDA,
BBA, Broker
Tel. 416 231-5000
FAX 416 233-2713
Amerikos didžiausia namų pardavimo įstaiga Kanadoje!
Islington-Kingsway Realty Inc.
Prezidentė, turinti 16 metų patyrimą, jums sąžiningai patarnaus.
Nemokamas namo įvertinimas.
2908 Bloor Street West,
Etobicoke, Ont. M8X 1B6

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.
viceprezidentas ir direktorius
Telefonai – 416 864-2734
1 800 387-1883 (toll free)
• Įstaiga veikia nuo 1923 metų.
• Asmeniškai pataria apie "T-Bills", RRSPs, "Mutual funds" ir auksą.
• Sąžiningai patarnauja lietuviškai arba angliškai.
Moss, Lawson & Co. Limited
1 Toronto Street, Toronto, Ont. M5C 2W3

Advokatas
VIKTORAS E. RUDINSKAS,
B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.
27 John St., Second Floor
Weston, Ontario M9N 1J4
(arti Lawrence ir Weston Rd.)
Tel. 416 240-0594
(24 valandas)
FAX 416 248-5922

RE/MAX Above the Crowd!
Juozas (Joseph)
NORKUS
Re/max West įstaigoje ilgiausiai dirbantis agentas.
#1 KANADOJE
Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį.
Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.
RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. West
Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu
įstaigos tel. 416 769-1616
namų 416 532-5893
Nemokamas namų įvertinimas

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.
2 Jane St., Suite 500
(Bloor ir Jane gatvių kampas)
Toronto, Ontario M6S 4W3
Tel. (416) 762-7393
Fax (416) 763-0674
Atstovybės Lietuvoje naujas adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje nuo "Lietuvos" viešbučio)
Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97
Fax (3702) 22 63 68

AUDRA travel & CRUISES CORPORATION
Vienintelis Kanadoje lietuviškas kelionių biuras kviečia keliauti kartu!
NAUJOVĖS!!!
Bendradarbiaujame su valstybine Lietuvos oro linija LAL. Parduodame bilietus visiems LAL skrydžiams. Kviečiame naudotis LAL ir AUDRA TRAVEL paslaugomis!
Naujas, patogus ir greitas skridimas į Vilnių per Paryžių arba Londoną su AIR CANADA ir LAL arba CANADIAN ir LAL kaina $950 (kan.) + mokesčiai. Vasaros metu – $1200 (kan.) + mokesčiai. Trys skrydžiai per savaitę, 140 svarų nemokamo svorio.
* * * * * * * * * * * * * * * *
* Mūsų įstaigoje galite įsigyti bilietus skridimams su FINNAIR, LUFTHANSOS, KLM, ČEKOSLOVAKŲ, LOT bei kitų planinių bendrovių lėktuvais
* Parduodame ir neplaninius (charterinius) skridimus, kaina į Vilnių gegužės mėnesį pradedant nuo $699 (kan.)
* Sutvarkome iškvietimus
* Parūpiname vizas
* Parduodame pramogines keliones į šiltus kraštus ir laivais
Kviečiame naudotis mūsų lietuviško biuro paslaugomis
Telefonas 416 533-8443
FAX 416 533-6279
1605 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 1A6, Canada
Kelionių verslo registracijos nr. 2559030 (retail), nr. 2475066 (wholesale)

GINTARAS EXPRESS
GINTARAS EXPRESS
1968 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6P 3K9
(Prie High Park požeminės stoties).
Tel. (416) 604-4400, FAX (416) 604-9748.
Siuntiniai laivu:
1 kubinė pėda ...... $7.00 plius $14 pristatymas
arba
1 kg .... $1.20 plius $14 pristatymas
Siuntiniai lėktuvu:
1 kg .... $5.50 plius $14 pristatymas
Siuntiniai priimami bet kokiame įpakavime. Ir laivu, ir lėktuvu siuntiniai išsiunčiami kas antrą savaitę.
$ $ $ $ $ $ $,
Greitas pinigų pervedimas.
US arba Kanados doleriai:
4% plius $14 – pristatymas.
Pigiausiomis kainomis persiunčiami automobiliai ir kiti stambūs kroviniai į Baltijos šalis.
Greitas ir saugus pristatymas.

Visi Jūsų siuntiniai, siunčiami per GINTARAS EXPRESS nemuituojami. Siūlome Jums šventines gėlių puokštes bei paruoštus maisto siuntinius iš Kanados ir Vakarų Europos šalių produktų.
Kelionės į Lietuvą ir iš Lietuvos: nuo $1050
Mūsų darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v. (pirmadieniais-penktadieniais); 10 v.r. – 4 v.p.p. (šeštadieniais). Mūsų atstovai: Kitcheneryje, Waterloo, Guelph, Cambridge Lolita arba Armandas, tel. 519-571-9422; Hamiltone: Alfredas Zorkus, tel. 905-522-9966; Londone: Jonas Naruševičius, tel. 519-657-1751; Delhi: Pranas, Teresė Pargauskai, tel. 519-468-2163; MONTREALYJE: Žaklina, Maris Kemzane, tel. 514-637-9495.
NAUJOS PASLAUGOS: atliekame įvairius vidaus ir lauko namų remonto darbus – sienų statymo (drywall), elektros, vandentiekio, keramikinių plytelių klojimo, dažymo, stogų ir lietvamzdžių dengimo. Taip pat statome priestatus, verandas, įrengiame vonias ir pirtis.

DRESHER
DRAUDA
Visi draudos patarnavimai. Lietuvių kalba patarnauja V. Drešeris ir Rima (Petkutė) Drešerienė.
Nekilnojamas turtas
Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse. Kreiptis į Valterį ar Rick Drešerius
Nekilnojamo turto įkainojimas
– mortgičių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į Rick Drešerį
3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8
Tel. 416-233-3334, 416-231-2661
FAX 416-233-0285
Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!
V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376
Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS*
*GYVYBĖS * KOMERCINĖ *
DRAUDA - INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3
416 762-4232 FAX 416 762-5588

Lietuvos ambasadorius Kanadai

Juo paskirtas dr. Alfonsas Eidintas, Lietuvos ambasadorius ir JAV-bėms

1995 m. birželio 5 d. ELTA paskelbė, kad Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas birželio 2 d. pasirašė dekretą, kuriuo jis paskyrė Lietuvos nepaprastąjį ir įgaliotąjį ambasadorių JAV dr. Alfonsą Eidintą Lietuvos nepaprastuoju bei įgaliotuoju ambasadoriumi ir Kanadai. Dr. A. Eidintas skiriamuosius raštus įteiks generaliniam Kanados gubernatoriui Otavoje birželio 14 d., dalyvaujant generaliniam Lietuvos konsului inž. Hariui Lapui, KLB pirmininkui Algirdui Vaičiūnui ir kitiems veikėjams.

Kanados vyriausybė savo ambasadorių Lietuvai jau seniau yra paskyrusi. Jis gyvena Švedijos sostinėje Stockholme kaip ambasadorius Švedijai ir kartu Lietuvai. Vilniuje veikia tik Kanados ambasados raštinė, kurioje ilgesnį laiką dirbo torontietė M. Šaltmiraitė-Dvarionienė.

Lietuva ilgokai delsė su savo ambasadoriaus paskyrimu. Priežastys nežinomos. Manoma, kad daugiausia lėmė lėšų stoka. Ambasados — darbuotojų ir patalpų — išlaikymas yra susijęs su didelėmis išlaidomis. Kanados lietuviai, palyginti negausūs savo skaičiumi, nedaug tegalėtų šiuo atveju pagelbėti, nors prieš keletą metų jie sutelkė apie milijoną dolerių ir nupirko Lietuvos ambasadai namą Belgijos Briuselyje.

Kaip tvarkysis Lietuvos ambasada Otavoje, tuo tarpu nežinoma. Tai paaiškės vėliau. Gera yra tai, kad Lietuva Kanadoje bus atstovaujama aukščiausiu lygiu. Kanados vyriausybė Lietuvai iki šiol yra nemažai padėjusi. Plečiasi prekybiniai ir kitokie ryšiai. Iki šiol toje srityje darbavosi tik vienintelis Lietuvos konsulas inž. Haris Lapas, kuris, kaip garbės konsulas, visą veiklą apmoka savo lėšomis. Iki šiol jis Lietuvai yra daug pasidarbavęs. Reikia tikėtis, kad su ambasadoriaus paskyrimu diplomatiniai ir kitokie ryšiai tarp Lietuvos ir Kanados dar labiau sustiprės ir išsiplės. **Inf.**

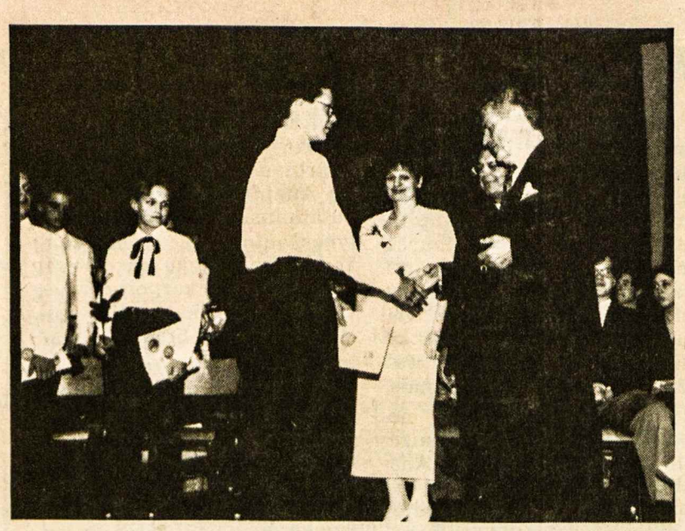

Toronto Maironio mokyklos ir aukštesniųjų lituanistinių kursų 1994-95 mokslo metų užbaigimo šventėje 1995 m. gegužės 19 d. pažymėjimus įteikia Lietuvos gen. garbės konsulas HARIS LAPAS. Sveikinamas abiturientas D. SONDA, šalia jo mkt. I. JULEVIČIENĖ ir kun. J. STAŠKUS
Nuotr. V. Tamulaičio

TORONTO

Anapilio žinios

— Praėjusį sekmadienį Lietuvos kankinių šventovėje pamokslus sakė svečias iš Lietuvos, kun. Alvydas Vainoras, klebonas Šiaulių miesto IV parapijos, kurioje statoma Švč. M. Marijos Nekalto prasidėjimo šventovė.

— Registruojami vaikai į Kretingos jaunimo stovyklą Wasagoje. Lietuviškai kalbantiems stovykla bus liepos 2-15 d.d., o nekalbantiems lietuviškai — liepos 16-29 d.d. Registracija — Prisikėlimo parapijos raštinėje.

— Anapilio knygyne galima įsigyti žodyną "English-Lithuanian Dictionary of Idioms".

— Mišios birželio 18, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Antaną Sprainaitį, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.r. už a.a. Joną Gaivelį.

Lietuvių namų žinios

— Sekmadienio, birželio 11, popietėje dalyvavo 200 asmenų. Svečių knygoje pasirašė prof. Vyt. Jakavičius iš Klaipėdos, Jadvyga Gudelienė iš Maskvos, Birutė ir Kęstutis Vermauskai iš Telšių, dr. Julius Šalkauskas iš Vilniaus. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos narys J. V. Šimkus.

— LN valdybos posėdis įvyks birželio 15, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

— Tėvo dienos proga moterų būrelis lankantiems LN tėvams įteiks po gėlytę ir pavaišins.

— Sėkmingai praėjo vartotų drabužių ir daiktų išpardavimas. Nuoširdi padėka visuomeninės veiklos komitetui, moterų ir vyrų būreliams, kultūros komisijai, administracijai ir tautinių šokių grupės "Atžalynas" nariams bei visiems, prisidėjusiems prie šio renginio pasisekimo.

— Liepos 9 d. gegužinė Boyd Conservation parke. Rengia LN vyrų būrelis.

— Slaugos namams aukojo: a.a. Juozo Norvaišos atminimui **$500** – Vanda Norvaišienė; **$100** — V. Stanaitis, J. V. Šimkus; **$25** — E. J. Steponas, I. Delkuvienė, L. Balsys; **$20** — L. Adomavičius, B. Saplys, A. ir I. Pūkas, V. Paulionis; **$10** — H. Balčiūnas. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ontario, M6P 1A6.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Sekmadienį, birželio 11, neseniai įšventintas kun. Julius-Linas Sasnauskas, OFM, aukojo iškilmingas pirmąsias Mišias (primicijas). Drauge koncelebravo kun. Arvydas Kasčiukaitis, kun. Antanas Saulaitis, SJ, kun. Augustinas Simanavičius, OFM, ir kun. Leonardas Andriekus, OFM, pasakęs proginį pamokslą. Pasibaigus pamaldoms, naujasis kunigas suteikė parapijiečiams primicijų palaiminimą.

— Tęsiasi parapijiečių balsavimas dėl parapijos perkėlimo į vakarinę Toronto dalį, kur telkiasi daugiausia lietuviškų šeimų. Pirmasis balsų skaičiavimas parodė, kad apie 70% parapijiečių pritaria šiam sumanymui. Praėjusią savaitę parapijos perkėlimo klausimu pas Toronto ordinarą vysk. A. Ambrozic lankėsi lietuvių išeivių vysk. Paulius Baltakis ir pranciškonų provinciolas kun. Placidas Barius, OFM.

— Pakrikštytas Birutės (Staškevičiūtės) ir dr. Ramūno Barakauskų sūnus Jonas Simonas.

— Santuokos sakramentui rengiasi Daiva Ratavičiūtė ir Ronald Hoover.

— Birželio 16-24 d.d. Toronte vyks tarptautinis karavanas. Lietuvių paviljonas "Vilnius" bus įrengtas Prisikėlimo parapijos salėje. Jį ruošia Suvalkų krašto lietuvių sambūris, vadovaujamas D. Didžbalienės. Meninę programą atliks tautinių šokių ansambliai "Gintaras" ir "Atžalynas".

— Parapijos biblioteka ir kavinė praėjusį sekmadienį pabaigė savo darbą ir pradėjo atostogauti. Iškilus būtinam reikalui, bibliotekos vedėją P. Jurėną bus galima rasti namuose (tel. 762-1858).

— Palaidotas birželio 12 d. a.a. Juozas Dvilaitis 77 m. amžiaus.

— Mišios birželio 18, sekmadienį, 8.30 v.r. — už a.a. Juozą Ražauską; 9.20 v.r. — už a.a. Kuodžių šeimos mirusius; 10.15 v.r. — už a. a. Otoną Tamašauską, a.a. Antaną Puidoką ir a.a. Antaną Slaboševičių; 11.30 v.r. — už parapiją ir visus parapijiečius.

Šv. Jono lietuvių kapinėms aukojo: $50 — J. Gataveckas.

A. a. Vyto Butrimo atminimui Anastazija Petkevičienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $30.

KLK moterų draugijos Delhi skyrius atsiuntė "Tėviškės žiburiams" $200 auką. Leidėjai nuoširdžiai dėkoja.

Marija Karasiejienė, švęsdama savo amžiaus devyniasdešimtąją sukaktį, benamių vaikų kaimo "Vaiko tėviškės namai" statybai Lietuvoje paaukojo $200. Sukaktuvininkę sveikina ir nuoširdžiai už auką dėkoja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

Toronto moksleiviai ateitininkai birželio 17-18 d.d. organizuoja išvyką į "Kretingos" stovyklavietę. Kviečiami dalyvauti vyresniųjų klasių moksleiviai bei gimnazistai. Savaitgalio kaina vienam asmeniui — $20.

A. a. Juozo Norvaišos-Girinio atminimui Monika Povilaitienė "Tėviškės žiburiams" aukojo $10.

Kanados lietuvių muziejui-archyvui aukojo: $100 — prel. dr. P. Gaida; $50 — J. Marcinėnėnė. Valdyba dėkoja už aukas.

Kanados lietuvių muziejaus-archyvo valdyba nuoširdžiai dėkoja aukojusiems muziejaus išlaikymui. Aukojo: M. Leparskas, W. ir Z. Girnius, J. P. Ivanauskas, A. ir W. Kupičiai, H. Klimas, B. Balaišis, Z. ir P. Augaičiai, A. Bumbulis, J. Vaškela, V. ir S. Piečaitis.

Baltiečių moterų lietuvių sekcija, vadovaujama pirmininkės I. Vibrienės, balandžio 9 d. Toronto Lietuvių namuose surengė pianisto Gyčio Cinausko rečitalį. Koncerto metu *Tremtinių grįžimo fondui* aukų lape pasirašė šie aukotojai: $100 – dr. J. Čuplinskienė, B. Danaitienė; $25 – T. Renkauskienė, A. Valienė; $20 – dr. Rimšaitė, V. Pachauskas, A. Marcis, N. Liačienė, V. Butkys, L. Monstvilienė, P. Saplienė, G. Šernas, St. Kėkštas; $10 – G. Tarvydienė, I. Vibrienė, M. Tamulaitienė, G. Černiauskas.

Aukas rinko M. Vasiliauskienė. Koncerto rengėjoms, rinkėjai ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja šio fondo globėja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

A.a. kapitono Kęstučio Galbuogio atminimui pagerbti benamių vaikų kaimo *"Vaiko tėviškės namai"* statybai Lietuvoje aukojo: $50 – Lukošių šeima; $20 – P. E. Lukošiai, E. Ribilaitė, P. Lukošius; $10 ir mažiau – E. Zakarževskienė, M. Jasionytė, A. Čalutkienė, V. Lėverienė, L. Gaižutienė, Z. Bilevičiūtė.

Aukas rinko M. Povilaitenė. Velionies šeimai, rinkėjai ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

A.a. Jono Ulbos atminimui pagerbti laidotuvių metu *Tremtinių grįžimo fondui* aukojo: $25 – Mr.& Mrs. C. Recchia, dr. & Mrs. F. Dicum; $20 – M. Mikštas, A. Tamul, A. Bumbulis, K. B. Čepaičiai, V. B. Biretos, J. B. Stankaitis, V. P. Dalindos, E. G. Kuchalskiai, G. Balčiūnienė; $15 – T. B. Stanulis; $10 – B. Maziliauskienė, M. Povilaitienė, L. P. Bigauskas, S. J. Andruliai, N. Racevičienė; $5 – A. C. Rukas, B. E. Gordon.

"Kovai su vėžio liga Lietuvoje" $20 aukojo V. E. Krikščiūnai. *"Tėviškės žiburiams"* aukojo: $50 – M. Mikštas; $25 – R. J. Žiūraičiai.

Aukas rinko A. Ledienė ir M. Povilaitienė. Velionies šeimai, rinkėjoms ir visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja –

KLK moterų dr-jos centro valdyba

"Human Resources Development Canada" pranešimu, nuo š. m. birželio 13 d. atidaroma dar viena "Canada Employment" ir "Income Security" įstaiga 2525 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4Y 2A1. Darbo valandos 8.30 v.r. — 4 v.p.p., trečiadieniais nuo 9 v.r. Ši įstaiga tvarko gyventojų įdarbinimo, pensijų, pašalpų bei kitus socialinio aprūpinimo reikalus.

Regina Klemaitė iš Kauno, lydima J. Gurklienės, birželio 9 d. lankėsi "Tėviškės žiburiuose", domėjosi spaudos darbais, apžiūrėjo Anapilio sodybą.

Kun. Alvydas Vainoras, Svč. Mergelės Marijos Nekalto prasidėjimo parapijos Šiauliuose klebonas, porą savaičių paviešėjęs Aušros Vartų parapijoje Montrealyje, lankosi Mississaugoje ir Toronte. Ketina čia pabūti iki birželio mėn. pabaigos. Jis yra paskirtas naujai įsteigtos parapijos klebonu, kurio didysis rūpestis — buvusius kultūros rūmus paversti šventove, kuria galėtų naudotis 50,000 jo parapijiečių. Tam reikia daug lėšų ir architektūrinės nuovokos.

Dr. V. Jakavičius birželio 11 d. Lietuvių namuose skaitė paskaitą tema: "Dabartinė mokslo ir švietimo sistema Lietuvoje". Svečią pristatė LN kultūrinės komisijos vicepirm. dr. Genovaitė Bijūnienė. Dr. V. Jakavičius į Kanadą atvyko su privačiu vizitu, šiuo metu jis svečiuojasi Londone, Ont. Profesorius plačiai nušvietė dabartinę mokslo ir švietimo sistemos būklę Lietuvoje, vykdomas reformas, ateities perspektyvas, iškėlė dabartines problemas bei svarstė galimus būdus joms spręsti.

Po paskaitos įvyko diskusijos. Kalbėtojas atsakinėjo į klausimus. Paskaita sukėlė didelį susidomėjimą.

Zita Bilevičiūtė,
LN kultūrinės komisijos narė

Spaudos darbuotojas ir visuomenės veikėjas Stasys Prakapas tris savaites praleido Lietuvoje. Kaip savaitraščio "Gimtasis kraštas" atstovas Kanadai jis aplankė šio laikraščio redakciją Vilniuje, kuri 1995 m. 21 nr. išspausdino ilgoką pokalbį su juo ir įdėjo nuotrauką. Jame lankytojas papasakojo apie savo darbus bei dabartinę veiklą Kanadoje, išreiškė skaitytojų pageidavimus "Gimtajam kraštui". Pokalbyje, kaip jis atpasakotas laikraštyje, įsibrovė ir keletas netikslumų.

Pasauliniu mastu veikianti labdaros draugija "Kirche in Not", vadovaujama belgų vienuolio kun. Wenfried van Straaten, šelpia Katalikų Bendrijas įvairiose pasaulio šalyse, ypač buvusias sovietinėje okupacijoje. Apie savo veiklą ji informuoja aukotojus dvimėnesiniu žiniaraščiu "Mirror", kurį gauna ir "TŽ" redakcija. 1995 m. birželio nr. yra įdėtas sąrašas kraštų, kurių tikintiesiems yra teikiama finansinė parama. 1994 m. Lietuvai teko $628,097, Latvijai — $208,855, Estijai — $10,708, Gudijai — $670,566, Rusijai — $3,817,746, Lenkijai — $5,935,955.

Rūta Ignatavičienė pateko į "The Toronto Star" dienraščio "Business Section" birželio 5 d. laidą. Ji laimėjo trečią vietą to dienraščio paskelbtame konkurse "Stock Market Challenge". Dalyviai, kurių buvo 43,000, turėjo (teoretiškai) investuoti $100,000 biržoje, laikantis nurodytų taisyklių. Laimėjo trys daugiausia uždirbę pelno iš pasirinktų akcijų per duotą laikotarpį. R. Ignatavičienė prisipažino pasitarusi su savo sūnumi St. Ignatavičium, kuris dirba finansų srityje. Visa šeima uoliai domėjosi konkursu ir džiaugiasi R. Ignatavičienės laimėjimu.

Dienraštis "Lietuvos aidas" 1995. V. 30 laidoje išspausdino pokalbį su Kanados lietuvių bendruomenės veikėja Gabija Petrauskiene apie Kanados lietuvių teiktą pagalbą Lietuvai, Briuselyje nupirktus namus Lietuvos ambasadai ir kitus reikalus. Ten ji atremia "Respublikos" dienraštyje paskelbtus nepagrįstus kaltinimus dėl pagalbos pinigų perdavimo atitinkamiems Lietuvos pareigūnams ir pateikia įrodomuosius dokumentus. G. Petrauskienė pareiškė: "Šiuo metu išeivijoje jaučiamas pasimetimas, abejingumas tiek dėl Lietuvos, tiek dėl pačių išlikimo lietuviais. Visa tai sudaro nepalankias sąlygas koordinuotai talkinti Lietuvai". Dienraščio redakcijos antraštėje klaidingai pažymėta, kad tai pokalbis su Kanados lietuvių bendruomenės pirmininke. Turėtų būti — su buvusia KLB pirmininke. Sumaišyti kredito kooperatyvų pavadinimai: "Prisikėlimo parapijos ... Talka". Turi būti — Hamiltono "Talka".

Dienraštis "The Globe a. Mail" 1995. VI. 10 laidoje paskelbė ilgoką straipsnį apie verslininką Joną Sungailą, gyvenantį Mississaugoje, ir jo nuotrauką. Jame plačiai aprašoma jo ir bendradarbių byla ryšium su skysto kuro perdirbimu, jo tiekimu klientams ir valstybiniais mokesčiais. Teismo sprendimas būsiąs paskelbtas liepos 31 d. Asmens tautybė nepažymėta.

PADĖKA

Dėkoju Toronto ponioms — rengėjoms ir viešnioms — už suruoštą tikrai įspūdingą mergvakarį ir tokį šiltą manęs priėmimą. Nuoširdžiai dėkoju už jūsų įdėtą rūpestį, darbą, už dalyvavimą ir gražias dovanas. Visada prisiminsiu jūsų parodytą nuoširdumą Vytui ir man.

Su giliu dėkingumu,

Asta Kazlauskaitė-Čuplinskienė

REIKALINGOS darbuotojos "Continental Donut Shop" pilnai ir nepilnai darbo dienai. Skambinti Ritai 416 249-1525.

PARDUODU gerai išlaikytą ledainę (freezer). Dydis 31,5x21,5 cm, aukštis 34,5 cm. Teirautis tel. 416 769-5347.

Paremkite "Tėviškės žiburius" auka, rėmėjo ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi –

LEIDĖJAI

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku. tel. 503-1687.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius staliaus, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkiui, tel. 416 760-7181.

ATLIEKU staliaus, vidaus sienų (drywall), dažymo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiui tel. 272-8323.

GALIU prižiūrėti bet kokio amžiaus vaikus savo namuose nuo rugsėjo mėnesio. Muzikos mokytoja praves muzikos pamokėles, galės mokyti skambinti pianinu. Geros sąlygos: didelis kiemas, netoli parkas, šviežias maistas. Netoli Royal York požeminio stoties. Galėčiau parsivesti auklėtinį iš "Our Lady of Sorrows" mokyklos darželinės grupės. Siūlyti iki liepos 1 d. Teirautis tel. 416-233-5996.

MOKSLUS BAIGĖTE UŽSIENYJE? International Credential Assessment (ICAS) of Canada nustato užsienyje įsigytų mokslo pažymėjimų atitikmenis pagal Kanados standartus ir padeda užpildyti darbo, mokslo arba imigracijos prašymus. Anketas galima gauti mūsų įstaigoje, 111 Bond St. (netoli Dundas-Yonge sankryžos) ar skambinant 416 269-7464 Toronte arba nemokamai 1 800 321-6021.

Kultūra ©

Gintariniai auskarai, žiedai ir vėriniai parduodami

"Karavane"
birželio 15—24 d.d.
Prisikėlimo parapijos salėje

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097
2261 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6S 1N8
Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus
NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

MONTREALQUE

Sibirinių trėmimų minėjimo šiemet nebuvo. Tačiau šios baisios mūsų tautai dienos buvo prisimintos birželio 11 d. Mišiomis AV šventovėje.

AV šventovėje birželio 3 d. susituokė Audronė R. Verbylaitė su Anthony J. Zicha. Jaunoji yra Emilijos ir Romo Verbylų duktė.

AV šventovėje pakrikštyti: Anitos (Beniušytės) ir Rick Gumpert sūnelis Thomas-Williams; Rūtos (Kerevičiūtės) ir Peter Horge dukrelė Olivia-Olga.

Liudas Stankevičius, prityręs ekskursijų į Lietuvą organizatorius, išvažiavo su pirma tautiečių grupe. Vėliau, vasaros pabaigoje, yra numatyta ir antroji išvyka. Linkime visiems keliautojams sėkmingos kelionės po gimtąsias vietoves. **N.B.**

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
Namai - Automobiliai - Prekyba - Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 **FAX 514 722-3546**
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. *DONNA SVRAKA, A.I.B.*
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. **Res. 514 256-5355**
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

ASF
EUROPARCEL
APTARNAUJAME LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ
Mes ir toliau su malonumu teiksime aukščiausios klasės patarnavimus bendruomenei. Todėl prašome naudotis mūsų bendrovės paslaugomis. Laukiame paskambinimo dėl siuntinių paėmimo iš jūsų namų.
Naujos kainos nuo š.m. balandžio 15 d. – $5.10 už kg plius $10 pristatymas.
VASAROS LAIKOTARPIU MES PRIIMAME SIUNTINIUS TIK VIENĄ TREČIADIENĮ PER MĖNESĮ.
Nuo š.m. gegužės 31 d. mes priimame siuntinius šiomis dienomis: **birželio 28, liepos 26, rugpjūčio 30 nuo 9 v.r. iki 6 v.v.**
Nuo rugsėjo 6 d. siuntiniai bus priimami įprasta tvarka kas savaitę.
MONTREALYJE 1450 DE SEVE LASALLE, QUE.
937-9898 Vytas Gruodis Jr.
SKAMBINKITE INFORMACIJOS IR APTARNAVIMO REIKALAIS BET KADA - 7 DIENAS

Įvairios žinios

Kanados lietuvių jaunimo sąjunga iš anksto kviečia viso pasaulio lietuvių jaunimą į Lietuvių jaunimo dienas, kurios įvyks 1995 m. gruodžio 26-31 d.d. Ontario provincijoje. **Inf.**

Albinas Markevičius, gyvenantis Santa Monica, CA, plataus masto verslininkas, Tėvynės sąjungos rėmėjas, remia ir kitus pozityvius reikalus. Antram šių metų pusmečiui jis užsakė "Lietuvos aidą" keliolikai Lietuvoje nepasiturinčių kultūrininkų. Tai geras pavyzdys ir kitiems pajėgiems asmenims bei fondams.

Išeiviją vis dažniau pasiekia laiškai ar laikraščių iškarpos, kuriose pasakojama apie tremtinių kančias Sibire bei kitose komunistinės imperijos vietovėse. Tūkstančiai nekaltų žmonių kentėjo, mirė, Lietuvon grįžo suluošinti, daug ką praradę, bet išgelbėję tautinę stiprybę ir sąžinę.

"Tremtinys" š. m. vasario 3 d. laidoje išspausdino Br. Kazlauskienės nekrologą apie sunkią tremtį iškentėjusią mkt. Antaniną Makaraitę, gimusią 1917 m. Žvingiuose, Tauragės apskr. Baigusi mokytojų seminariją, mokytojavo Aukštaitijoje, ruošė vaidinimus, vadovavo chorui, mokiniams diegė tautines idėjas. Ir tik dėl to ištiko velionę žiaurus tremties likimas. Grįžusi į Lietuvą, reiškėsi tremtinių draugijoje, savo atsiminimus paskelbė išeivijos spaudoje. Palaidota Žvingiuose šalia motinos, tėvo ir brolio. Ji buvo a.a. Antano Rinkūno mokinė.

Lietuvos jaunimo festivalis "Kūlgrinda-95", jungiant nepriklausomybės penkerių metų ir Mindaugo karūnavimo sukaktis, įvyks Raseinių rajone, liepos 6-8 d.d. Programoje — eitynės, lankymas istorinių vietų, ansamblių koncertai, laužai, žaidimai bei kiti jaunimo mėgstami užsiėmimai. Festivalio meno vadovas — Ant. Vizbaras.

Tuo pačiu metu Ariogaloje įvyks V-toji tradicinė visos Lietuvos nepriklausomybės gynėjų šventė su atskira tai grupei pritaikyta programa bei Raseinių kraštiečių iš viso pasaulio sambūris, taipgi ir tradicinis visos Lietuvos vyrų, jaunuolių ir berniukų dainininkų bei giesmininkų sąskrydis. Apie dalyvavimą yra prašoma pranešti birželio 28-30 d.d. nuo 7 v.v. iki 9 v.v. Vitalijai Miklienei tel. (228) 53519. **Inf.**

Dingo trys ranka rašyti XIV-tojo šimtmečio puslapiai, išpjauti iš Vatikano bibliotekai priklausančios knygos. Du puslapiai buvo bandyti parduoti JAV-bėse, Akron, Ohio. Apie tai rašo "Time" š. m. birželio 5 d. laidoje. Straipsnio autorius M. S. Serrill nurodo, kad dėl tų vertingų rankraščių dingimo yra įtariamas akademikas Anthony Melnikas, 68 m. amžiaus Ohio State universiteto meno istorijos profesorius, daugelį metų vasaros atostogų metu tyrinėjęs senąsias knygas. Vatikano bibliotekos vedėjas kun. L. Boyle buvęs labai sukrėstas, kai sužinojęs, kad du brangūs rankraščių puslapiai buvę norimi parduoti. Vedėjas labai gerai pažįstąs prof. A. Melniką kaip puikų mokslininką ir džentelmeną.

Bruce Ferrini, retų knygų pardavėjas Akron'e, Ohio, teigęs, kad gegužės 4 d. A. Melnikas atnešęs jam du knygos puslapius ir prašęs juos parduoti. B. Ferrini kreipęsis į meno istoriką J. Marrow — ir taip reikalas išėjo viešumon, pasiekė valdžios įstaigas ir Vatikaną. Reikalas tiriamas. Vatikanas nenumato kaltinti profesorių dėl rankraščių pasisavinimo. **Inf.**

NUSIBODO MINĖJIMAI, salės ir posėdžiai? Atveskite svečius ir vaikus, gimines ir draugus į Kanados lietuvių muziejaus vėsias, šviesias patalpas Anapilyje, sekmad. 10.30 v.r. – 8 v.v.; pirmad. 1 v.p.p. – 8 v.v. Dabartinėje parodoje — Kanados lietuviai, nuo "DP" iki "VIP" — rasite savo, savo šeimos ir draugų nuotraukas. Seniausias rodinys – 6000 m. senumo, naujausias — vakar dienos žinios iš Lietuvos. Kviečiame visus.

KVIEČIAME dalyvauti paruošiant "Romuvą" stovyklavimui.
Darbo savaitgaliai: birželio 24, 25 d.d. ir liepos 8, 9 d.d. Reikia talkos įvairiems darbams. Norintys dalyvauti prašomi skambinti R. Sriubiškiui tel.**607-5434** iki birželio 22 d. ir liepos 6 d.
* * * * * * * * * * * * * * * * * *
Taip pat ieškom geradarių, galinčių padovanoti: kastuvų, gręblių, kirvių, plaktukų, šluotų, žolei pjauti mašinų ir "boat trailer" arba "utility trailer". Skambinti R. Sriubiškiui tel. **607-5434.**
Iš anksto dėkoja – ***Romuva Inc. valdyba***

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 626-2099, fax (416) 626-4770 Toronte.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ
"PUNIA"
Atliekame visus lauko ir vidaus remonto darbus: • sienų • vandentiekio • elektros • keramikos plytelių • stiklo blokų • langų • dažymo ir kt. Įrengiame rūsius • vonias • pirtis • lauko verandas • įvažiavimo keliukus (driveways) iš susikabinusių (interlocking) plytų. Dengiame stogus. Skambinti Alvydui tel. 905-848-9628, 416-609-5108 (pager).